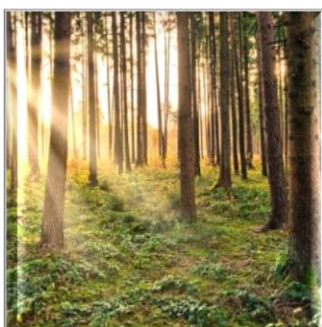




Vzdělávací činnost

v lesním
hospodářství
v roce 2017



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

Semináře jsou pořádané z finančních prostředků
„Ministerstva zemědělství,
Sekce lesního hospodářství“

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ V ROCE 2017

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

Semináře jsou pořádané z finančních prostředků
„Ministerstva zemědělství,
Sekce lesního hospodářství“

Pořádající organizace:

Vodní zdroje Ekomonitor spol. s r.o.

Píšťovy 820, 537 01 Chrudim III

Editor sborníku: Alena Pecinová

Citace sborníku:

Vzdělávací činnost v lesním hospodářství v roce 2017, Pecinová Alena (Edit.), str. 74

K tisku předáno dne 22. 9. 2017, formát A4, počet výtisků 180, počet stran 74, brožované vydání.

Vytiskla společnost CALLISTO-96 s.r.o., provozovna Pardubice – Semtín.

1. vydání

© Vodní zdroje EKOMONITOR spol. s r.o., Chrudim, 2017

ISBN 978-80-88238-03-4

EKONOMICKÉ NÁSTROJE V LH

Jan Lojda¹, Martin Polívka²

¹⁾ MZE, Těšnov 17, Praha 1, e-mail: jan.lojda@mze.cz

²⁾ ÚHÚL, Nábřeží 1326, Brandýs nad Labem, e-mail: polivka.martin@uhul.cz

Systém podpor hospodaření v lesích prošel v průběhu posledních několika let zásadními změnami, mezi které patří zejména převod finančních příspěvků z krajů pod Ministerstvo zemědělství, otevření nových dotačních titulů pod hlavičkou Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s., otevření Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin na období 2014-2018 nebo zavedení vratky části spotřební daně z minerálních olejů. Systém podpor rozšířením dotačních programů však na druhou stranu „trpí“ různou složitostí a rozličností podmínek a kontrolních mechanismů, které na žadatele kladou jednotliví poskytovatelé. Vzhledem k tomu, že typy podpor jsou poplatné především zdrojům, ze kterých je čerpáno, nabízí se systém rozdělení dle jednotlivých poskytovatelů.

DOTAČNÍ PROGRAMY V GESCI MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

Finanční příspěvky na hospodaření v lesích

Finanční příspěvky na hospodaření v lesích jsou poskytovány na základě § 46 lesního zákona, pravidla pro jejich poskytování pak stanoví nařízení vlády č. 30/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podrobné informace pro žadatele jsou obsaženy v metodické příručce pro žadatele, zveřejněné na webových stránkách www.eagri.cz.

Finanční příspěvky poskytuje Ministerstvo zemědělství v případě lesů, které nejsou ve vlastnictví státu (ve vojenských lesích je navíc poskytuje výhradně Ministerstvo obrany, v lesích na území národních parků a jejich ochranných pásem pak výhradně Ministerstvo životního prostředí). Administraci finančních příspěvků poskytovaných Ministerstvem zemědělství zajišťují příslušné krajské úřady.

Finanční příspěvek na ekologické a k přírodě šetrné technologie při hospodaření v lese (dříve tzv. dotační titul „D“) – podporuje soustředování dříví lanovkou, koněm, vyvážením nebo železným koněm a štěpkování klestu v případě ponechání rozptýlené štěpky v lesním porostu. Finanční příspěvek na opatření k obnově lesů poškozených imisemi a lesů chřadnoucích vinou antropogenních vlivů (dříve dotační titul „A“) – poskytuje se výhradně v pásmech imisního ohrožení A a B, v ostatních lesích je k dispozici výše uvedený dotační titul „B“. Podporuje se přirozená i umělá obnova, ochrana lesních porostů do stádia jejich zajištění, zřizování oplocenek, přihnojování při výsadbě a výchova lesních porostů do 40 let věku. S výjimkou výchovy lesních porostů se tento finanční příspěvek poskytuje jen v případě celkového aktuálního zastoupení vyjmenovaných náhradních dřevin (smrk pichlavý, bříza, modřín, borovice kleč) od 0 % (včetně) do 40 % (včetně) nebo v případě věku vyššího než 45 let. V ostatních případech (vyšší zastoupení vyjmenovaných náhradních dřevin a nižší věk) se podpora poskytuje z Programu rozvoje venkova na období 2014-2020, operace č. 8.5.3 „Přeměna porostů náhradních dřevin“.

Finanční příspěvek na vyhotovení lesních hospodářských plánů za podmínky poskytnutí jejich dat v digitální formě pro potřeby státní správy lesů (dříve dotační titul „H“) – předmětem finančního příspěvku je zpracovaný a schválený lesní hospodářský plán, jehož výstupy

odpovídají požadavkům Informačního standardu lesního hospodářství a byly předány do datového skladu státní správy lesů.

Způsobilí žadatelé jsou u všech zmíněných opatření vlastníci nestátních lesů a osoby, na které se podle lesního zákona vztahují práva a povinnosti vlastníků lesa. Před zahájením prací se podává ohlášení žadatele – podává se nejdříve 1. září a nejpozději 31. března (druhé datum neplatí pro finanční příspěvek na vyhotovení lesního hospodářského plánu), termíny pro podání žádostí pak jsou do 3 měsíců po provedení prací (nejpozději 31. srpna). Podacím místem je u dotačních titulů A, B a D krajský úřad, v jehož územní působnosti se nachází katastrální území, v němž byly práce provedeny, u dotačního titulu H krajský úřad, v jehož územní působnosti leží největší část lesního hospodářského celku.

Formuláře pro ohlášení i následnou žádost jsou k dispozici na webových stránkách www.eagri.cz a jsou doplněny o poučení, jak postupovat při jejich vyplňování. Pokud žádost v rámci dotačního titulu A, B nebo D má ve své příloze č. 1 více než jednu stránku, podává se také v elektronické podobě prostřednictvím aplikace, která je k dispozici na uvedených stránkách.

Dotace na ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin

Dotace na ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin jsou poskytovány na základě § 2a – § 2j zákona č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, dále vyhlášek č. 393/2013 Sb. a 132/2014 Sb. a na základě Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin na období 2014-2018. Pravidla pro poskytování dotací stanoví příslušné zásady, zveřejněné na webových stránkách www.eagri.cz.

Národní program ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin nabízí následující tituly:

- Podpora existence a obhospodařování genových základů lesních dřevin uvedených v příloze č. 2 k vyhlášce č. 393/2013 Sb. a zařazených do Národního programu
- Podpora existence a obhospodařování uznaných zdrojů kvalifikovaného reprodukčního materiálu (rodíčů rodiny, ortetů, klonů, semenných sadů, směsí klonů) lesních dřevin uvedených v příloze č. 2 k vyhlášce č. 393/2013 Sb. a zařazených do Národního programu
- Podpora uznaných zdrojů selektovaného reprodukčního materiálu lesních dřevin je poskytována z Programu rozvoje venkova na období 2014-2020 (uvedeno dále).

Způsobilí žadatelé jsou vlastníci, nájemci, pachtýři pozemků, na kterých se genetické zdroje lesních dřevin nacházejí. Termíny příjmu žádostí jsou od 1. ledna do 30. září. Podacím místem je Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Nábřeží 1326, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, 250 01

Program rozvoje venkova na období 2014-2020 (PRV)

Žádosti o podporu se podávají k Platební agentuře - Státní zemědělský intervenční fond, Ve Smečkách 801/33, Praha 1 – Nové Město, 110 00. Žádosti o podporu se přijímají prostřednictvím Portálu farmáře (www.szif.cz), žádosti následně vyřizují příslušné regionální odbory – kontakty uvedeny na www.szif.cz.

Operace 4.3.2 „Lesnická infrastruktura“

- způsobilí žadatelé: držitelé (vlastníci, nájemci, pachtýři, vypůjčitelé) lesů, kteří jsou fyzickými nebo soukromými právníckými osobami, včetně sdružení s právní

subjektivitou nebo spolků, vysokými školami se školním lesním podnikem, středními školami nebo učilišti se školním polesím, obcemi, právními osobami zřízenými nebo založenými obcemi nebo kraji nebo jsou dobrovolnými svazky obcí

- předmět podpory: investiční projekty, jejichž výsledkem jsou lesní cesty 1L nebo 2L
- výše podpory: 80 % způsobilých výdajů
- maximální velikost projektu: 8 mil. Kč
- příjem žádostí: každoročně na jaře

Operace 8.4.1 „Obnova lesních porostů po kalamitách“

- způsobilí žadatelé: vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé lesů, jejich sdružení s právní subjektivitou nebo spolky
- předmět podpory: investiční i neinvestiční výdaje na odstraňování lesních porostů poškozených kalamitou (v případě jejich věku do 40 let), přípravu půdy před zalesněním, umělou obnovu kalamitních ploch (v případě kalamity způsobené suchem se nepodporuje výsadba smrku) a ochranu založených lesních porostů
Výdaje jsou způsobilé jen v případě, že kalamitou bylo poškozeno alespoň 20 % lesního potenciálu (v lesních porostech do 40 let věku poškozeno alespoň 20 % jejich plochy, v lesních porostech nad 40 let věku poškozeno alespoň 20 % zásoby dřeva) v důsledku působení abiotických škodlivých činitelů (bořivý vítr, mokřý sníh, požár, sucho) nebo vybraných biotických škodlivých činitelů (nekróza jasanu, kloubnatka smrková na smrku ztepilém, ponravy chroustů, bekyně mniška, ploskohřbetky na smrku, hlodavci). V případě kalamity způsobené suchem se podpora poskytuje jen v případě, že zastoupení smrku ztepilého nebo borovice lesní v lesním porostu činilo alespoň 30 %.
- výše podpory: 100 % způsobilých výdajů
- maximální velikost projektu: 40 mil. Kč
- příjem žádostí: každoročně na podzim

Operace 8.5.1 „Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin“

- způsobilí žadatelé: vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé lesů, jejich sdružení s právní subjektivitou nebo spolky (ne státní podniky)
- předmět podpory: hromadná ochrana (oplocenky) melioračních a zpevňujících dřevin
- výše podpory: 100 % způsobilých výdajů
- maximální velikost projektu: 2 mil. Kč
- příjem žádostí: každoročně na podzim

Neposkytuje se v pásmech imisního ohrožení A a B (zde financována výše uvedeným dotačním titulem „A“ nebo níže uvedenou operací 8.5.3).

Operace 8.5.3 „Přeměna porostů náhradních dřevin“

- způsobilí žadatelé: vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé lesů, jejich sdružení s právní subjektivitou nebo spolky
- předmět podpory: investiční i neinvestiční výdaje na snížení zakmenění nebo odstranění lesního porostu, přípravu půdy před zalesněním (včetně rozhrnování valů), umělou obnovu (vč. přihnojování) a ochranu založených lesních porostů
Výdaje jsou způsobilé jen v případě lesních porostů s aktuálním zastoupením vyjmenovaných náhradních dřevin (smrk ztepilý, bříza, modřín, borovice kleč) na obnovované ploše vyšším než 40 % a s aktuálním věkem do 45 let. V ostatních případech je přeměna porostů náhradních dřevin podporována z výše uvedeného dotačního titulu „A“.
- výše podpory: 100 % způsobilých výdajů
- maximální velikost projektu: 40 mil. Kč

- příjem žádostí: každoročně na jaře

Operace 8.6.1 „Technika a technologie pro lesní hospodářství“

- způsobilí žadatelé: držitelé (vlastníci, nájemci, pachtýři, vypůjčitelé) lesů, kteří jsou fyzickými nebo soukromými právníckými osobami, včetně sdružení s právní subjektivitou nebo spolků, vysokými školami se školním lesním podnikem, středními školami nebo učilišti se školním polesím, obcemi, právníckými osobami zřízenými nebo založenými obcemi nebo kraji nebo jsou dobrovolnými svazky obcí; o podporu na pořízení koně pro práci v lese a klanicového vyvážecího vleku za koně může žádat i dodavatel lesnických služeb, pokud není velkým podnikem
- předmět podpory:
 - stroje a technologie pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů včetně dopravy dříví,
 - stroje ke zpracování potěžebních zbytků,
 - stroje pro přípravu půdy před zalesněním,
 - stroje pro údržbu a opravy lesních cest,
 - mobilní stroje pro sortimentaci a pořez dříví,
 - stroje, technologie, zařízení a stavby pro lesní školkařskou činnost
- výše podpory: 50 %
- maximální velikost projektu: pro rok 2017 stanovena na 10 mil. Kč
- příjem žádostí: každoročně na podzim

Operace 15.1.1 „Zachování porostního typu hospodářského souboru“

- způsobilí žadatelé: vlastníci, nájemci, vypůjčitelé nebo pachtýři lesů (ne státní podniky, státní příspěvkové organizace a organizační složky státu)
- předmět podpory: zachování jedlového, dubového, bukového, ostatního listnatého, topolového porostního typu nebo nízkého lesa (pařeziny) při obnově lesního porostu nebo v době obnovy lesního porostu
- výše podpory: 183 EUR/ha/rok po dobu pětiletého závazku
- termíny:
 - žádost o zařazení – do 31. října roku předcházejícího prvnímu roku závazku
 - žádost o dotaci – každoročně do 15. května

Operace 15.2.1 „Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin“

- způsobilí žadatelé: vlastníci, nájemci, vypůjčitelé nebo pachtýři lesů (ne státní podniky, státní příspěvkové organizace a organizační složky státu)
- předmět podpory: lesní porosty uznané jako zdroj selektovaného reprodukčního materiálu a zařazené do Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin, přičemž alespoň jednou za dobu pětiletého závazku musí být v těchto lesních porostech proveden sběr reprodukčního materiálu ze stojících stromů způsobem nepoškozujícím stromy a semenný materiál
- výše podpory: 74 EUR/ha/rok po dobu pětiletého závazku
- termíny:
 - žádost o zařazení – do 31. října roku předcházejícího prvnímu roku závazku
 - žádost o dotaci – každoročně do 15. května

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF, a.s.)

PGRLF, a.s. poskytuje lesním hospodářům, dodavatelům služeb, zpracovatelům dřeva i lesním školkařům finanční podporu formou finančních nástrojů – zajištění investičních úvěrů,

přímé poskytování investičních a provozních úvěrů, snižování úrokového zatížení investičních úvěrů, podpora pojištění.

Žádosti o podporu se podávají k Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu, a. s., Sokolovská 394/17, Praha 8 – Karlín, 186 00. Žádosti o podporu se podávají elektronicky (www.pgrlf.cz) nebo prostřednictvím regionálních odborů Státního zemědělského a intervenčního fondu (www.szif.cz).

Program „Lesní hospodář“

- forma podpory: snížení úrokového zatížení investičního úvěru (dotace části úroků z úvěru)
- výše podpory: úroky do výše 5 % p. a.
- příjemce: vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé lesa, kteří hospodaří podle schváleného LHP nebo převzaté LHO, jsou podnikateli nebo obcí (vč. příspěvkových organizací a právnických osob založených obcemi) nebo dobrovolným svazkem obcí a splňují podmínky pro poskytnutí podpory v režimu *de minimis*
Celková výše podpory poskytnuté v tomto režimu jednou subjektu nesmí za rozhodné období (současné a dvě předcházející účetní období) přesáhnout korunový ekvivalent částky 200 000 EUR.
- příjem žádostí: průběžně
Obdobně funguje program „Zpracovatel dřeva“ a „Lesní školkař“.

Program „Pojištění lesních porostů“

- forma podpory: podpora pojištění lesních porostů proti požárům nebo abiotickým škodlivým činitelům (úhrada části zaplaceného pojistného)
- výše podpory: až 30 %
- příjemce: vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé lesa, kteří jsou podnikateli nebo obcí (vč. příspěvkových organizací a právnických osob založených obcemi) nebo dobrovolným svazkem obcí a splňují podmínky pro poskytnutí podpory v režimu *de minimis*
- příjem žádostí: od 1. ledna do 30. října

Program „Zajištění úvěrů“

- forma podpory: zajištění investičních úvěrů (ručení za investiční úvěry)
- výše podpory: až 60měsíční doba ručení za až 70 % z nesplacené jistiny úvěru ve výši až 50 mil. Kč na pořízení investičního majetku, který souvisí s lesním hospodářstvím
*Za poskytnutí ručení zaplatí žadatel cenu (poplatek) stanovenou PGRLF, pokud nepožádá o její odpuštění jako formu podpory poskytnuté v režimu *de minimis*.*
- příjemce: zahrnuje příjemce způsobilé v ostatních programech PGRLF
- příjem žádostí: průběžně

Program „Investiční úvěry“

- forma podpory: přímé poskytnutí úročeného úvěru na pořízení investičního majetku souvisejícího s lesním hospodářstvím (nesmí být použit na pořízení nemovitého majetku) s dobou splatnosti do 15 let. Výhodou je možnost snížení jistiny úvěru v režimu *de minimis* a možnost odkladu první splátky jistiny až o 1 rok.
- výše podpory: úvěr od 100 tis. Kč do 10 mil. Kč
K okamžiku poskytnutí úvěru může být jistina úvěru na základě žádosti žadatele jednorázově snížena o max. 15 000 EUR (a zároveň o max. 50 % výše úvěru).

- příjemce: zahrnuje příjemce způsobilé v ostatních programech PGRLF
- příjem žádostí: s dostatečným předstihem bývá avizován na www.pgrlf.cz

Program „Provozní úvěry“

- forma podpory: přímé poskytnutí úročeného úvěru na provozní financování podnikatelů v lesním hospodářství (nesmí být použit na pořízení investičního majetku) s dobou splatnosti do 2 let. Výhodou je možnost snížení jistiny úvěru v režimu *de minimis* a možnost odkladu první splátky až o 6 měsíců.
- výše podpory: úvěr od 100 tis. Kč do 2 mil. Kč
K okamžiku poskytnutí úvěru může být jistina úvěru na základě žádosti žadatele jednorázově snížena o max. 15 000 EUR (a zároveň o max. 50 % výše úvěru).
- příjemce: zahrnuje příjemce způsobilé v ostatních programech PGRLF
- příjem žádostí: s dostatečným předstihem bývá avizován na www.pgrlf.cz

DOTAČNÍ PROGRAMY V GESCI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Operační program Životní prostředí 2014-2020

Prioritní osa 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu má stanoveny následující specifické cíle, v rámci nichž je možné čerpat podporu na opatření v lesích:

- 4.1 Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území,
 - 4.2 Posílit biodiverzitu,
 - 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny.
- předmět podpory: v rámci uvedených specifických cílů je možné podpořit opatření vyplývající z plánovacích dokumentací (plánů péče, souhrnů doporučených opatření, záchranných programů atd.) a dále opatření na podporu biodiverzity, zprůchodnění migračních bariér pro živočichy, vytváření či obnovu krajinných struktur a prvků, revitalizace a renaturace vodních toků a niv, zlepšení druhové, věkové a prostorové struktury lesů a protierozní opatření.
 - příjem žádostí: výzvy jsou vyhlašovány prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a Státního fondu životního prostředí ČR několikrát za rok na celou prioritní osu dle specifických cílů. Žádosti o podporu jsou přijímány prostřednictvím informačního systému koncového příjemce (IS KP14+) a musí být v souladu s Programovým dokumentem OPŽP 2014 - 2020, Pravidly pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP 2014 – 2020 a výzvou pro podávání žádostí. Podmínky pro podávání žádostí včetně veškerých dalších informací jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP 2014 – 2020.
 - způsobilí žadatelé: kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, organizační složky státu (s výjimkou pozemkových úřadů), státní podniky, veřejné výzkumné instituce, veřejnoprávní instituce, příspěvkové organizace, vysoké školy, školy a školská zařízení, nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace, církve a náboženské společnosti a jejich svazy, podnikatelské subjekty, obchodní společnosti a družstva, fyzické osoby podnikající.
 - forma a výše podpory: podpora formou dotace poskytované dle typu opatření až do výše 100 % celkových způsobilých výdajů. Projekty mohou být realizovány max. do 31. 12. 2023.

Další informace o programu naleznete na: <http://www.opzp.cz/>

Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK)

- **předmět podpory:** z programu je poskytována podpora opatření vyplývajících z plánovacích a koncepčních dokumentů (plánů péče o zvláště chráněná území, souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality a vybrané ptačí oblasti, záchranných programů a programů péče pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů), a dále je podpora zaměřena na opatření přispívající k adaptaci krajiny na změnu klimatu, v členění na opatření ve vodních, nelesních a lesních ekosystémech.

Podprogram 115 166 Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na lesní ekosystémy

- dosadby a podsadby stanovištně odpovídajících dřevin
 - likvidace invazních druhů
 - bezpečné ponechání dřevní hmoty,
 - ponechání výstavků stanovištně původních dřevin
- **příjem žádostí:** příjem žádostí o podporu nestavebních akcí probíhá od 1. března do 30. září aktuálního roku (žádosti o podporu stavebních akcí jsou přijímány celoročně). Sběrnými místy jsou regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR <http://www.ochranaprirody.cz/regionalni-pracoviste/>.
 - **způsobilí žadatelé:** fyzické a právnické osoby, územní samosprávné celky (obce i kraje), nestátní neziskové organizace, obecně prospěšné organizace, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní organizace a státní podniky.
 - **forma a výše podpory:** program umožňuje dotační podporu do výše 100 % vynaložených nákladů. Maximální výše podpory na projekt mimo vodní ekosystémy činí 250 tis. Kč, v rámci vodních ekosystémů je maximální výše podpory 1 mil. Kč. Z programu lze realizovat investiční opatření s délkou realizace max. 5 let.

Další informace o programu naleznete na: <http://www.dotace.nature.cz/popfk-programy.html>

DOTAČNÍ PROGRAMY V GESCI MINISTERSTVA FINANČÍ - CELNÍ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY

Od 1. července 2017 je poskytována vratka daně z nafty, která je spotřebována při provádění hospodaření v lese. Právní základ pro poskytování vratky daně z nafty spotřebované při provádění hospodaření v lese tvoří především zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebních daních“), vyhláška provádějící § 57 zákona o spotřebních daních a také zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“).

Ve svém současném znění uvádí § 57 zákona o spotřebních daních, že nárok na vrácení daně ve výši 4 380 Kč / 1 000 l nafty vzniká osobě, která nakoupila naftu za cenu obsahující spotřební daň a tuto naftu po 30. červnu 2017 (bez ohledu na datum nákupu nafty) prokazatelně spotřebovala při provádění hospodaření v lese. Zmíněnou osobou se rozumějí

nejen vlastníci lesa, osoby s právem hospodařit s lesy ve vlastnictví státu a nájemci, pachtýři či vypůjčitelé lesa apod., ale také dodavatelé lesnických služeb, bez omezení velikostí podniku (tedy i velké podniky).

Hospodaření v lese je definováno odkazem na § 2 písm. d) lesního zákona jako obnova, ochrana, výchova a těžba lesních porostů a ostatní činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa (především doprava dříví). Nárok na vrácení daně se podle § 57 zákona o spotřebních daních prokazuje dokladem od prodejce o prodeji nafty a evidencí o skutečné spotřebě nafty při provádění hospodaření v lese. Doklad o prodeji nafty musí obsahovat především identifikaci prodávajícího, identifikaci kupujícího, množství prodané nafty, její obchodní označení a kód nomenklatury, sazbu spotřební daně a výši spotřební daně (blíže § 57 odst. 12 zákona o spotřebních daních). Způsob a vedení evidence o skutečné spotřebě nafty je stanoven vyhláškou č. 176/2017 Sb., provádějící § 57 zákona o spotřebních daních. Termín a způsob uplatnění nároku na vrácení daně je stanoven § 57 odst. 15 až 17 zákona o spotřebních daních a bude blíže popsán v navazujícím textu. Postup správce daně a práva a povinnosti daňových subjektů při správě spotřební daně (včetně vratky spotřební daně) jsou dále upraveny daňovým řádem, nejdůležitější procesní vlivy na vratku daně budou také dále uvedeny. Při aplikaci právní úpravy postupuje Celní správa České republiky také podle svých vnitřních pokynů, z nichž je pro žadatele důležitý především seznam činností s nárokem / bez nároku na vratku; tento seznam je zveřejněn na webových stránkách celní správy (www.celnisprava.cz nebo cs.mfcr.cz).

DOTAČNÍ PROGRAMY V GESCI JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ

V rámci převodu finančních příspěvků z jednotlivých krajů pod Ministerstvo zemědělství zůstaly krajům finanční prostředky převáděné každoročně prostřednictvím daného podílu sdílených daní. Některé kraje proto přistoupily k otevření vlastních dotačních titulů, mezi které patří např. podpora ochrany lesa prostřednictvím podpory lapáků a lapačů, insekticidních sítí, podpora nákupu drobné lesní techniky, podpora oplocenek atp.

Vzhledem k tomu, že tyto dotační programy jsou každoročně přijímány radami jednotlivých krajů, je nutné se pro bližší informace obrátit na jednotlivé krajské úřady podle místa lesního majetku, pro který je žádáno.

EKONOMICKÉ NÁSTROJE V LH II

Martin Polívka

ÚHÚL, Nábřežní 1326, Brandýs nad Labem, e-mail: polivka.martin@uhul.cz

Program rozvoje venkova 2014 –2020

Podpory směřované do oblasti lesního hospodářství

Základním právním předpisem, ze kterého vycházejí jednotlivá lesnická opatření PRV je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a související právní předpisy ES/EU a národní prováděcí právní předpisy. Pro plošné operace (8.1.1, 15.1.1, 15.2.1) se jedná o nařízení vlády. U projektových operací (zbývající kromě tří výše uvedených) se jedná o Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace v rámci jednotlivých kol a operací.

V rámci základního členění PRV lze operace, které jsou zaměřeny na lesnickou problematiku, nalézt v kapitolách M04 Investice do hmotného majetku, M08 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů a M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů. V rámci nich nalezneme 12 základních operací, kde podpory směřují do oblasti lesního hospodářství nebo s ní úzce souvisí, jedná se o:

4.3.2 Lesnická infrastruktura

8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů – plošná operace

8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích

8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách

8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi

8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin

8.5.2 Neproduktivní investice v lesích

8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin

8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství

8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven

15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru – plošná operace

15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin – plošná operace

Žadatelé v procesu administrace musí postupovat v souladu s níže uvedenými základními dokumenty:

- 1) Nařízení vlády upravující podmínky pro plošné operace;
- 2) Pravidla MZe pro žadatele pro projektové operace;
„PRAVIDLA, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014–2020“;
 - ★ Obecné podmínky (pro dané kolo),
 - ★ Specifické podmínky (pro dané kolo a příslušnou operaci);
- 3) Příručka pro publicitu PRV 2014–2020;
- 4) Příručka pro zadávání veřejných zakázek Programu rozvoje venkova na období 2014–2020;
- 5) Metodika pro výpočet finančního zdraví (někteří žadatelé).

Příjem žádostí v rámci projektových operací probíhá v předem stanovených termínech v rámci jarního a podzimního kola příjmu žádostí. Jednotlivá kola se mohou lišit počtem operací i jednotlivými typy

operací, které jsou v rámci příjmu žádostí otevírána. V případě plošných operací jsou stanoveny nařízením vlády termíny pro vstup do operace i termíny předkládání jednotlivých typů žádostí.

A) 4.3.2 Lesnická infrastruktura

Cíl

Podpora výstavby a rekonstrukcí lesních cest vedoucí ke zlepšení kvality či zvýšení hustoty lesních cest. Zohledněno bude rovněž omezení erozního účinku odvodnění lesních cest či vybavenost lesních cest pro účely ochrany lesa.

- a) Výstavba lesní cesty třídy 1L
- b) Výstavba lesní cesty třídy 2L
- c) Rekonstrukce stávající lesní cesty 2L nebo lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) na lesní cestu 1L
- d) Rekonstrukce stávající lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) na lesní cestu 2L
- e) Rekonstrukce stávající lesní cesty 1L bez navýšení její třídy
- f) Rekonstrukce stávající lesní cesty 2L bez navýšení její třídy

Pro účely operace se pojem „rekonstrukce“ dělí na rekonstrukci se zvýšením třídy a rekonstrukci bez zvýšení třídy. Rekonstrukcí lesní cesty (2L), lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) na lesní cestu vyšší třídy (1L nebo 2L) se rozumí změna účelu nebo zlepšení technických parametrů lesní cesty (2L), lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) pro její zařazení do vyšší třídy (1L nebo 2L).

Rekonstrukcí lesní cesty (1L nebo 2L) bez zvýšení její třídy se rozumí odstraňování vad nebo poškození většího rozsahu na tělesu lesní cesty pro její uvedení do původního stavu s možným zlepšením jejich technických parametrů (bez zvýšení její třídy).

Mezi související objekty na lesních cestách patří: mosty, propustky, hospodářské propustky, brody, opěrné a zárubní zdi, lesní sklady. Mezi vybavení lesních cest patří bezpečnostní (záchytná nebo vodící) zařízení, dopravní značky, body záchrany a plochy, na kterých může přistát vrtulník (heliporty).

Způsobilým úsekem lesní cesty se rozumí lesní cesta o délce max. 5 km, s jedním začátkem a jedním koncem, bez jakéhokoli větvení nebo dělení (za větvení ani dělení se nepovažuje úprava nebo zřízení napojení na pozemní komunikace, lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) v délce 25 m, ani úprava nebo zřízení sjezdů do lesních porostů v délce 25 m). Projekt může být realizován i jen na dílčích částech způsobilého úseku lesní cesty.

Definice žadatele/příjemce dotace

Držitelé (vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé) lesů, kteří jsou fyzickými nebo soukromými právnickými osobami, včetně sdružení s právní subjektivitou nebo spolků, vysokými školami se školním lesním podnikem, středními školami nebo učilišti se školním polesím, obcemi, právnickými osobami zřízenými nebo založenými obcemi nebo kraji nebo jsou dobrovolnými svazky obcí.

Držitelem lesa se rozumí osoba, která v předmětném lese hospodáří (je vlastníkem lesa nebo osobou, která má práva a povinnosti vlastníka lesa podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Žadatelem nemůže být

Sdružení vzniklé podle § 829 a následujících zákona č. 40/1964, Sb., občanský zákoník,

ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost vzniklá podle § 2716 a následujících zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, státní podniky a státní fondy.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši **80 %** způsobilých výdajů. Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 10 000,- Kč na projekt. Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 8 000 000,- Kč na projekt.

Preferenční kritéria

- a) Výstavba nové lesní cesty není realizována ve vybraných kategoriích lesů zvláštního určení.
- b) Předmětem projektu je výstavba lesní cesty (1L nebo 2L), či rekonstrukce stávající lesní cesty (1L nebo 2L), lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L).
- c) Lesní cesta, která je předmětem projektu, navazuje (nebo po výstavbě bude navazovat) na jinou stávající lesní cestu (1L nebo 2L) nebo jinou pozemní komunikaci s obdobnými nebo lepšími parametry.
- d) Projekt přispěje k rozvoji lesní cestní sítě (výstavbou nové lesní cesty 1L nebo 2L) v rámci lesního majetku (lesního hospodářského celku nebo části zařizovacího obvodu) žadatele, kde stávající hustota lesních cest (1L a 2L) není vyšší než 75 % optimální hustoty lesní dopravní sítě.
- e) Finanční náročnost projektu
- f) Žadatel použije přírodní materiály (dřevo nebo kámen) při novostavbě, rekonstrukci či opravě každého objektu lesní cesty (propustku, mostu, opěrné či zárubní zdi) formou kamenné konstrukce či kamenného obložení objektu, dřevěné srubové konstrukce či dřevěného zábradlí.
- g) Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech definovaných v příloze usnesení vlády ČR č. 344 ze dne 15. Května 2013 ke Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020.

Podpora PRV ze strany ÚHÚL

(bezplatná služba žadatelům)

Při výstavbě nových odvozních cest nebo zvyšování parametrů svážnic či technologických linek na odvozní cesty (na 1L a 2L) se posuzuje potřebnost realizace projektu. Je zohledňována na základě stávající hustoty odvozních cest pro příslušný lesní majetek. Roli zde hraje velikost lesního majetku a transportní segmenty.

Příslušné pobočky ÚHÚL žadatelům poskytují tyto údaje:

- a) Stávající hustota lesních cest 1L a 2L (v m/ha porostní půdy) v rámci LHC nebo příslušné části ZO (bm/ha).
- b) Optimální hustota lesních cest 1L a 2L (v m/ha porostní půdy) v rámci LHC nebo příslušné části ZO (bm/h).
- c) Rozdíl mezi stávající hustotou a ideální hustotou (bm/ha).

Pro potřeby vydání vyjádření ÚHÚL žadatel na příslušnou pobočku ÚHÚL předloží obrysovou lesnickou mapu, ve které bude vyznačena cesta, která je předmětem projektu, a dále uvedení podstaty projektu – výstavba lesní cesty 1L/2L nebo rekonstrukce lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) na lesní cestu 1L/2L, a navrhovaný povrch.

Je možné požádat o mimořádnou revizi konkrétní odvozní lesní cesty nebo LDS na celém LHC. V obou případech je potřeba postupovat s dostatečným předstihem nikoliv měsíc před podáním žádostí!

Vyjádření Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů k projektu výstavby lesní cesty 1L nebo 2L nebo rekonstrukce lesní svážnice (3L) nebo technologické linky (4L) na lesní cestu 1L nebo 2L, vydané pro potřeby operace 4.3.2 Lesnická infrastruktura v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014-2020

Informace o žadateli:

Jméno a příjmení (FO) nebo název (PO)

Adresa místa pobytu (FO) nebo sídla (PO)

Informace o lesní cestě, která je předmětem projektu:

Předmět projektu:

výstavba nové lesní cesty 2L nebo 1L ANO / NE

rekonstrukce 4L nebo 3L na 2L nebo 1L ANO / NE

Výsledná třída lesní cesty (1L nebo 2L)

Navrhovaná délka posuzované lesní cesty (m)

Název a kód lesního hospodářského celku (LHC) nebo zařizovacího obvodu (ZO)

Změna hustoty lesních cest 1L a 2L:

Stávající hustota lesních cest 1L a 2L (v m/ha porostní půdy) v rámci LHC nebo příslušné části ZO

Optimální hustota lesních cest 1L a 2L (v m/ha porostní půdy) v rámci LHC nebo příslušné části ZO

Stávající hustota lesní cestní sítě v rámci lesního majetku žadatele není vyšší než 75 % optimální hustoty lesní dopravní sítě. ANO / NE

Délka lesní cesty (z výše uvedené navrhované délky), která nenavýší stávající hustotu lesních cest 1L a 2L nad její optimální hodnotu

Zvýšená hustota lesních cest 1L a 2L po realizaci posuzované cesty (v m/ha porostní půdy) v rámci LHC nebo příslušné části ZO

Závěr:

Potvrzuji, že realizací projektu lesní cesty v délce ... km nedojde v rámci lesního hospodářského celku ... / příslušné části zařizovacího obvodu ... (nehodící se škrtněte nebo odstraňte, a doplňte název a kód LHC/ZO) k navýšení stávající hustoty lesních cest 1L a 2L nad její optimální úroveň.

Dne:

Jméno a příjmení odborného pracovníka Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů:

Razítko a podpis ředitele pobočky Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů:

Příklad:
Před realizací

Název a kód lesního hospodářského celku (LHC) nebo zařizovacího obvodu (ZO)												
TRIDA	POVRCH	DELKA (km)	LES (ha)	SKUTEČNÁ HUSTOTA	SegALes	SegBLes	SegCLes	SegDLes	SegELes	SegOLes	IDEAL HUSTOTA	
L1L	a+p	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L1L	k	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L2L	n	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L2L	a+p	0,64	114,51	5,59	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L2L	t	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L2L	k	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
L2L	z	0,11	114,51	0,96	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
N	0	0,00	114,51	0,00	2,04	0,00	111,49	0,01	0,00	0,97	22,18	
				Stávající hustota	6,55					Rozdíl	15,63	
											1,79	
POKRYV 1L, 2L, N	POKRYV 1L, 2L	ÚČINNOST LDS S NÁVRHY v %	ÚČINNOST 1L A 2L v %									
843,22	407,06	736,37	355,48									

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-432>

B) 8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů

Cíl

Cílem operace je zmírnění klimatických změn zvýšením schopnosti absorpce atmosférického CO₂, posílení biodiverzity krajiny rozšířením zalesněných ploch, zlepšení ekologické rovnováhy krajiny, stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině, ochrana půdy a ochrana vod.

V rámci opatření zalesňování zemědělské půdy se poskytují dotace:

- a) na založení lesního porostu,
- b) na péči o lesní porost po dobu 5 let počínaje rokem následujícím po roce zalesnění,
- c) za ukončení zemědělské výroby, a to po dobu 10 let počínaje rokem následujícím po roce zalesnění.

Operaci upravuje nařízení vlády č. 185/2015 sb. o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Území vhodné k zalesnění je vymezeno pro stávající programové období pro pozemky se sklonitostí svahu vyšší než 10° nebo bylo stanoveno podle faktorů, které jsou z hlediska ochrany životního prostředí a ekonomických aspektů zásadní. Jedná se o faktory, které jsou vymezeny na podkladě BPEJ a částečně na digitálním modelu terénu:

- Strže – hlavní půdní jednotka v BPEJ 77 a 78 – mělké – do 3 m a hluboké nad 3 m.
- Skeletovitost – středně až silně skeletovité půdy v ornici a podorničí – tj. více než 25 % obsahu skeletu. Skeletovitost vyjadřuje komplexní hodnocení šterkovitosti a kamenitosti podle jejich obsahu v ornici a podorničí. Obsah skeletu se uvádí v objemových % v půdní hmotě. Šterkem se rozumí pevné částice hornin velikosti 4–30 mm, kamen jsou pevné částice velikosti 30–300 mm. Nad 300 mm se jedná o balvany.
- Hloubka půdy – mělké půdy.
- Hloubka půdy charakterizuje mocnost půdního profilu, kterou ovlivňuje v určité hloubce buď pevná skála, či její rozpad nebo silná skeletovitost. Jako limitní se uvažuje hloubka menší než 300 mm, tedy podle systému BPEJ se jedná o mělké půdy.
- Zamokřené půdy – hlavní půdní jednotka v BPEJ 64–76. Jedná se o hydromorfní půdy tj. půdy výrazně zamokřené.

Kdo může podat žádost o poskytnutí dotace na zalesnění

Žádost může podat žadatel, který je

- vlastníkem pozemku určeného k zalesnění,
- spolkem vlastníků pozemku určeného k zalesnění,
- spoluvlastníkem pozemku určeného k zalesnění, a to za podmínky písemného souhlasu většiny spoluvlastníků (většinou spoluvlastníků se rozumí, podle občanského zákoníku, většina podle podílu, nikoli podle počtu spoluvlastníků),
- nájemcem, vypůjčitelem nebo pachtýřem pozemku určeného k zalesnění, a to za podmínky písemného souhlasu vlastníka, spolku vlastníků, popřípadě většiny spoluvlastníků, k využití pozemku pro zalesnění a nájemní nebo pachtovní smlouvy, příp. smlouvy o výpůjčce, která umožňuje dodržení 10letého závazku,
- spolkem nájemců, vypůjčitelů nebo pachtýřů pozemků určených k zalesnění, a to za podmínky písemného souhlasu vlastníků, spolku vlastníků, popřípadě většiny spoluvlastníků, k využití pozemků pro zalesnění a nájemních nebo pachtovních smluv, příp. smluv o výpůjčce, které umožňují dodržení 10letého závazku,

- popřípadě svěřenecký fond.

Z možnosti žádat o dotaci na zalesnění (i následnou péči a náhradu) je vyloučen subjekt, který je příspěvkovou organizací (kód právní formy 331) nebo organizační složkou státu (kód právní formy 325).

Kdo může podat žádost o poskytnutí dotace na péči a náhradu

- Dotaci na péči a náhradu na příslušný zalesněný zemědělský pozemek lze žadateli poskytnout pouze v případě, že mu byla na tento pozemek poskytnuta dotace na zalesnění. Dotace na péči a náhrada se poskytne nejvýše na plochu, na kterou byla poskytnuta dotace na zalesnění.
- Z možnosti žádat o dotaci na péči a náhradu jsou vyloučeny subjekty, kterým byla poskytnuta dotace na zalesnění pozemku ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví České republiky nebo územního samosprávného celku, např. Lesy ČR, Vojenské lesy a statky, obce, kraje apod. (a příspěvkové organizace a organizační složka státu – viz žádost o dotaci na zalesnění).

Zalesňovat lze pouze pozemky vedené v LPIS na dílu půdního bloku vhodném pro zalesnění (vhodnost zalesnění).

The screenshot displays the LPIS interface. The central map shows a parcel with a blue boundary. On the left, the 'Podrobné' (Detailed) information panel is open, showing various data points. A red circle highlights the 'Vhodnost k zalesnění' (Suitability for afforestation) section, which indicates a value of 0.58. On the right, the 'Informační panel' (Information panel) displays details for parcel 650-1030, including its owner 'Zemědělská družstvo Nechačice' and other characteristics.

POZOR!

V LPIS jsou vymezeny vhodné pozemky pro zalesnění bez ohledu na skutečnost, zda se z nich v případě převodu ze ZPF na PUFL odvádí poplatek za trvalé odnětí (změna druhu pozemku). Zemědělská půda se podle kvality rozděluje do 5 tříd ochrany zemědělského půdního fondu („třídy ochrany“) vymezených prováděcím právním předpisem (zák. č.334/1992 Sb. O ochraně zemědělského půdního fondu, §3, odst. 5).

Odvoody za trvale odňatou půdu se nestanoví, jde-li o odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu pro zalesnění na pozemcích ve IV. a V. třídě ochrany (zák. č.334/1992 Sb. O ochraně zemědělského půdního fondu, §11a, odst. 1, písm. h)

Charakteristiku Bonitovaných Půdně Ekologických Jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci stanovuje vyhláška MZe č.327/1998 Sb. v platném znění

Druh a výše dotace

Zalesnění

1. dřevinami jedle, borovice, buk, dub, lípa, douglaska a jasan činí 3 035 EUR/1 ha
2. ostatními dřevinami nevyjmenovanými v bodě 1 činí 2 100 EUR/1 ha

Péče o lesní porost

1. pro dřeviny jedle, borovice, buk, dub, lípa, douglaska a jasan činí 669 EUR/1 ha/rok
2. pro ostatní dřeviny nevyjmenované v bodě 1 činí 298 EUR/1 ha/rok

Náhrada na pozemku, který byl v LPIS před jeho zalesněním veden s kulturou

1. standardní orná půda, vinice, chmelnice, ovocný sad, školka a jiná trvalá kultura činí 488 EUR/1 ha/rok
2. travní porost, úhor, trvalý travní porost a jiná kultura činí 161 EUR/1 ha/rok.

Změny v administraci operace:

- 1) Ohlášení vstupu do opatření zalesňování zemědělské půdy doručí žadatel před založením lesního porostu OPŽL na Fondem vydaném formuláři do 15. května kalendářního roku, ve kterém hodlá podat žádost o poskytnutí dotace na založení lesního porostu.
- 2) Žádost o poskytnutí dotace na zalesnění doručí žadatel na příslušnou OPŽL po provedení zalesnění, a to nejpozději do 30. listopadu příslušného kalendářního roku, ve kterém byl pozemek zalesněn.
- 3) Žádost o poskytnutí dotace na péči resp. náhradu doručí žadatel každoročně po dobu 5 resp. 10 kalendářních let počínaje rokem následujícím po roce zalesnění, a to do 15. května.

Při vlastním procesu realizace záměru zalesňování zemědělské půdy s podporou PRV lze jako vodítko využít **Metodická doporučení pro žadatele o dotaci na zalesňování zemědělské půdy poskytovanou v rámci Programu rozvoje venkova 2014 – 2020**, kterou připravili pracovníci ÚHÚL. Metodické doporučení je k dispozici na stránkách <http://www.uhul.cz/nase-cinnost/poradenstvi-v-lesnim-hospodarstvi/informacni-materialy>.

Podpora PRV ze strany ÚHÚL

(bezplatná služba žadatelům)

V souladu s nařízením vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, provádí ÚHÚL na žádost vlastníka zalesňovaného pozemku zařazení pozemku do jednotek lesnické typologie – lesních typů. Na základě lesního typu je pak možné určit cílový hospodářský soubor a navrhnout dřevinnou skladbu nového lesního porostu. K podání žádosti o lesnicko-typologickou klasifikaci nelesního pozemku určeného k zalesnění slouží [standardizovaný formulář](#), který je třeba v písemné podobě doručit na [příslušnou pobočku ÚHÚL](#). Formulář mají žadatelé k dispozici na <http://www.uhul.cz/nase-cinnost/lesnicka-typologie/lesnicko-typologicke-zarazeni-zalesnovaneho-pozemku>.

POZOR!

Dotace v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy se poskytne na výsadbu jednotlivých druhů dřevin v příslušném cílovém hospodářském souboru a alespoň v minimálním počtu uvedených v tabulce č. 1 (příloha č. 1 NV).

Druh lesní dřeviny/ zkratka lesního druhu dřeviny	Cílové hospodářské soubory - vhodná stanoviště	Sadební materiál lesních dřevin podle části B. v tis. ks na 1 ha ^{**})
Borovice lesní/BO	13, 21, 23, 25, 31, 35	9
	01 ¹), 27, 29, 39, 41, 43, 45, 47, 51, 53, 55, 57, 59, 71, 73, 75, 77, 79	8
Bříza bělokorá/BR Bříza pýřitá/BRP	01 ¹), 02, 03, 13, 21, 23, 27, 29, 39, 41, 43, 47, 51, 53, 57, 59, 71, 73, 75, 77, 79	6
Buk lesní/BK	35, 45, 55	9
	01 ¹), 13, 21, 23, 25, 31, 41, 43, 47 ¹), 51, 53, 57 ¹), 71, 73, 75, 77	8
Douglaska tisolistá/DG	23, 25, 41, 43, 45, 55, 57, 51, 53, 55	3
Dub letní/DB	19, 25, 35, 45, 47 ¹), 59 ¹)	10
	01 ¹), 27, 29, 39	8
Dub zimní/DBZ	01 ¹), 13, 21, 23, 25, 31, 35, 41, 43, 45	8

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-811#>

C) 8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích

Cíl

Podpora je zacílena na projekty menšího charakteru, jejímž účelem jsou preventivní opatření před povodňovými situacemi, které zvýší retenci vody v krajině, zpomalí odtok vody, sníží odnos splavenin nebo budou mít protierozní funkci. Podpora je poskytována na výstavbu a rekonstrukci objektů hrazení bystřin, na provádění preventivních protipovodňových opatření na malých vodních tocích a v jejich povodích, např. stabilizaci a zkapacitnění koryta vodního toku, zabezpečení břehů a na protierozní opatření na malých vodních tocích a v jejich povodích, např. hrazení a stabilizaci strží, zábrany sesuvů půdy, sanace nátrží a erozních rýh, na výstavbu, rekonstrukci a obnovu funkce retenčních nádrží. Jedná se o projekty realizované na pozemcích určených k plnění funkcí lesa (dále jen „PUPFL“) na území celé ČR mimo území hl. města Prahy a vodní toky, popř. jejich části a vodní útvary, které se nacházejí v rámci PUPFL.

- Výstavba objektů hrazení bystřin
- Rekonstrukce objektů hrazení bystřin
- Hrazení a stabilizace strží
- Preventivní protipovodňová opatření na malých vodních tocích a v jejich povodích - stabilizace a zkapacitnění koryta vodního toku, zabezpečení břehů
- Protierozní opatření v povodí malých vodních toků - zábrany sesuvu půdy, sanace nátrží a erozních rýh
- Výstavba retenčních nádrží v rámci PUPFL
- Rekonstrukce retenčních nádrží v rámci PUPFL
- Obnova funkce retenčních nádrží v rámci PUPFL

Definice žadatele/příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel PUPFL nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.

- Sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů PUPFL nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.
- Určený odborný správce PUPFL nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši **100 %** způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 100 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 5 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 70 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Plocha povodí, ke kterému se úprava vztahuje
- b) Převažující kategorie lesa, kde je projekt preventivního opatření v lesích realizován
- c) Žadatel realizuje projekt alespoň z části v rizikovém povodí IV. řádu z pohledu možného výskytu přívalových srážek
- d) Žadatel předložil v daném kole na danou operaci pouze jednu žádost.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-831>

D) 8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách

Cíl

Cílem operace je obnova produkčního potenciálu lesa a všech jeho funkcí a snížení rozsahu škod způsobených přírodními katastrofami abiotické povahy, tedy klimatickými a dalšími faktory (bořivý vítr, mokřý sníh, požár, sucho apod.). Podpora je poskytována na odstraňování kalamitami poškozených lesních porostů ve stáří do 40 let určených k rekonstrukci, přípravu ploch po kalamitních těžbách před zalesněním (např. odstranění vývratových koláčů, naorávání, zraňování, terénní úpravy, chemická příprava půdy), umělou obnovu sadbou a sítí na plochách po kalamitních těžbách a ochranu založených lesních porostů. Podpora je zacílena na lesní pozemky na území celé ČR mimo území hl. města Prahy.

- a) Odstraňování kalamitami poškozených lesních porostů ve stáří do 40 let určených k rekonstrukci
- b) Příprava ploch po kalamitních těžbách před zalesněním (např. odstranění vývratových koláčů, naorávání, zraňování, terénní úpravy, chemická příprava půdy)
- c) Umělá obnova sadbou na plochách po kalamitních těžbách (s výjimkou sadby a sítě smrku ztepilého při obnově lesních porostů po kalamitách způsobených suchem)
- d) Umělá obnova sítí na plochách po kalamitních těžbách
- e) Ochrana založených porostů

Definice žadatele/ příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků,
- Sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů lesních pozemků.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 75 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 40 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 200 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Porostní skupiny zasažené kalamitou nad 40 let věku (odstupňováno % celkové zásoby dřevní hmoty – 3 skupiny, nejvíce nad 40%).
- b) Porostní skupiny zasažení kalamitou do 40 let věku (odstupňováno % zasažené plochy z celkové výměry – 3 skupiny, nejvíce nad 40%).
- c) Převažující kategorie lesa kde je projekt obnovy porostů po kalamitách proveden.
- d) Typ žadatele.
- e) Typ kalamity (preferenčně kalamita způsobená požárem).
- f) Žadatel předložil v daném kole na danou operaci pouze jednu žádost.

Žadatel doloží standardizované stanovisko Lesní ochranné služby (LOS) potvrzující kalamitní rozsah způsobený abiotickými vlivy nejméně na 20 % příslušného lesního potenciálu. Při obnově lesních porostů po kalamitách způsobených suchem musí být pro vydání stanoviska na porostní skupině, na které bude realizován projekt, stojící stromy nebo alespoň rozpracovaná obnova se stojícími stromy v množství umožňujícím posouzení kalamitního rozsahu způsobeného suchem.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-841>

E) 8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi

Cíl

Podpora je poskytována na odstraňování škod způsobených povodněmi na malých vodních tocích a v jejich povodích. Jedná se o sanace břehových nátrží a výmolů, usměrnění koryta vodního toku, opravu poškozených vodních děl (např. hrází), odstranění povodňových nánosů z koryt vodních toků, průtočných nádrží a přilehlých pozemků, odstranění povodňových nánosů v povodí vodních toků. Podpora je také poskytována na odstraňování škod způsobených povodněmi na objektech hrazení bystřin a hrazení a stabilizace strží, na lesních cestách a souvisejících objektech.

Podpora je zacílena na pozemky určené k plnění funkcí lesa (dále jen „PUPFL“) na území celé ČR mimo území hl. města Prahy a vodní toky, popř. jejich části, vodní útvary a lesní cesty, které se nacházejí v rámci PUPFL.

- a) Odstraňování škod způsobených povodněmi na malých vodních tocích nebo jejich částech a v jejich povodích - sanace břehových nátrží a výmolů, usměrnění koryta vodního toku, oprava poškozených vodních děl (např. hrází), odstranění povodňových nánosů z koryt vodních toků, průtočných nádrží a přilehlých pozemků, odstranění povodňových nánosů v povodí vodních toků;
- b) Odstraňování škod způsobených povodněmi na objektech hrazení bystřin;
- c) Odstraňování škod způsobených povodněmi na objektech hrazení a stabilizace strží;
- d) Odstraňování škod způsobených povodněmi na lesních cestách a souvisejících objektech.

Definice žadatele/ příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel PUPFL a nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.

- Sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů PUPFL nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.

- Určený odborný správce PUPFL nebo vodního toku, popř. jeho části nebo vodního útvaru, který se nachází v rámci PUPFL.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 100 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 5 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 50 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Převažující kategorie lesa kde je projekt Odstranění škod po povodních realizován.
- b) Žadatel realizuje projekt alespoň z části v rizikovém povodí IV. řádu z pohledu možného výskytu přívalových srážek.
- c) Typ žadatele.
- d) Žadatel předložil v daném kole na danou operaci pouze jednu žádost.

Podpora PRV ze strany ÚHÚL

(bezplatná služba žadatelům)

Nezbytnou přílohou žádosti, kromě potvrzení vodoprávního úřadu o výskytu povodně v místě realizace (nesmí být starší 3 let od data podání ŽOD), je také **posouzení povodňových škod na lesním majetku, kdy žadatel dokládá standardizované stanovisko Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů** potvrzující skutečnost, že povodňová situace zapříčinila zničení nejméně 20 % příslušného lesního potenciálu. Předmětem posuzování povodňových škod budou vodní toky a příčné a podélné objekty na nich, lesní cesty, strže a sesuvy.

Posuzuje se:

Druhy poškození vodních toků	
A1	Poškození břehů
A2	Zanesení koryta toků splaveninami
A3	Úplná změna průběhu koryta
A4	Poškození částí podélných a příčných objektů
A5	Zničení/odplavení podélných a příčných objektů

Druhy poškození cest	
B1	Poškození povrchu cesty/odplavení povrchu
B2	Poškození krajnice/odplavení/odtržení krajnice
B3	Zanesení svodnic
B4	Zanesení propustků
B5	Poškození mostu/podmytí křídel, základů
B6	Zničení/odplavení svodnic
B7	Zničení/odplavení propustků
B8	Zničení/odplavení mostu

Typ poškození	
C1	Poškození 20 % a více povrchu cesty tak, že cesta je nesjízdná/odnesená vozovka, krajnice, odplavené, podezleté opěrné zdi, zanesené svodnice, propustky, mosty/ nebo
C2	Poškození propustků a mostů v takovém rozsahu, že cesta je nesjízdná a území nad poškozením místem není přístupné - jde o víc jak 20 % z celkové plochy lesa zpřístupňované danou cestou, což lze definovat jako území dané přírodními hranicemi-hřebeney, údolí a vodní toky nebo
C3	Poškození propustků a mostů v takovém rozsahu, že cesta je nesjízdná a celková škoda přesahuje 20 % celkové hodnoty poškozené cesty podle účetnictví.
C4	Poškození vodního toku v délce větší než 20 % z celkové délky posuzovaného toku/části narušené břehy, zanesené koryto, změněné koryto/ nebo
C5	Poškození příčných a podélných objektů ve vodním toku v délce větší než 20 % celkové délky úprav nebo
C6	Poškození příčných a podélných objektů ve vodním toku v hodnotě větší než 20 % celkové hodnoty úprav daného toku podle účetnictví nebo
C7	Celkové zničení příčných a/nebo podélných objektů ve vodním toku v rozsahu větším než 20 % celkového počtu těchto objektů.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-842>

F) 8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin

Cíl

Stanovený cíl směřuje k zajištění plnění mimoprodukčních a celospolečenských funkcí lesa a vyšší stabilitě lesních porostů prostřednictvím ochrany výsadeb melioračních a zpevňujících dřevin. Operace je zaměřena na podporu hromadné ochrany melioračních a zpevňujících dřevin (oplocenek). Projekty lze realizovat na lesních pozemcích na území celé ČR mimo území hl. města Prahy a imisní oblasti A a B stanovené dle vyhlášky č. 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí.

- a) Pořízení a instalace hromadné mechanické ochrany melioračních a zpevňujících dřevin – dřevěné oplocení – min. výška 1,6m (max. 120 000,-Kč/km).
- b) Pořízení a instalace hromadné mechanické ochrany melioračních a zpevňujících dřevin – drátěné oplocení – min. výška 1,6m (max. 85 000,-Kč/km).

Součástí projektu mohou být zařízení umožňující vstup do oplocenky.

Definice žadatele/ příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků,
- Sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů lesních pozemků.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník,

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů (v rámci druhého kola bylo 50% - došlo ke změně).

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 20 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 1 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 6 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Převažující kategorie lesa kde je projekt ochrany melioračních a zpevňujících dřevin proveden.
- b) Typ hromadné mechanické ochrany.
- c) Žadatel předložil v daném kole na danou operaci pouze jednu žádost.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-851>

H) 8.5.2 Neproduktivní investice v lesích

Cíl

Operace je zaměřena na podporu zvyšování environmentálních a společenských funkcí lesa podporou činností využívajících společenského potenciálu lesů. Podporovány jsou projekty vedoucí k posílení rekreační funkce lesa, usměrňování návštěvnosti území, zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa a údržbě lesního prostředí. Operace je zacílena na pozemky určené k plnění funkcí lesa (dále jen "PUPFL") na území celé ČR (mimo zvláště chráněná území, oblasti Natura 2000 a území hl. města Prahy).

- a) Opatření k posílení rekreační funkce lesa, např. značení, výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty do šíře 2 metrů, značení významných přírodních prvků, výstavba herních, naučných a fitness prvků.
- b) Opatření k usměrňování návštěvnosti území, např. zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků, informačních tabulí, závor.
- c) Opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa, např. mostky, lávky, zábradlí, stupně.
- d) Opatření k údržbě lesního prostředí, např. zařízení k odkládání odpadků

Definice žadatele/příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel PUPFL.
- Sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů PUPFL.

Žadatelem nemůže být:

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 100 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 2 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 50 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Projekt je realizován v lesích zařazených do vybraných kategorií lesů zvláštního určení (tj. lázeňské, příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí).
- b) Typ žadatele.
- c) Žadatel předložil v daném kole na danou operaci pouze jednu žádost.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-852>

I) 8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin**Cíl**

Záměrem operace jsou rekonstrukce porostů náhradních dřevin v imisních oblastech A nebo B stanovených dle vyhlášky č. 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí. Způsobilé výdaje představují pouze jednorázové investiční/neinvestiční náklady. Podpora je poskytována na snížení zakmenění za účelem podsadby nebo odstranění původního porostu za účelem obnovy, přípravu ploch před zalesněním, umělou obnovu sadbou, hnojení lesních dřevin při výsadbě a ochranu založeného porostu.

- a) Snížení zakmenění za účelem podsadby nebo odstranění původního porostu za účelem obnovy
- b) Příprava ploch před zalesněním - mechanická a chemická příprava půdy včetně rozhrnování valů
- c) Umělá obnova sadbou (počet sazenic na hektar je maximálně 1,0 násobek pro základní dřevinu dle vyhlášky č. 139/2004 Sb.,)
- d) Hnojení lesních dřevin při výsadbě
- e) Ochrana založeného porostu (mechanická i chemická)
- f) Ochrana melioračních a zpevňujících dřevin na obnovních prvcích

Definice žadatele/ příjemce dotace

- Vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků,
- sdružení s právní subjektivitou a spolek vlastníků, nájemců, pachtýřů nebo vypůjčitelů lesních pozemků.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost podle § 2716 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 100 000 Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 40 000 000 Kč na projekt.

Maximální výše dotace na jednoho příjemce dotace v rámci této operace činí 400 000 000 Kč za období 2014 - 2020.

Preferenční kritéria

- a) Pásmo ohrožení imisemi (A; B)
- b) Naléhavost přeměny (nejvyšší, vyšší, střední, nižší)
- c) Typ žadatele
- d) Žadatel předložil v daném kole na daný záměr pouze jednu žádost

Podpora PRV ze strany ÚHÚL

(bezplatná služba žadatelům)

Součástí příloh je také standardizované stanovisko Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů o posouzení stavu porostů náhradních dřevin. Součástí stanoviska je potvrzení, že obnovní prvky, na kterých je realizován projekt mají zastoupení náhradních dřevin nad 40 % a aktuální věk maximálně 45 let. Za náhradní dřeviny se pro účely této operace považuje *Picea pungens*, *Betula* spp., *Larix* spp., *Pinus mugo* spp.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-853>

J) 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství

Cíl

Operace je zaměřena na investice do lesní techniky a postupů práce, které zvyšují hospodářskou hodnotu lesů prostřednictvím využití šetrnějších technologií a strojů při hospodaření v lesích, omezujících poškození lesní půdy a porostů, techniky a technologií určených pro výchovu lesních porostů či investic do produkce kvalitního reprodukčního materiálu lesních dřevin. Investice jsou směřovány do techniky a technologií s cílem racionalizace obhospodářování lesů, které dále posílí hospodářské využití lesů.

- a) Stroje a technologie (včetně koně a vleku za koně k vyvážení dříví) pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů včetně přibližování
- b) Stroje ke zpracování potěžebních zbytků
- c) Stroje pro přípravu půdy před zalesněním
- d) Stroje, technologie, zařízení a stavby pro lesní školkařskou činnost (dotaci nelze poskytnout na závlahové systémy)
- e) Stroje a zařízení pro údržbu a opravy lesních cest
- f) Mobilní stroje pro sortimentaci a pořez dříví

Výčet strojů, který může být způsobilým výdajem je uveden vždy v příloze pravidel a jejich seznam se může v rámci jednotlivých kol měnit. Pro jednotlivé typy strojů jsou nastaveny limity maximálních způsobilých výdajů i technické limity, které musí být dodrženy.

Definice žadatele/ příjemce dotace

Držitelé (vlastníci, nájemci, pachtýři nebo vypůjčitelé) lesů, kteří jsou fyzickými nebo soukromými právníckými osobami, včetně sdružení s právní subjektivitou nebo spolků, vysokými školami se školním lesním podnikem, středními školami nebo učilišti se školním polesím, obcemi, právníckými osobami zřízenými nebo založenými obcemi nebo kraji nebo jsou dobrovolnými svazky obcí.

Držitelem lesa se rozumí osoba, která v předmětném lese hospodaří (je vlastníkem lesa nebo osobou, která má práva a povinnosti vlastníka lesa podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů).

V případě, kdy bude způsobilým výdajem kůň nebo klanicový vyvážecí vlek za koně, může být příjemcem rovněž fyzická nebo právnícká osoba poskytující služby v lesnictví, pokud je malým nebo středním podnikem.

Žadatelem nemůže být

- Sdružení vzniklé podle § 829 a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, resp. společnost vzniklá podle § 2716 a následujících zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Státní podniky a státní fondy.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 50 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 10 000,- Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 15 000 000,- Kč na projekt.

Preferenční kritéria

- a) Velikost investice v závislosti na velikosti obhospodařovaného lesního majetku
- b) Žadatel je mladý lesník do 40 let.
- c) Míra nezaměstnanosti v okrese, ve kterém je projekt realizován.
- d) Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech definovaných v příloze usnesení vlády ČR č. 344 ze dne 15. května 2013 ke Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020.

Preferenční kritéria v rámci kódu 004 (kůň) a 010 (klanicový vyvážecí vlek za koně)

- e) Žadatel ke dni podání Žádosti o dotaci doloží potřebné doklady o absolvování oboru vzdělání uvedeného v příloze č. 4 těchto Pravidel nebo akreditovaného kurzu pro práci kočího v lese.
- f) Žadatel ke dni podání Žádosti o dotaci doloží vlastnictví koně/koní plemene norický kůň, slezský norický kůň či českomoravský belgický kůň min. po dobu 3 let.
- g) Žadatel v roce bezprostředně předcházejícím roku podání Žádosti o dotaci koněm/koňmi přibližoval: 450-1 500 m³ dříví (3 kategorie).

Preferenční kritéria v rámci kódů 023-027 (stroje, technologie, zařízení a stavby pro lesní školkařskou činnost)

- h) Místo Lesní školka, ve které bude technika/stavba pořízená z operace 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství používána/umístěna (oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění pozdějších předpisů, definováno jako horská oblast typu H1, H2 nebo H3 – v nebo mimo ní)

- i) Školkařská produkce v roce bezprostředně předcházejícím roku podání Žádosti o dotaci zahrnovala z více než 50 % sadební materiál původem z kategorie identifikovaného, selektovaného, kvalifikovaného reprodukčního materiálu

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-861>

K) 8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven

Cíl

Podpora je zaměřena především na investice, jejichž předmětem je technologické vybavení dřevozpracujícího provozu. Operace se zaměřuje na podporu investic do strojů, technologií, zařízení a souvisejících stavebních úprav v dřevozpracujících provozovnách, vedoucích k efektivnímu zpracování dřeva. Pro podporu je způsobilá provozovna s průměrným ročním pořezem do 10 000 m³ včetně.

Odkorňovače (včetně dopravníku kůry)	Měřicí a registrační zařízení
Detektory kovů	Třídící zařízení
Profilovací a redukční zařízení	Sušárny řeziva (včetně regulační technologie)
Dopravníky	Impregnační zařízení – vana
Technika pro značení kulatiny i řeziva	Impregnační zařízení – autokláv
Rámové pily stacionární	Manipulační technika
Pásové pily stacionární	Mokré sklady dříví – čerpání, cirkulace a čištění vody
Kotoučové pily stacionární	Mokré sklady dříví – rozvody vody a postřikovací/skrápěcí zařízení
Zkracovací a kapovací pily včetně příslušné mechanizace	Mokré sklady dříví – řídicí systém
Zařízení brusíren	Mokré sklady dříví - elektrocentrála
Odsávání třísek a pilin Sekačky, štěpkovače a drtiče dřevního odpadu včetně dopravníku	stavební náklady, včetně stavebních nákladů pro mokré sklady dříví

Pro jednotlivá zařízení jsou nastaveny finanční limity jako maximální výše způsobilého výdaje.

Definice žadatele/příjemce dotace

- Fyzické nebo právnické osoby podnikající v lesnictví nebo souvisejícím odvětví, které splňují definici mikro nebo malého podniku.
- Obce a právnické osoby založené nebo zřízené obcemi, dobrovolné svazky obcí podnikající v lesnictví nebo souvisejícím odvětví.

Žadatelem nemůže být

- sdružení vzniklé podle § 829 a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013, resp. společnost vzniklá podle § 2716 a následujících zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Druh a výše dotace

Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 50 % způsobilých výdajů.

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 10 000,- Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 5 000 000,- Kč na projekt.

Preferenční kritéria

- a) V souvislosti s realizací projektu nedojde k odnětí pozemků dotčených tímto projektem ze zemědělského půdního fondu nebo plnění funkcí lesa.
- b) Míra nezaměstnanosti v okrese, ve kterém je projekt realizován
- c) Projekt má komplexní charakter (předmětem projektu je investice do strojního vybavení pilnic nebo manipulačního skladu a zároveň investice do zařízení pro sušení nebo impregnování masivního dřeva).
- d) Projekt vytvoří pracovní místo/místa
- e) Obec, v jejímž katastrálním území je projekt realizován (méně než 501 obyvatel, má 501 – 1000 obyvatel).
- f) Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech definovaných v příloze usnesení vlády ČR č. 344 ze dne 15. května 2013 ke Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020.
- g) Minimálně 75 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, je určeno na pořízení technologie pro zpracování dřeva.
- h) Minimálně 50 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, je určeno na investici do mokrého skladování dříví.
- i) Finanční náročnost projektu.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-862>

L) M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů

15.1.1 *Zachování porostního typu hospodářského souboru* – plošná operace

15.2.1 *Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin* – plošná operace

V obou případech se jedná o plošné operace, kdy závazek žadatele k plnění podmínek závazku trvá 5 let. Pokud není žadatelem vlastník (fyzická osoba či právnická osoba, obec, město, ...), žadatel musí doložit nájemní nebo pachtovní smlouvu nebo smlouvu o hospodaření nebo výpůjčce uzavřenou s vlastníkem, popřípadě se spoluvlastníky nadpoloviční většiny spoluvlastnických podílů, nebo jejich úředně ověřené kopie, umožňující dodržet závazek. Jde o písemný souhlas vlastníka popřípadě spoluvlastníků nadpoloviční většiny spoluvlastnických podílů se zařazením.

Plochy porostních skupin, které lze zařadit, se vymezují v rámci portálu FARMÁŘE v samostatné aplikaci fLPIS. Zemědělci pro získávání plošných plateb používají řadu let LPIS (evidence uživatelských vztahů k zemědělské půdě). Pro plošná lesnické operace z důvodu naplnění požadavků EU vznikla modifikace tohoto nástroje, kde lze pracovat s digitálními podklady LHP/O a dalších mapových děl včetně leteckých snímků pro co nejpřesnější vymezení plochy PSK, na kterou žadatel následně pobírá podporu. Plochy musí být v terénu jednoznačně identifikovatelné.

Podpora PRV ze strany ÚHÚL

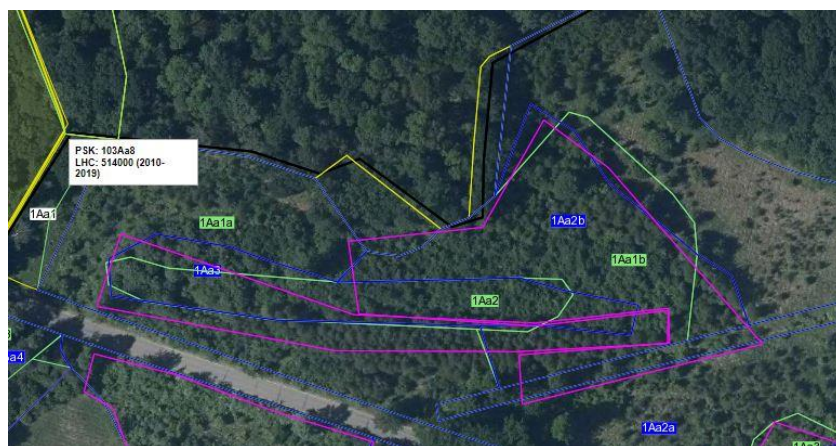
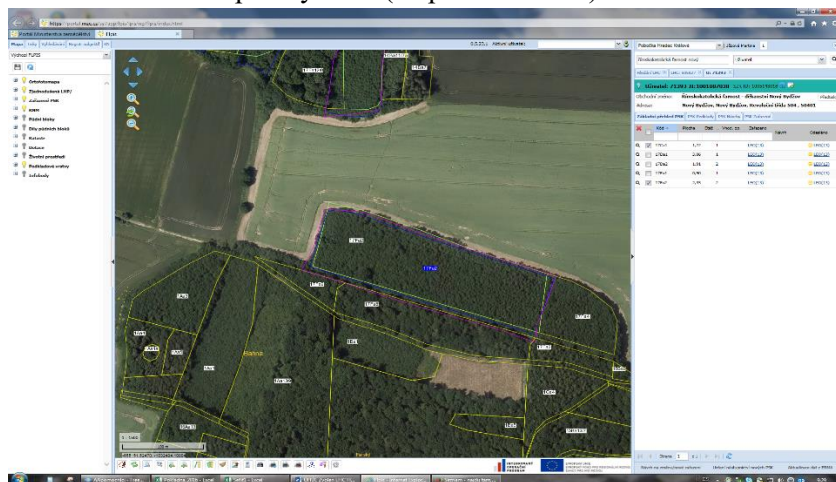
(bezplatná služba žadatelům)

Pro podporu administrace těchto titulů byla připraven modul informačního systému LPIS, který slouží mimo jiné i k tomu, aby si žadatel, v případě potřeby, mohl aktualizovat průběh hranic porostních skupin. Tuto aktualizaci mohou žadatelé, po splnění nezbytných vstupních kroků jako je registrace a přiřazení ploch, provádět sami. Pro případ, že by si s takovým úkolem žadatel nevěděl z hlediska použití aplikace rady, může využít asistence odborně vyškolených pracovníků ÚHÚL. Žádost si může žadatel připravit sám, nebo s asistencí ÚHÚL. Pokud bude chtít technickou pomoc při zpřesnění hranic PSK,

nebo atributů, poskytne mu ji ÚHÚL. Asistence pracovníků ÚHÚL je zaměřena pouze na technickou stránku věci. Za správnost prováděných změn ručí v každém případě žadatel. Podle charakteru případných úprav zákresu pak výstupem z tohoto procesu může/nemusí být příloha Potvrzení odborného lesního hospodáře nebo Potvrzení orgánu ochrany přírody. Tyto přílohy žadatel nechá potvrdit a následně je doloží při podání žádosti o zařazení.

Podrobné informace jak získat přístup do aplikace naleznete na www.uhul.cz/nase-cinnost/poradenstvi-v-lesnim-hospodarstvi/prv-2014-2020/flpis. Základním předpokladem je ovšem LHP/O uložené v datovém skladu ÚHÚL. Aplikace fLPIS není veřejná. Každý žadatel vidí pouze svoje data, celkové zobrazení mohou vidět pouze pracovníci ÚHÚL a SZIF.

Zákres zařazované plochy PSK (na portálu fLPIS)



Podmínky obou operací upravuje Nařízení vlády č. 29/2016 Sb. o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády ve znění nařízení vlády č. 36/2017 Sb. a č. 49/2017 Sb.

Žadatel

- Žádost o zařazení může podat vlastník, nájemce, vypůjčitel nebo pachtýř lesa nebo jejich spolky.
- Do podopatření 15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru nelze zařadit žadatele, který je státní příspěvkovou organizací, organizační složkou státu nebo státním podnikem.

Termín příjmu žádostí

Běžná situace (závazky od roku 2018)

- Žádost o zařazení doručí žadatel na pobočku SZIF na formuláři vygenerovaném na Portálu farmáře při využití aplikace fLPIS **do 31. října roku, který předchází prvnímu roku trvání závazku.**

Příklad: Pokud požadují uzavřít závazek od roku 2018, pak musím podat žádost o zařazení do 31. 10. 2017.

Výjimky při změně LHP/LHO

- V prvním roce platnosti LHP/LHO u porostní skupiny SZIF ke změnám týkajícím se změny LHP/LHO nepřihlíží (zařazuje se podle starého LHP/LHO).

Příklad: Pokud mi končí LHP/LHO 31. 12. 2017 a požadují uzavřít závazek od roku 2018, pak musím podat žádost o zařazení do 31. 10. 2017 podle starého LHP/LHO.

- Pokud první rok platnosti LHP/LHO bezprostředně předchází prvnímu roku trvání závazku, pak žádost o zařazení doručí žadatel na pobočku SZIF na formuláři vygenerovaném aplikací fLPIS do 15. května prvního roku trvání závazku.

Příklad: Pokud mi končí LHP/LHO 31. 12. 2016 a požadují uzavřít závazek od roku 2018, pak musím podat žádost o zařazení do 15. 5. 2018 podle nového LHP/LHO.

- Žádost o proplacení se podává každoročně po dobu trvání závazku obvykle k 15. 5. příslušného roku.

15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru

Cíl

Jedná se o částečnou finanční kompenzaci újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů v oblastech Natura 2000 (ptačí oblasti nebo evropsky významné lokality) a zvláště chráněných území na zachování podporovaných porostních typů hospodářských souborů (jedlový, dubový, bukový, ostatní listnaté, topolový, nízký les – pařeziny).

Kritéria:

- porost se nachází na území ZCHÚ a oblasti Natura 2000 (nejméně z 50% své plochy);
- porost náleží do jednoho z podporovaných porostních typů;
- porost dosahuje věku minimálně začátku doby obnovy, která se vypočte jako rozdíl mezi obmýtní dobou a ½ obnovní doby;
- v případě víceetážové PSK dosahuje hodnota zakmenění zvolené etáže, popřípadě součet hodnot zakmenění zvolených etáží, nejméně pět desetin plného zakmenění;
- žadatel má platný LHP/O uložený v digitální formě v datovém skladu ÚHÚL

Výše dotace

Sazba dotace činí 183 EUR/ha porostní skupiny zařazené do operace za kalendářní rok.

Povinnost dodržení zachování hospodářského souboru

Ve zvolené etáži porostní skupiny nebo v rámci případné obnovy zvolené etáže porostní skupiny je po celou dobu trvání závazku zachován zařazený hospodářský soubor. Výjimkou je změna porostního typu (v rámci podporovaných porostních typů hospodářského souboru podle tabulky uvedené v kapitole 4.1 této metodiky) provedená s ohledem na udržení nebo dosažení příznivého stavu předmětu ochrany v oblastech Natura 2000 nebo zvláště chráněných území, doložená stanoviskem místně příslušného orgánu ochrany přírody.

Stanovení parametrů PSK

Porostní typ	Kód porostního typu	Hlavní dřevina	Horní hranice obmýtní doby
Jedlový	2	jedle bělokorá	120
Dubový	5	dub letní, dub zimní, dub pýřitý, dub cer, jilm habrolistý, lípa srdčitá	140
Bukový	6	buk lesní, jasan ztepilý, javor mléč, javor klen, javor babyka, jilm habrolistý, jilm horský, jilm vaz, lípa srdčitá, lípa velkolistá	130
Ostatní listnaté	7	habr obecný, javor mléč, javor klen, javor babyka, jasan ztepilý, jasan úzkolistý, jilm habrolistý, jilm horský, jilm vaz, bříza bělokorá, bříza pýřitá, jeřáb ptačí, jeřáb břek, jeřáb muk, třešeň ptačí, lípa srdčitá, lípa velkolistá, olše lepkavá, olše šedá, vrba jíva, vrba bílá, topol osika	100
Topolový	8	topol bílý, topol černý, topol osika	30
Nízký les (pařeziny)	9	nízký les (pařeziny)	40

15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin

Cíl

Smyslem této operace je kompenzovat dodatečné náklady a ušlé příjmy při sběru reprodukčního materiálu ze stojících stromů postupem nepoškozujícím stromy a semenný materiál z důvodu zajištění dostatečného množství osiva pro pěstování sazenic požadované kvality a požadovaného původu. Vlastníci lesů tak budou moci využívat k umělé obnově lesa a k zalesňování kvalitní reprodukční materiál.

Kritéria

- max. celková zařazovaná plocha na žadatele je 1 000 ha za všechny podané žádosti o zařazení v rámci tohoto podopatření za celé programové období;
- žadatel má platný LHP/O uložený v digitální formě v datovém skladu ÚHÚL;
- **uznané zdroje** selektovaného reprodukčního materiálu
 - ★ fenotypové třídy A u všech lesních dřevin,
 - ★ fenotypové třídy B pro všechny lesní dřeviny s výjimkou SM, BO, MD;
- uznaný zdroj sel. r.m. je zařazen do Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin a je veden v ústřední Evidenci Reprodukčního MAteriálu lesních dřevin (ERMA).

Výše dotace

Sazba dotace činí 74 EUR/ha porostní skupiny zařazené do podopatření za kalendářní rok.

Povinnost provedení sběru reprodukčního materiálu

Žadatel na každé zařazené porostní skupině provede nejméně jednou v průběhu trvání závazku sběr reprodukčního materiálu šetrnými technologiemi, za které se považuje sběr reprodukčního materiálu ze stojících stromů postupem nepoškozujícím stromy a semenný materiál. U jehličnatých stromů se za šetrný sběr pokládá sběr ze stojících stromů a u listnatých dřevin pomocí plachet a zavěšených sítí. Tento sběr se provede nejpozději do data podání poslední žádosti o poskytnutí dotace v průběhu trvání závazku.

Více na: <http://www.szif.cz/cs/prv2014-m15>

Komunikace SZIF se žadatelem probíhá přes www.szif.cz a **PORTÁL FARMÁŘE**

(veškeré žádosti se v první řadě podávají elektronicky včetně nezbytných příloh).

- ❖ Za plnění podmínek zodpovídá výhradně příjemce dotace.
 - ❖ Realizace projektu max. 24 měsíců od podpisu **Dohody**.
 - ❖ Lhůta vázanosti projektu na účel je 5 let od data převedení dotace na účet příjemce dotace, při nájmu, pachtu či výpůjčce, nutno zohlednit u „doby trvání“ nebo při „stanovení výpovědní lhůty“ *(řeší se zpravidla dodatky ke stávajícím smlouvám)*.
 - ❖ U řady operací se dokládá souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí dle závazného vzoru (vydává regionální pracoviště Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky - AOPK ČR nebo správa národního parku).
-

Pro zpracování příspěvku byly použity veřejně přístupné materiály na internetových stránkách www.szif.cz a www.uhul.cz. Text je pouze výběrem nejdůležitějších informací k jednotlivým lesnickým operacím PRV 2014 – 2020, který byl rozšířen o některé užitečné odkazy a poznatky z praxe. Při přípravě žádostí je nutné se řídit vždy aktuálním zněním pravidel nebo nařízením vlády, které upravují jednotlivé operace.

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ V PŘÍRODNÍCH BIOTOPECH EVROPSKY VÝZNAMNÝCH LOKALIT SOUSTAVY NATURA 2000

Kateřina Holušová

Moravský lesnický institut, z. ú.; Lidická 700/19, 602 00 Brno; holusova.katerina@seznam.cz

Abstrakt

Cílem uvedeného příspěvku je představení systému fungování managementu lesních ekosystémů, které se nacházejí v systému Soustavy Natura 2000 a jsou součástí evropsky významných lokalit. Biotopy Soustavy Natura 2000 byly v České republice mapovány před vstupem do Evropské unie a následně probíhá jejich upřesnění a přemapování. V evropsky významných lokalitách pro lesní biotopy je nutný specifický režim péče vzhledem k předmětům a cílům ochrany. V České republice existuje dlouhodobý a propracovaný systém lesnického managementu pracující se stanovištní klasifikací zohledňující potenciální vegetaci (Lesnicko-typologický klasifikační systém). Systém Soustavy Natura 2000 však pracuje se současnou vegetací. Z tohoto pohledu je vhodné uplatnění znalostí managementu obou těchto systémů a jejich vzájemnou propojenost. O to víc je tato problematika komplikovanější při zpracování plánovacích pokladů lesnictví a ochrany přírody. Kdy Lesnicko-typologický klasifikační systém je legislativně zakotven. Ochrana přírody proto musí být schopna předložit lesníkům poklady ve srozumitelné formě, tak, aby došlo ke vzájemné aplikovatelnosti těchto pokladů a jejich praktické realizaci v ochraně přírody. Management evropsky významných lokalit je často komplikovaný, finančně náročnější než běžný režim lesnického hospodaření při plnění funkcí lesa spíše produkčního charakteru. Z tohoto důvodu je vytvořen systém dotačních programů podporujících péči o přírodu a krajinu. I v tomto příspěvku jsou tedy zmíněny možnosti získání finanční podpory z některých vybraných dotačních programů na management evropsky významných lokalit.

Klíčová slova

Lesní ekosystém, Natura 2000, Evropsky významná lokalita, lesnický management

TERMINOLOGICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Chráněná území jsou definována jako oblasti terestrických nebo mořských ekosystémů určených k ochraně a údržbě biologické rozmanitosti, přírodních a kulturních hodnot, asociované a řízené prostřednictvím právních nebo jinak účinných prostředků (IUCN 1994). Lesní chráněná území jsou podmnožinou chráněných území, které obsahují značné množství lesa (DUDLEY, PHILLIPS 2006). Ten může být zastoupen v celém chráněném území, nebo pouze na jeho části. Lesní chráněná území mají v systému ochrany přírody svůj nezpochybnitelný význam.

V České republice je ochrana přírody legislativně zakotvena zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ve znění pozdějších předpisů), a jeho prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. a dalšími právními předpisy (např. vyhláškou č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území).

Dle zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny lze území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná vyhlásit za zvláště chráněná, přitom se stanoví podmínky jejich ochrany. Kategorie zvláště chráněných území jsou a) národní parky, b) chráněné

krajinné oblasti, c) národní přírodní rezervace, d) přírodní rezervace, e) národní přírodní památky, f) přírodní památky. Tyto kategorie obecně dělíme na velkoplošná (a + b) a maloplošná (c + d + e + f).

Vedle národního systému zvláště chráněných území, jsme po vstupu do Evropského společenství také aplikovali systém Soustavy Natura 2000. Natura 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena vymezenými ptačími oblastmi a vyhlášenými evropsky významnými lokalitami.

Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody: (i) Směrnice Rady 2009/147/EC, o ochraně volně žijících ptáků, (nahrazuje směrnici Rady 79/409/EHS); (ii) Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Soustava Natura 2000 sestává ze dvou typů chráněných území – ptačích oblastí a evropsky významných lokalit. Ptačí oblasti, kterých je na území České republiky (dále jen ČR) 41, vyhlásila vláda ČR nařízeními v letech 2004 – 2005, v roce 2007 a poslední 2 v roce 2009. Evropsky významné lokality jsou shrnuty do tzv. národního seznamu, který je jako celek schválen vládou a publikován v podobě jejího nařízení pod č. 318/2013 Sb., ve znění novelizace č. 73/2016 Sb. a č. 207/2016 Sb.. Celkem je na území ČR 1 112 lokalit o rozloze 7 951 km², což představuje 10 % území ČR. Společně s ptačími oblastmi, které jsou vymezeny na rozloze 7 034 km², tj. necelých 9 % území ČR, je v soustavě Natura 2000 zahrnuto celkem téměř 11 115 km² (ptačí oblasti a evropsky významné lokality se mohou překrývat), což představuje 14 % území ČR (dle AOPK ČR, 2017).

Dále dle zákona č. 114/1992 Sb., je přírodní stanoviště definováno jako přírodní nebo polopřírodní suchozemská nebo vodní plocha, která je vymezena na základě geografických charakteristik a charakteristik živé a neživé přírody. Přírodní stanoviště je definováno jako stanoviště na evropském území členských států Evropských společenství těch typů, které jsou ohroženy vymizením ve svém přirozeném areálu rozšíření nebo mají malý přirozený areál rozšíření v důsledku svého ústupu či v důsledku svých přirozených vlastností nebo představují výjimečné příklady typických charakteristik jedné nebo více z biogeografických oblastí, a která jsou stanovena právními předpisy Evropských společenství. Jako prioritní se označují ty typy evropských stanovišť, které jsou na evropském území členských států Evropských společenství ohrožené vymizením, za jejichž zachování mají Evropská společenství zvláštní odpovědnost, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství.

Evropsky významná lokalita je lokalita vyžadující zvláštní územní ochranu a splňující podmínky podle § 45a odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., která (i) byla zařazena do seznamu lokalit nacházejících se na území České republiky vybraných na základě kritérií stanovených právními předpisy Evropských společenství a vyžadujících územní ochranu, a to až do doby jejího zařazení do seznamu lokalit významných pro Evropská společenství; (ii) splňuje podmínky pro zařazení do národního seznamu, ale nebyla tam zařazena, a vyskytuje se na ní prioritní typ přírodního stanoviště nebo prioritní druh, a o jejímž zařazení do evropského seznamu se s Evropskou komisí jedná, a to až do doby, kdy se o zařazení nebo nezařazení lokality dohodne Česká republika s Komisí nebo do rozhodnutí Rady Evropské unie; nebo (iii) byla zařazena do evropského seznamu.

Druhy v zájmu Evropských společenství (v praxi často označované jako "evropsky významné druhy") jsou druhy na evropském území členských států Evropských společenství, které jsou ohrožené, zranitelné, vzácné nebo endemické, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství; jako prioritní se označují evropsky významné druhy, vyžadující zvláštní územní ochranu, za jejichž zachování mají Evropská společenství zvláštní odpovědnost, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství.

Biotop je (dle CHYTRÉHO A KOL. 2010) jednotka systémů typizace přírody používaná tradičně ve střední Evropě. Ve slangu evropských úředníků se termín biotop se používá spíše pro označení konkrétního přírodního území a Směrnice 92/43/EEC zavádí pro jednotky typizace přírody v angličtině termín natural habitat. Botanici a lesníci dnes používají termín habitat pro ty biotopy, které jsou předmětem ochrany Soustavy Natura 2000. V návaznosti na české legislativní texty jsou v hlavním podkladu pro Soustavu Natura 2000 v ČR, tj. Katalogu biotopů, použity termíny přírodní stanoviště a prioritní stanoviště, ve všech případech, kde existuje legislativní návaznost. Základní klasifikační jednotka je tedy biotop. Některé biotopy jsou předmětem ochrany v Soustavě Natura 2000. Tyto biotopy jsou rovny typům přírodních stanovišť v legislativní terminologii a neformálně se označují jako habitaty.

Při vyhlásování chráněných území je třeba v první řadě stanovit předmět ochrany a dále jeho cíl. Předmět ochrany, cíl ochrany a důvod ochrany patří mezi základní pojmy české terminologie ochrany přírody a jsou velmi využívány. Důvod ochrany však nebývá tak často používán.

V Metodice přípravy plánů péče, která byla schválena Ministerstvem životního prostředí pod č.j. 16252/99-OOP/4776/99 se uvádí předmět ochrany jako: ekosystémy určitého typu, jejich komplexy, fragmenty nebo seskupení s určitými vzájemnými vztahy, rostlinná společenstva (u lesních porostů i lesní typy), dále chráněné, ohrožené nebo jinak významné druhy se svými stanovišti, geologické jevy, tvary reliéfu, estetické hodnoty krajiny nebo jiné přírodní hodnoty, které v současné době odůvodňují ochranu území v dané kategorii.

Tato metodika byla dále precizována ve smyslu vypracování plánu péče, byly vypracovány elektronické šablony v MS Office (úroveň k roku 2004). Samotnou změnu znění metodiky přinesla až vyhláška č.60/2008 Sb., o plánech péče, ve znění pozdějších předpisů, která byla později nahrazena vyhláškou č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlásování, evidenci a označování chráněných území. Vyhláška, ale předmět ochrany či cíl ochrany blíže také nespécifikuje. Specifikace předmětu ochrany je uvedena v Příloze č. 1 této vyhlášky v bodu 10 takto:

- „Uvede se výčet ekosystémů, společenstev, živých anebo neživých složek ekosystémů, případně krajinných typů nebo jiných objektů tvořících v daném území předmět ochrany.“

Cíl ochrany je uveden v bodu 11 Přílohy č. 1 vyhlášky takto:

- „Uvede se cíl ochrany území, a to pro celé území nebo jeho části. Cíle ochrany nemohou být v rozporu s výše uvedenou managementovou kategorií IUCN. Při formulaci cíle ochrany u území, kde předmětem ochrany je ekosystém se vychází z následujících základních cílů ochrany zvláště chráněných území ve vztahu k ekosystémům, kterými jsou:

- omezení či pozastavení vývojových procesů v ekosystémech, které vedle přírody významně formoval svou činností i člověk, tak, aby bylo zachováno vývojové stádium ekosystému potřebné pro držení dobrého stavu předmětu ochrany chráněného území nebo

- zamezení nebo zmírnění nepříznivých vlivů působících na samovolné vývojové procesy v přirozených ekosystémech, tvořících předmět ochrany chráněného území.
- Při formulaci cílů ochrany u území, kde jsou i jiné předměty ochrany se cíle ochrany vůči nim formulují tak, aby bylo zaručeno alespoň udržení dochovaného stavu těchto předmětů ochrany.“

V ostatních zákonných normách ochrany přírody není předmět ochrany zmíněn (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí vyhláška č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Předmět ochrany však vychází z blíže specifikovaných pojmů uvedených v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Z uvedeného můžeme blíže definovat předmět ochrany chráněného území, kterým mohou být ekosystémy nebo jejich složky (druhy, společenstva – biotopy, útvary neživé přírody apod.), kde je nebo bude stanovena jejich ochrana.

Při hodnocení stavu lesních porostů na základě jednotek lesnické typologie, můžeme odmyslet od vlivů, které současný stav změnily a dostaneme rozdíl, tzn. míru změny původní přirozené druhové skladby, což je tzv. stupeň přirozenosti. Přirozená druhová skladba vychází z trvalých ekologických podmínek stanoviště. To znamená, že právě jednotky soubory lesních typů jsou vhodné pro tento účel. Soubory lesních typů představují rovněž charakteristiky potenciálního společenstva využitelné pro definování předmětů a cílů ochrany ve srovnání se stavem aktuálním, ne vždy však přirozená skladba může být cílem ochrany.

V evropsky významných lokalitách jsou obvykle předmětem ochrany prioritní stanoviště a evropsky významné druhy.

PŘEHLED LESNÍCH BIOTOPŮ ČESKÉ REPUBLIKY

V následující tabulce č. 1 je uveden přehled lesních biotopů mapovaných na území České republiky. Je však třeba připomenout, že v lesnictví se v rámci systému Soustavy Natura 2000 setkáme na pozemcích určených k plnění funkcí lesa (podle zákona č. 289/1995Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů) i s ostatními biotopy.

Z tohoto hlediska se jedná např. i o V1 Makrofytní vegetaci přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod, V2 Makrofytní vegetaci mělkých stojatých vod, V3 Makrofytní vegetaci oligotrofních jezírek a tůní, V4 Makrofytní vegetaci vodních toků, V5 Vegetaci parožnatek, V6 Vegetaci šidlatek (*Isoëtes*). Mohou sem patřit i M5 Devěsilové lemy horských potoků. V lesích se také nachází většina pramenišť (např. R1.3 Lesní pěnovcová prameniště, R1.4 Lesní prameniště bez tvorby pěnovců, R1.5 Subalpínská prameniště) a pochopitelně také rašeliniště (R2.3 Přejímová rašeliniště, R2.4 Zrašelinělé půdy s hroznosemenkou bílou (*Rhynchospora alba*) a vrchoviště (R3.1 Otevřená vrchoviště, R3.2 Vrchoviště s klečí (*Pinus mugo*), R3.3 Vrchovištní šlenky). Neopomenutelnou součástí pozemků určených k plnění funkcí lesa jsou skály a droliny. Mimo výše uvedených se můžeme setkat i s biotopy A Alpínské bezlesí (zejména na území Krkonoš a Šumavy). Dále se lesnictví dotýkají biotopy T4 lesní lemy a biotopy K1 Morkřadní vrbiny, K2, K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny, K4 Nízké xerofilní křoviny. Vrbové křoviny podél vodních toků.

Tab. č. 1 Přehled lesních biotopů České republiky

KÓD BIOTOPU A ČESKÝ NÁZEV	Kód typu přírodního stanoviště (habitatu), * prioritní typ
L1 Mokřadní olšiny	-
L2 Lužní lesy	
L2.1 Horské olšiny s olší šedou (<i>Alnus incana</i>)	91E0*
L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy	91E0*
L2.3 Tvrdé luhy nížinných řek	91F0
L2.4 Měkké luhy nížinných řek	91E0*
L3 Dubohabřiny	
L3.1 Hercynské dubohabřiny	9170
L3.2 Polonské dubohabřiny	9170
L3.3 Karpatské dubohabřiny	91G0* a 9170
L3.4 Panonské dubohabřiny	91G0*
L4 Suťové lesy	9180*
L5 Bučiny	
L5.1 Květnaté bučiny	9130
L5.2 Horské klenové bučiny	9130
L5.3 Vápnomilné bučiny	9150
L5.4 Acidofilní bučiny	9110
L6 Teplomilné doubravy	
L6.1 Perialpidské bazifilní teplomilné doubravy	91H0*
L6.2 Panonské teplomilné doubravy na spraši	9110*
L6.3 Panonské teplomilné doubravy na písku	9110*
L6.4 Středoevropské bazifilní teplomilné doubravy	9110*
L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy	
L6.5A Acidofilní teplomilné doubravy s kručinkou chlupatou (<i>Genista pilosa</i>)	9110*
L6.5 B Acidofilní teplomilné doubravy bez kručinky chlupaté	-
L7 Acidofilní doubravy	
L7.1 Suché acidofilní doubravy	-
L7.2 Vlhké acidofilní doubravy	9190
L7.3 Subkontinentální borové doubravy	-
L7.4 Acidofilní doubravy na písku	-
L8 Suché bory	
L8.1 Boreokontinentální bory	-
L8.2 Lesostepní bory	-
L8.3 Perialpidské hadcové bory	-
L9 Smrčiny	
L9.1 Horské třtinové smrčiny	-
L9.2 Rašelinné a podmáčené smrčiny	
L9.2A Rašelinné smrčiny	91D0*
L9.2B Podmáčené smrčiny	9410
L9.3 Horské papratkové smrčiny	9410
L10 Rašelinné lesy	

L10.1 Rašelinné březiny	91D0*
L10.2 Rašelinné brusnicové bory	91D0*
L10.3 Suchopýrové bory kontinentálních rašelinišť	91D0*
L10.4 Blatkové bory	91D0*

ZPŮSOBY PROVÁDĚNÍ MANAGEMENTU V LESNÍCH BIOTOPECH EVROPSKY VÝZNAMNÝCH LOKALIT

Lesní ekosystémy jsou vysoce komplexním a dynamickým typem ekosystému, ale jejich management je velmi náročný (WULDER 2006). Proto se péče o lesní ekosystémy neobejde bez vhodného plánování při použití spolehlivých poznatků o vlastnostech dřevin, o přirozené dynamice struktury lesních porostů, o zákonitostech vývoje a růstu lesních společenstev v různých stanovištích (KORPEL 1989).

Vzhledem k přírodním podmínkám a různé míře lidského ovlivnění, které dohromady charakterizují celkový stav lesního ekosystému (např. z hlediska hospodářského tvaru lesa, stupně přirozenosti apod.), je žádoucí péči o lesní ekosystémy určitým způsobem diferencovat. Takto diferencovaný způsob péče o lesní ekosystémy by měl přispívat k posílení ekologické stability a vitality lesních ekosystémů, k podpoře sociálně-ekonomických funkcí lesa, k zachování biologické rozmanitosti a posílení ochranných funkcí lesa (HOLUŠA, HOLUŠOVÁ 2012) a zejména by měl sloužit k zachování předmětu ochrany.

Rezervace neexistují v prostoru samy o sobě, ale jsou součástí celé krajiny. Samy nemohou být pro ochranu přírody dostatečné, ale představují základní kameny, na kterých lze stavět základní strategii ochrany přírody celého regionu. Proto musí být v jejich managementu volen systematický přístup péče o tyto biodiverzitní enklávy (MARGULES, PRESSEY 2000).

K praktickému provádění péče o chráněná území jsou vytvářeny např. plány péče. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Způsob a obsah plánů péče má právní oporu ve vyhlášce č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území.

Management chráněných území přírody se z lesnického pohledu stává realizací provozního plánování pro specifické funkční typy lesů odlišných od lesů hospodářských (MÍCHAL 1999). Klasifikační systémy lesních společenstev vycházejí z hodnocení přírodních podmínek v rámci lesního ekosystému, tj. trvalých ekologických podmínek. Jednotky jsou kombinací kauzálních vztahů vegetace k hlavním fyzikálně-geografickým, geologicko-pedologickým a klimatickým prvkům prostředí (HOLUŠA, ZOUHAR 2012). Ideálním systémem pro klasifikaci přírodních podmínek je Lesnicko-typologický klasifikační systém (známý pod dnes již zastaralým pracovním a nevhodně používaným názvem typologický systém ÚHÚL) (HOLUŠA, ZOUHAR 2012).

Lesnicko-typologický klasifikační systém byl vyvíjen v rámci prací Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem od 50. let 20. století (MEZERA et al. 1956). Navržen byl Plívou (PLÍVA 1971), později byl drobně upraven (PLÍVA 1991, 2000). V České republice je dále v menší míře využíván Geobiocenologický klasifikační systém (ZLATNÍK 1959, 1976; BUČEK, LACINA 1999). Oba uvedené systémy (tj. geobiocenologický i lesnicko-typologický) spojuje zejména pojetí vegetačního stupně. Pod pojmem stupňovitost vegetace (ZLATNÍK 1938) se rozumí vyjádření změn vegetace v závislosti na gradientu teploty a srážek ve

vertikálním směru (např. HOLUŠA, HOLUŠA ST. 2008, 2010, 2011). Základem obou systémů je jednotka lesní typ. Jedná se o produkční jednotku, tzn. jednotku se stejnými trvalými produkčními podmínkami (HOLUŠA 2003). Lesními typy tohoto systému je v současnosti v České republice dosaženo 100% “zmapování” pozemků určených k plnění funkcí lesa (dle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích).

Soubory lesních typů jsou v současné době nejdůležitější aplikační jednotkou, která se využívá v lesnickém managementu, a jsou zakotveny v legislativě. Hospodářsky příbuznými soubory lesních typů nebo jejich částmi jsou dle vyhlášky č. 83/1996 Sb. tvořeny cílové hospodářské soubory. V takto vymezeném rámci jsou dány předpoklady pro obdobné hospodaření a zpracování rámcových hospodářských opatření. V cílových hospodářských souborech jsou odlišeny hlavní porostní typy. Pro cílové hospodářské soubory jsou stanoveny rámcové směrnice hospodaření, které lze najít v oblastních plánech rozvoje lesů (OPRL). Rámcová hospodářská opatření jsou rovněž využívána pro diferencování péče o lesní ekosystémy v chráněných územích v České republice. Označovány jsou jako „rámcové směrnice péče o les“.

Lesnická typologie má určité propojení i na klasifikační systém Katalogu biotopů České republiky (CHYTRÝ et al. 2001, 2010). Jednotky s vysokým stupněm přirozenosti jsou převoditelné na typy přírodních stanovišť, tj. na lesní, alpínské, subalpínské, některá prameniště a rašeliništní biotopy. V návaznosti na zavádění systému Soustavy Natura 2000 byla vytvořena Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách Soustavy Natura 2000 (MŽP 2006), dále jen Pravidla. Tato Pravidla obsahují modely přirozené druhové skladby dotčených souborů lesních typů na základě Hospodářských doporučení podle hospodářských souborů a podsouborů (1997).

Podle vyhlášky č. 64/2011 Sb., obsahují plány péče o jednotlivé kategorie zvláště chráněných území a jejich ochranná pásma mimo jiné i zásady péče o ekosystémy a jejich složky tvořící předmět ochrany. Dle vyhlášky č. 83/1996 Sb. platí, že OPRL stanoví pro přírodní lesní oblasti vymezené v Příloze č. 1 vyhlášky rámcové zásady hospodaření. Ty jsou rámcovým doporučením pro zpracování lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov. Pro chráněná území může však být vyžadován náročnější způsob péče s ohledem na předměty a cíle ochrany, včetně např. zdůraznění ochrany druhů apod.

V následujícím příkladu je uveden způsob tvorby rámcové směrnice péče o les v evropsky významné lokalitě, kde předmětem ochrany je i evropsky významný druh. Jedná se o ukázkou tvorby rámcové směrnice péče o les, která by měla být součástí plánu péče v rámci kapitoly plánů zásahu a opatření zpracovávaných na základě vyhlášky č. 64/2011 Sb., o plánech péče, a Osnova plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma (MŽP 2009).

PŘÍPADOVÁ STUDIE OCHRANA LESNÍCH BIOTOPŮ S VÝSKYTEM VŘETENCE HORSKÉHO – VYBRANÉ KAPITOLY PLÁNOVÁNÍ PÉČE

Předmět ochrany

Údolí Lomského potoka s jasonovo-olšovými luhy obklopené květnatými a acidofilními bučinami s výskytem vzácného vřetence horského (*Pseudofusulus varians*).

A. Typy přírodních stanovišť

kód a název typu přírodního stanoviště	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis biotopu typu přírodního stanoviště
<p>L2.2A, B – Údolní jasanovo-olšové luhy * (91E0 Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy <i>Alnion-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)</p>	<p>3 %</p>	<p>Typické porosty tvořené dominantní olší lepkavou (<i>Alnus glutinosa</i>) a jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>) s příměsí dalších listnáčů, např. javoru mléče (<i>Acer platanoides</i>), javoru klene (<i>A. pseudoplatanus</i>), javoru babyky (<i>A. campestre</i>), jilmu drsného (<i>Ulmus glabra</i>), habr obecný (<i>Carpinus betulus</i>), atd. Niva potoka s místy podmáčenou půdou. Ohrožení způsobují vysoké stavy zvěře, vodní stavby, apod.</p>
<p>L5.4 – Acidofilní bučiny (9110 bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i>)</p>	<p>do 1 %</p>	<p>Zapojená lesní společenstva s dominantním bukem lesním (<i>Fagus sylvatica</i>) na kyselých silikátových horninách od pahorkatin do hor. Ve stromovém patře bývá přimíšen javor klen (<i>Acer pseudoplatanus</i>), jedle bělokorá (<i>Abies alba</i>), smrk ztepilý (<i>Picea abies</i>) a další druhy. Keřové patro je slabě vyvinuté a tvoří jej mladí jedinci stromových dominant. Na tomto stanovišti jedle zcela chybí (je pouze vysázena). Část porostů je přeměněna na porosty s břízou, smrkem pichlavým, atd.</p>
<p>L5.1 – Květnaté bučiny (9130 bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i>)</p>	<p>do 1 %</p>	<p>Listnaté lesy s převládajícím bukem lesním (<i>Fagus sylvatica</i>) a někdy s příměsí dalších listnáčů, např. javor mleč (<i>Acer platanoides</i>) – zde pouze výjimečně, j. klen (<i>A. pseudoplatanus</i>), habr obecný (<i>Carpinus betulus</i>), jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i>), dub zimní (<i>Quercus petraea</i> s. lat.), lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>), l. velkolistá (<i>T. platyphyllos</i>) a jilm drsný (<i>Ulmus glabra</i>). Porosty jsou s příměsí dalších jednotlivě se vyskytujících dřevin. Zde ohroženo vysokými stavy zvěře a nevhodnou úpravou druhové skladby dřevin.</p>

B. Evropsky významné druhy a ptáci

Název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení *	popis biotopu druhu
vřetenec horský <i>Pseudofusulus varians</i>	min. stovky jedinců	CR	aluvium kolem Lomského potoka, zejména porosty jasanu ztepilého a javoru klenu
kovařík fialový <i>Limniscus violaceus</i>	nevyskytuje se	CR	Původní lesní listnaté porosty, často pralesního charakteru.
modrásek bahenní <i>Maculinea nausithous</i>	nevyskytuje se	NT	Druh vlhkých nehnojených, extenzivně kosených, krvavcových luk. V rámci komplexů vlhkých luk však preferují sušší výslunná místa chráněná před větrem.
modrásek očkovaný <i>Maculinea teleius</i>	nevyskytuje se	NT	Druh vlhkých nehnojených, extenzivně kosených, krvavcových luk. V rámci komplexů vlhkých luk však preferují sušší výslunná místa chráněná před větrem.

Poznámka: *Stupeň ohrožení u obratlovců je uváděn podle Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky (Plesník, Hanzal a Brejšková 2003): CR – kriticky ohrožený druh, NT – Téměř ohrožený druh.

Cíl ochrany

Zlepšení a udržování optimálního stavu údolního jasanovo-olšového luhu s okolními bučinami, především podpora ekologicko-stabilizačních funkcí biotopu pro zajištění populace vřetenec horského (*Pseudofusulus varians*), a dalších sozologicky významných druhů. Dalším z cílů je zachování vhodného hydrologického režimu lokality.

Plán zásahů a opatření

Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

Rámcové zásady péče o území nebo zásady jeho jiného využívání

a) péče o lesy

Rámcová směrnice péče o les podle souborů lesních typů: 5F – svahová jedlová bučina, 5U – vlhká jasanová javořina, 5S9 – svěží jedlová bučina svahová, 4K9 – kyselá bučina svahová (na malé ploše, sloučeno)

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů	
51	Lesy zvláštního určení – exponovaná stanoviště vyšších poloh, lesy v pásmech hygienické ochrany vod	5F – svahová jedlová bučina 5U – vlhká jasanová javořina 5S9 – svěží jedlová bučina svahová 4K9 – kyselá bučina svahová	
Předpokládaná cílová druhová skladba dřevin			
SLT	Základní dřeviny a jejich orientační podíly v cílové druhové skladbě (%)	Meliorační a zpevňující dřeviny (%)	Ostatní dřeviny (%)
5F, 5U, 5S9, 4K9	BK 50, JD 20, DBZ 10, JS 15, KL 5	Dle složení potenciální přirozené druhové skladby dřevin lze předpokládat při cílovém stavu samovolné plnění minimálního podílu MZD.	Jako ostatní dřeviny zvyšující stabilitu porostů na těchto stanovištích lze uplatnit např. SM +, JIV +, OS+, OL++, JL +, TR
A) Porostní typ			
<i>Bukový s klenem (516)</i>		<i>Smíšený s břízou</i>	
Základní rozhodnutí			
Hospodářský způsob (forma)			
Výběrný		Podrostní (násečný)	
Obmýetí	Obnovní doba	Obmýetí	Obnovní doba
Dle Přílohy č. 3 k Vyhlášce č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů, uplatňovat obmýetí ∞.	∞ - nepřetržitá	Dle Přílohy č. 3 k Vyhlášce č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů, uplatňovat obmýetí 110.	30
Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty			
Cílem péče je stabilizace porostů, podpora jeho dalších funkcí, zejména půdoochranné, vodo-hospodářské a klimatické. Prioritou je zachování porostů s co největším podílem odumřelého dříví pro rozvoj vřetence horského, podpora biodiverzity.		Cílem péče je převedení porostů na porosty přirozené druhové skladby, omezení zastoupení břízy bělokoré a ostatních geograficky nepůvodních druhů dřevin, zejména smrku pichlavého a modřínu opadavého. Jejich postupné převedení na porosty s převahou buku lesního a javoru klenu. Dalším cílem je podpora diferenciací, ekologicko-stabilizačních funkcí daných charakterem stanoviště. Nižší zakmenění a rozvolněnost porostu není žádoucí. Stabilizovat vodní režim lokality.	
Způsob obnovy a obnovní postup, včetně doporučených technologií			

<p>Využívání přirozené obnovy v kombinaci s umělou (dosazování dřevin pro zvýšení diverzity), používat šetrné technologie vhodné z hlediska terénu – koňský potah. Uvolňování nárostů, přirozená obnova žádoucí, ponechávat odumřelou hmotu na místě – ale mimo vodní zdroje.</p>		<p>Péči by mělo být směřováno k postupnému převedení porostu na porosty přirozené druhové skladby, zejména zvýšení zastoupení buku lesního a jedle bělokoré. Zastoupení buku lesního by mělo být provedeno zejména přirozenou obnovou z ponechaných výstavků v porostech.</p>
<p>Způsob zalesnění, stanovení druhů a procento melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu</p>		
<p>Tam, kde je to možné používat, co nejvíce přirozenou obnovu, dále do porostů doplňovat zejména jedli, dub a dřeviny z příměsi, tj. OL, JL, ale i TŘ.</p>		<p>Tam, kde je to možné používat, co nejvíce přirozenou obnovu, dále do porostů doplňovat jedli bělokorou a dřeviny z příměsi, tj. JŘ, OL, JLH, KL, JIV. Prioritu má jedle – vhodné vysazovat v oplocenkách. Podporovat přirozený vývoj porostů, dřeviny přirozené druhové skladby. Postupně odstraňovat geograficky nepůvodní dřeviny. Silné sazenice.</p>
<p>Dřeviny uplatňované při zalesnění za použití umělé obnovy (%)</p>		
SLT	druh dřeviny	komentář k způsobu použití dřeviny při umělé obnově
5F, 5U, 5S9, 4K9	BK 50, JD 20, DBZ 10, JS 15, KL 5, SM +, JIV +, OS+, OL++, JL +, TŘ	V případě umělé obnovy používat individuální ochranu kruhovou z pletiva. Rovněž je vhodné dělat menší o větší oplocenky. Při výsadbě uplatňovat sadbu vhodné provenience, používat prostokořenné sadební materiál, silné sazenice. Podpora diferenciacce porostu a zajištění jeho stability. Není však žádoucí zbytečně do lokality zasahovat. Nepravidelný spon, jamková sadba.
<p>Péče o nálety, nárosty a kultury</p>		
<p>Z hlediska priorit ochrany přírody je nutná péče o plochu takovým způsobem, aby nedocházelo k rozvracení porostů. Nutná je ochrana dřevin příměsi proti zvěři, stabilizace porostů a podpora ekologicko-stabilizační funkce.</p>		<p>Podpora bukových a klenových nárostů. Postupné rozvolňování porostů s odstraňováním geograficky nepůvodních. Včasné péče o nárosty a kultury, ochrana proti zvěři (okusu) a buření (vyžínáním).</p>
<p>Výchova porostů</p>		
<p>Snaha o stabilitu porostů a zachování vhodného vodního režimu lokality, husté porosty vhodně rozvolňovat, ne však příliš. Dřevní hmota se ponechává na místě (částečně, ale mimo vodní zdroje). Prvořadé hledisko ochrana přírody a vodních zdrojů, ve výjimečných případech vyklizování a přibližování koňským potahem, lanovým systémem, lanovkou (po zámru).</p>		<p>Provádí se zásahy individuální, podúrovňové, negativní výběr, uvolňovat cílovou směs. V porostech 35-75 provádět zásahy podúrovňové, pozitivní zdravotní výběr, interval 10 až 15 let. Důraz na kvantitu.</p>
<p>Opatření ochrany lesa včetně doporučených technologií</p>		

Podporovat vhodné příměsi, udržovat hustší zápoj porostů . Technologie – vše provádět ručně, případně je vhodné použití koně případně lanové systémy, vyloučit možnost vzniku erozních jevů. Vždy po zámrazu Území neodvodňovat.	Lesy půdoochranné, vodo-hospodářské - zamokření velmi žádoucí, stabilita vodního režimu, lokalita zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin. Požadavek vykonávání prací s ohledem na přírodní prostředí a výskyt vzácných druhů rostlin a živočichů.
Provádění nahodilých těžeb včetně doporučených technologií	
Včasná sanace napadeného dříví, vhodné použití koně případně lanové systémy, vyloučit možnost vzniku erozních jevů.	Území neodvodňovat a nenarušovat vodní režim lokality! Neměnit půdotvorné procesy narušováním půd. Minimální zásahy.
Poznámka	
V území (+ jeho ochranném pásmu) nepoužívat BIOCIDY! Zkratky dřevin dle Přílohy č. 4 k vyhlášce č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování. Na využití koně lze požádat z Programu rozvoje venkova na období 2014-2020. Porosty nevápnit a neodvodňovat!	

Rámcová směrnice péče o les podle souborů lesních typů: 4K – kyselá bučina

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů	
43	Lesy zvláštního určení - kyselá stanoviště středních poloh, lesy v pásmech hygienické ochrany vod	4K – kyselá bučina	
Předpokládaná cílová druhová skladba dřevin			
SLT	Základní dřeviny a jejich orientační podíly v cílové druhové skladbě (%)	Meliorační a zpevňující dřeviny (%)	Ostatní dřeviny (%)
4K	BK 70, DBZ 10, JD 20	Dle složení potenciální přirozené druhové skladby dřevin lze předpokládat při cílovém stavu samovolné plnění minimálního podílu MZD.	Jako ostatní dřeviny zvyšující stabilitu porostů na těchto stanovištích lze uplatnit např. JV, LP
A) Porostní typ			
Bukový			
Základní rozhodnutí			
Hospodářský způsob (forma)			
P, N (V)			
Obmýetí		Obnovní doba	
150 let, počátek obnovy možný ve 131 letech		40 let, návratná doba 10 let (∞)	
Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty			
Cílem péče je podpora porostů přirozené druhové skladby, respektovat mimoprodukční funkce lesů (půdo-ochranná, hydrická, příp. klimatická). Preferovat jemnější způsoby hospodaření, porosty stabilizovat (tloušťkově a výškově diferencovat), nesnižovat zakmenění – cílem je udržovat hustý zápoj a zastínění.			
Způsob obnovy a obnovní postup, včetně doporučených technologií			

Co nejvíce používat přirozenou obnovu, případně kombinaci. U JD a DBZ přirozená obnova omezená – dřeviny se zde jako dospělé nevyskytují – nutno podpořit a dosáhnout takového stavu (nedostatek dospělých porostů), nutné zranění půdy v semenném roce. Okrajová clonná seč – 1-2 porostní výšky, 1. seč přípravná – odstranění jedinců méně vhodných, zakmenění nesnižovat pod 0,8. Druhá seč semenná – vázaná na semenný rok, zakmenění 6-7, další seče (prosvětlovací a domýtná) – podle stavu nárostů a zmlazení. Trojúhelníkový spon, jamková sadba, podporovat zmlazení, doplnění dalších dřevin zejména JD a DBZ.

Způsob zalesnění, stanovení druhů a procento melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu

Využívat přirozeného zmlazení BK (obtížné), Trojúhelníkový spon, jamková sadba, podporovat zmlazení, doplnění dalších dřevin zejména JD a DBZ. Velmi naléhavá ochrana proti zvěři, používat oplocenky a individuální ochranu v pletivech, plecí seče, vyžínání. Omezit chemické ošetření porostů!

Dřeviny uplatňované při zalesnění za použití umělé obnovy (%)

SLT	druh dřeviny	komentář k způsobu použití dřeviny při umělé obnově
4K	BK 70, DBZ 10, JD 20	Použit sadební materiál pocházející výhradně z PLO 01 – Krušné hory. Jako ostatní dřeviny zvyšující stabilitu porostů na těchto stanovištích lze uplatnit např. JVM, LP. Individuální ochrana v pletivu. Prostokořenné silné sazenice.

Péče o nálety, nárosty a kultury

Ochrana proti okusu, vytloukání, buřeni, používat plecí seče. Individuální ochrana i menší oplocenky (nutnost ponechání delší období, i 20-30 let). Zvláště u JD a DBZ do vytvoření hrubší borky (kůry).

Výchova porostů

V mladším období odstraňování předrostlíků a obrostlíků, postupně prořezávání porostů, později (od 80 let věku) pozitivní výběr, šetřit podrost. Ponechat adekvátní počet jedinců na 1 ha (cca300). Naléhavé je zpevnění porostů, důraz na stabilitu, vhodně rozčleňovat porosty: (40) – 40 – 120 m (prořezávka, probírka, obnova), Mladé porosty 10-15 letý interval. Udržet cílovou směs, dospívající porosty 20-ti letý interval. Důraz na stabilitu porostů, tvorba vertikální struktury.

Opatření ochrany lesa včetně doporučených technologií

Z hlediska priorit ochrany přírody je bezprostředně nutné vysazovat pouze dřeviny místní provenience. Pokud není sadební materiál, tak je nutno jej vypěstovat pro tyto potřeby v místních školkách. Existuje vysoký předpoklad škod zvěři. Dále vzhledem ke stanovištním podmínkám výskyt abiotických činitelů (vítr, sníh, námraza) – včasný zásah. V případě výskytu biotických činitelů zasahovat s ohledem na zachování cílové skladby (podsadba, ale i odstraňování poškozených dřevin), zasahovat však neprodleně → cíl zamezení kalamit. Požadavek na šetrné vykonávání prací s ohledem na přírodní prostředí, zamezení erozí, kontaminaci PHM, poškození kořenů a kmenů, neporušovat půdní povrch! Vhodné uplatňovat koně při vyklizování a přibližování či lanovkových systémů. Nepoužívat biocidy. Neprovádět hydro-meliorační opatření ani další údržbu kanálů!. Nepoužívat přihnojení při obnově. Těžbu a další práce provádět s ohledem na výskyt vzácných druhů rostlin a živočichů.

Provádění nahodilých těžeb včetně doporučených technologií

Nahodilé těžby zpracovávat ihned. Zlomy a vývraty odstraňovat položením na zem kvůli zajištění bezpečnosti porostu. Místní nahodilá těžba – vyklizování koněm (ev. UKT, SLKT) na zpevněné lince. Nepoužívat harvesterové technologie. Dojde-li k výskytu kalamitních chorob a chorob nově zavlečených, tak dříví zpracovat, napadený klest a nehroubí spálit na místě – nejlépe mimo lokalitu, popel odnést. Další provádění nahodilých těžeb zpracovávat dle legislativních předpisů a rozhodnutí odborného lesního hospodáře.

Poznámka

V území (+ jeho ochranném pásmu) nepoužívat BIOCIDY! Zkratky dřevin dle přílohy č. 4 k vyhlášce 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování. **Lze žádat o dotaci v rámci Operačního programu životního prostředí na období 2014-2020 a dále z Programu rozvoje venkova 2014-2020.**

Komplexní zásady pro ochranu území:

Je nutné zamezit jakémukoliv ovlivňování hydrologického režimu lokality (s ohledem na potřeby ochrany vod není vhodné ponechávat dřevní hmotu v korytu potoka, lépe ve vzdálenosti min. 5 m od toku).

Převést lesní porosty na porosty přírodě blízké podle doporučené přirozené druhové sklady na základě zpracovaných Oblastních lesnicko-typologických elaborátů dostupných a uložených na příslušných pobočkách ÚHÚL (a dále dle Plívy 1991). Tyto činnosti případně konzultovat s lesnickými typology (vedoucí lesnické typologie v rámci celého ÚHÚL).

Nezavádět další alochtonní dřeviny – např. modřín opadavý, smrk pichlavý, douglasku tisolistou, atd.

Používat sadební materiál podle zákona a zásad – statní lesnické politiky v oblasti s nakládáním reprodukčního materiálu dřevin. Sadební materiál místní provenience. Na obnovu porostu je také možné používat oplocenky, které se budou udržovat až do fáze mlaziny či tyčkoviny (min. 20 a více let).

V žádném případě neaplikovat hnojení, letecké postřiky, herbicidy apod. Nezpevňovat další plochy a nerozšiřovat další zpevněné plochy včetně nezavádění aplikace čedičového štěrku, škváry, stavební sutě apod. Nenarušovat půdní povrch v celém území. Výrazně omezit stavy vysoké zvěře na minimum, nezavádět na území PP příkrmovací myslivecká zařízení, vhodné je využívat kazatelny a pozorovatelný na její redukci.

d) péče o živočichy

Z pohledu vymezení a péče o území je jednoznačně cílovým druhem na lokalitě vřetenec horský. Na tento druh je doporučeno cílit veškeré zásahy. V rámci porostů kolem potoka je jediný vhodný management bez zásahu či péče cílená jen k podpoře zvýšení druhové pestrosti porostu (výšková a věková diferenciacie porostu vedená pouze jemnými zásahy), která zajistí ochranu populace vřetenec horského. Okolní porosty jsou na mnoha místech stejněvěké bez výraznější ekologické hodnoty, cennější porosty se staršími dřevinami se vyskytují pouze ostrůvkovitě v malých fragmentech. Tyto porosty jsou hodnotné zejména z pohledu další podpory a šíření druhu.

Za hlavní cíle hospodaření je tak nutno považovat diverzifikaci věkové struktury lesa v navazujících porostech. I většina ostatních cenných lesních druhů je vázána na odumírající dřevní hmotu a vyžadují kontinuitu v rámci lesního prostředí, tj. uchování vhodných částí přestárlých porostů k zachování svých populací.

Je tedy vhodné doporučit přirozený vývoj lesa s alespoň částečným přestárnutím stromů a ponecháním odumírající dřevní hmoty na místě. Z nejstarších porostů je nutné neodstraňovat odumírající dřevo. V aluviu toku zajistit bezzásahovost, v rámci lesního hospodaření je nutno se na ostatních plochách vyvarovat holosečnému způsobu zásahů, preferovat je nutno jemnější způsoby hospodaření např. výběrný způsob hospodaření s ponecháním části kmenoviny na místě včetně ponechávání vybraných dřevin na dožití.

Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Inventarizační průzkumy je potřeba provést nejpozději rok před ukončením platnosti plánu péče. Entomologický inventarizační průzkum a to se zaměřením na populaci vřetence horského (*Pseudofusulus varians*) provádět alespoň 1x za 10 let. Získané údaje je nezbytně nutné využít pro potřeby péče o toto území ve vztahu k cenným druhům rostlin a živočichů.

Vzhledem k potřebě zpracování lesnických podkladů, včetně problematiky zhodnocení možností zmlazování dřevin vzhledem ke stanovištním charakteristikám (lesnická typologie) je vhodné nechat zpracovat lesnickou studii, která by záležitost vyřešila a byla podkladem pro další plánovací dokumenty (nový LHP, nový plán péče), tak aby tyto dokumenty byly ve vzájemné kompatibilitě.

MOŽNOSTI FINANČNÍ KOMPENZACE Z DŮVODU NÁKLADNĚJŠÍCH ZPŮSOBŮ HOSPODAŘENÍ ČI OMEZENÍ HOSPODAŘENÍ

Podle AOPK ČR se na realizaci opatření v rámci ochrany přírody a krajiny v České republice uvolňuje především z Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství několik miliard korun každý rok. Možnosti získání finanční podpory pro nákladnější management je proto možná například z těchto datačních programů:

- Program péče o krajinu – neinvestiční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů na vlastní realizaci opatření pro realizaci drobného managementu.
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – investiční i neinvestiční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů především na realizaci adaptačních opatření zmírňující dopady klimatické změny a specifických opatření ve vztahu k zvláště chráněným územím, ptačím oblastem a evropsky významným lokalitám a zvláště chráněným druhům.
- Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích – je součástí programu „Rozvoj a obnova mat. tech. základny systému řízení Ministerstva životního prostředí České republiky. Poskytuje investiční i neinvestiční prostředky pro realizaci činností na pozemcích ve zvláště chráněných územích, jejichž vlastníkem je stát.

- Příspěvky na hospodaření v lesích – na základě § 46 odst. 5 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích. Obecně je vymezeno jedenáct dotačních titulů, na které lze poskytovat finanční příspěvky. Podrobné podmínky čerpání finančních prostředků jsou uvedeny v „Závazných pravidlech pro poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a způsobu kontroly jejich využití“ vyhlášené v příloze jako součást zákona o státním rozpočtu.
- Národní podpory MZe v oblasti vod – V gesci Ministerstva zemědělství České republiky jsou každoročně poskytovány finanční prostředky v oblasti vodního hospodářství. Podpory jsou poskytovány v souladu s vodním zákonem na opatření ve veřejném zájmu, především prevenci před povodněmi, odstraňování povodňových škod a obnovu a rekonstrukci vodních děl.
- Národní program životní prostředí – Národní program Životní prostředí podporuje projekty a aktivity přispívající k ochraně životního prostředí v České republice. Program je navržen jako doplňkový k jiným dotačním titulům, především Operačnímu programu Životní prostředí a programu Nová zelená úsporám. Obsahové zaměření vychází z aktuálních priorit koncepčních a strategických dokumentů Ministerstva životního prostředí České republiky, zejména Státní politiky životního prostředí 2012 - 2020.

V rámci dotačních programů přímo podporovaných Evropskou unií:

- Operační program Životní prostředí – mezi lety 2014-2020 tento program navazuje na předchozí programové období OPŽP 2007-2013. Nadále nabízí finanční prostředky z evropských fondů (investičního i neinvestičního charakteru) na ochranu a zlepšování kvality životního prostředí a to až do výše 100% Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako zprostředkující subjekt pro prioritní osu 4 (PO 4), zaměřenou na ochranu přírody a krajiny se podílela nastavení programu, jak z věcného, tak procesního hlediska. Na PO 4 je v programovém období 2014-2020 alokováno 344,4 mil. EUR, tedy zhruba 9,5 mld. Kč.
- Program rozvoje venkova – Program má za cíl přispět zejména k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Celkem je v programu připraveno cca 3,1 mld. EUR (více než 84 miliard korun).
- LIFE+ – je evropský finanční nástroj podporující projekty zaměřené na ochranu přírody a životního prostředí v Evropské unii. Otevřen je pro období 2014-2020 jako součást integrovaného přístupu EU k ochraně životního prostředí. Maximální ani minimální finanční omezení grantu není stanoveno.

Literatura

- [1] IUCN 1994. Guidelines for Protected Area Management Categories. Cambridge, IUCN Publ. Service Unit: 261 s.
- [2] Dudley N., Phillips A. 2006. Forests and Protected Areas. Guidance on the use of the IUCN protected area management categories. [online] IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge: 58 s. [cit. 2015-01-14]. Dostupné na WWW: <https://portals.iucn.org/library/efiles/edocs/pag-012.pdf>
- [3] AOPK ČR (2017) Natura 2000. Dostupné na: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/natura-2000/> Citováno dne 15. 8. 2017
- [4] Chytrý M. et al. (eds.) 2010. Katalog biotopů České republiky. Habitat catalogue of the Czech Republic. Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: 445 s.

- [5] Wulder M. 2006. Understanding forest disturbance and spatial pattern. Remote sensing and GIS approaches. Boca Raton, CRC Press, Taylor & Francis: 246 s.
- [6] Korpeľ Š. 1989. Pralesy Slovenska. Bratislava, Veda: 328 s.
- [7] Holuša O., Holušová K. 2012. Systém diferencovaného hospodaření v lesních ekosystémech. Certifikovaná metodika. Brno, Mendelova univerzita v Brně; ÚHÚL: 47 s. [rusky]
- [8] Margules C.R., Pressey R.L. 2000. Systematic conservation planning. *Nature*, 405 (6783): 243–253. DOI: 10.1038/35012251
- [9] Míchal I. 1999. Lesnické plánovací podklady. s. 88-106. In: Míchal I. & Petříček V. et al. (eds.): Péče o chráněná území. II. Lesní společenstva. Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 714 s.
- [10] Holuša O., Zouhar V. 2012. Lesnická typologie – základní pojmy, účel a díla. *Lesnická práce*, 91: 242–243.
- [11] Mezera A., Mráz K., Samek V. 1956. Stanovištně typologický přehled lesních rostlinných společenstevch. Brandýs nad Labem, Lesprojekt: 92 s.
- [12] Plíva K. 1971. Typologický systém ÚHÚL. Brandýs nad Labem, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: 90 s.
- [13] Plíva K. 1991. Funkčně integrované lesní hospodářství. 1 - Přírodní podmínky v lesním plánování. Brandýs nad Labem, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: 263 s.
- [14] Plíva K. 2000. Trvale udržitelné obhospodařování lesu podle souborů lesních typu. Brandýs nad Labem, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: 214 s.
- [15] Zlatník A. 1959. Přehled slovenských lesů podle skupin lesních typů. Brno, Vysoká škola zemědělská, Lesnická fakulta: 92 s., 195 s. (příloha).
- [16] Zlatník A. 1976. Lesnická fytoecologie. Praha, SZN: 495 s.
- [17] Zlatník A. 1938. Průzkum přirozených lesů na Podkarpatské Rusi. Díl první. Brno, Ministerstvo zemědělství republiky Československé: 524 s. Sborník Výzkumných ústavů zemědělských ČSR, 152.
- [18] Holuša O., Holuša J. sr. 2008. Characteristics of 3rd (*Querci-fageta* s. lat.) and 4th (*Fageta* (*abietis*) s. lat.) vegetation tiers of north-eastern Moravia and Silesia (Czech Republic). *Journal of Forest Science*, 54: 439–451.
- [19] Holuša O., Holuša J. st. 2010. Characteristics of 5th (*Abieti-fageta* s. lat.) and 6th (*Picei-fageta* s. lat.) vegetation tiers of north-eastern Moravia and Silesia (Czech Republic). *Acta Musei Beskidensis*, 2 (1): 49–62.
- [20] Holuša O., Holuša J. st. 2011. Characteristics of 7th (*Fageti-piceeta* s. lat.), 8th (*Piceeta* s. lat.) and 9th (*Pineta mugo* s. lat.) vegetation tiers of north-eastern Moravia and Silesia (Czech Republic). *Acta Musei Beskidensis*, 3: 1–4.
- [21] Holuša O. 2003. Vegetační stupňovitost a její bioindikace pomocí řádu pisivek (Insecta: Psocoptera). Disertační práce. Brno, MZLU v Brně: 258 s.
- [22] Chytrý M. et al. (eds.) 2001. Katalog biotopů České republiky. Interpretační příručka k evropským programům Natura 2000 a Smaragd. Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: 304 s.
- [23] MŽP. 2006. Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000. Praha, Ministerstvo životního prostředí; AOPK ČR: 40 s. *Planeta*, XIV, č. 9/2006
- [24] MŽP. 2009. Osnova plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma. [online]. Praha, MŽP: 42 s. [cit. 2013-05-20]. Dostupné na WWW: http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece.

- [25] Vyhláška č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a vymezení hospodářských souborů. Praha, Ministerstvo zemědělství: 40 s.
- [26] Vyhláška č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlásování, evidenci a označování chráněných území. Praha, Ministerstvo životního prostředí: 34 s.
- [27] Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Praha, Ministerstvo životního prostředí: 34 s.
- [28] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Praha, Ministerstvo životního prostředí: 98 s.
- [29] Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů. Praha, Ministerstvo zemědělství: 56 s.
- [30] Zouhar V. 2007. Oblastní typologický elaborát. Přírodní lesní oblast 35 – Jihomoravské úvaly. Brandýs nad Labem, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů – pobočka Brno: 189 s.

PRÁVNÍ ÚPRAVA V OBLASTI LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Jiří Staněk

Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1, e-mail: jiri.stanek@mze.cz

I. Lesy v České republice

Základní informace o lesích

(podle údajů Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství za rok 2015)

V České republice je více než 2 679 tis. ha lesů, to je 34 % plochy území státu (lesnatost). (Plocha porostní půdy je 2 604 tis. ha.)

Vlastnická struktura lesů

Vývoj vlastnické struktury lesů

	1991	2011	2015
- lesy ve vlastnictví státu	94 %	60 %	59 %
- lesy jednotných zemědělských družstev	5 %	-	-
- lesy ve vlastnictví fyzických osob	1 %	19 %	19 %
- lesy ve vlastnictví obcí	-	17 %	17 %
- lesy lesních družstev a společností	-	2 %	1 %
- lesy církevní	-	1 %	1 %
- lesy ve vlastnictví ostatních subjektů	-	1 %	3 %

Dokončuje se vydávání lesů církevními subjektům podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Podle původních předpokladů se realizace zákona měla dotýkat převodu více než 155 tis. ha lesů z vlastnictví státu do vlastnictví církevních subjektů.

Dříve přímo ústava (do 1. 1. 1993 ústavní zákon č. 143/1968 Sb.), nyní již jen Listina základních práv a svobod, která je podle Ústavy (čl. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.) součástí ústavního pořádku České republiky, v čl. 11 odst. 2 uvádí, že „Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob.“

Pozemky určené k plnění funkcí lesa, jsou – jako všechny ostatní pozemky – věcí nemovitou (§ 498 odst. 1 občanského zákoníku), s tím, že trvalé porosty jsou součástí pozemku. Z toho

vyplývá, že les jako takový je věcí, která v našich podmínkách může být ve vlastnictví různých subjektů (zejména fyzických a právnických osob).

V evropských zemích, s nimiž se Česká republika může srovnávat, je podíl státu na vlastnictví lesů různý a je dán zejména historicko-politickým vývojem každého státu. Bez ohledu na to však platí, že lesy obecně jsou nenahraditelnou složkou životního prostředí a jako takové jsou nezbytné k zabezpečování potřeb celé společnosti. Při zachování nezbytné plurality vlastnictví pak je zcela důvodné, aby si i stát ponechal podíl na vlastnictví lesů. O tom, jak velký má podíl státu být, mohou být, resp. jsou nejen v České republice vedeny četné diskuse.

To, zda podíl státu na vlastnictví lesů v České republice zůstane konstantní, nebo se více či méně změní, je otázkou budoucích politických rozhodnutí, ovlivněných mnoha často protichůdnými názory a hledisky.

Stávající **limity nakládání s lesy** ve vlastnictví státu:

- 1) Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon),
- 2) Ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, podle něhož „s určeným majetkem může podnik nakládat pouze se schválením zakladatele“.

Donedávna také ustanovení § 17 a § 18 zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby. Zákon definoval tzv. „odloučené lesní pozemky“ a stanovil podmínky, za nichž mohou být takové pozemky převedeny bezplatně do vlastnictví obcí.

Po zrušení zákona č. 95/1999 Sb. (od 1. 1. 2013) jsou „odloučené lesní pozemky“ definovány v § 4 odst. 4 lesního zákona.

Rozsáhlá novela zákona o státním podniku (zákon č. 253/2016 Sb.) s účinností **od 1. 1. 2017** podstatně rozšířila

- povinnosti státního podniku při nakládání s majetkem státu, s nímž má podnik právo hospodařit, a
- schvalovací působnost zakladatele státního podniku.

Stát musí mít zájem na tom, aby všechny lesy plnily v co největším rozsahu všechny funkce lesů, tedy zejména **funkce ekonomické, ekologické a sociální**.

Ekonomickou funkci může plnit a do značné míry plní každý les bez ohledu na formu vlastnictví. Totéž platí i o funkci ekologické, kterou rovněž plní každý les jako složka životního prostředí.

Sociální funkce lesů naproti tomu znamená nejen zachování práva obecného užívání lesů, ale také využití lesů pro rozvoj venkova, a to zejména vytvářením pracovních příležitostí, kterých je na venkově obecně nedostatek.

Z hlediska plnění funkce sociální však již je třeba diferencovat podle forem vlastnictví lesa, a to zejména v našich současných podmínkách, charakteristických relativně vysokou mírou podílu lesů malých výměr, tedy lesů, v nichž je „sociální“ funkce lesů realizovatelná jen v omezeném rozsahu, protože drobní vlastníci lesů obvykle zabezpečují péči o svůj les svými vlastními silami a prostředky, a pokud využijí služeb lokálních podnikatelů, pak jen v rozsahu, který nemá statistický význam.

Na tomto místě je třeba konstatovat, že „sociální“ funkce lesů je, bohužel, do značné míry realizovatelná jen v omezeném rozsahu i v lesích ve vlastnictví státu. Je to dáno stávajícím systémem zabezpečování péče o lesy ve vlastnictví státu (resp. o jejich rozhodující část), který je založen na poskytování služeb vlastníku lesa (tzn. právnické osobě, které je podle § 4 odst. 2 lesního zákona svěřeno nakládání se státními lesy) na bázi obchodních smluv s tím, že vlastník lesa nemá bezprostřední možnost ovlivnit to, zda jeho smluvní partner zabezpečí provedení prací a služeb v lese podle uzavřené obchodní smlouvy vlastními zaměstnanci, nebo prostřednictvím (tzn. ve spolupráci) místních kapacit, anebo prostřednictvím najatých externích, často zcela nekvalifikovaných pracovních sil, jejichž nasazení nijak nepřispívá ke zvýšení zaměstnanosti z místních lidských zdrojů.

II. Státní lesnická politika

Státní lesnická politika je formulována v několika koncepčních dokumentech (po roce 1989):

1. Zásady státní lesnické politiky, schválené usnesením vlády č. 249 ze dne 11. 5. 1994.
2. Koncepce Ministerstva zemědělství pro období před vstupem ČR do EU, část B „Koncepce lesnické politiky“, schválená usnesením vlády č. 49 ze dne 12. 1. 2000.
3. Národní lesnický program, schválený usnesením vlády č. 53 ze dne 13. 11. 2003.
4. Národní lesnický program pro období do roku 2013, schválený usnesením vlády č. 1221 ze dne 1. 10. 2008.
5. Zásady státní lesnické politiky, schválené usnesením vlády č. 854 ze dne 21. 11. 2012.

Česká republika v souladu se svými závazky vyplývajícími z mezinárodních smluv a z členství v EU usiluje o zajištění trvale udržitelného hospodaření v lesích, o zachování biodiverzity a o pěstování lesů schopných plnit všechny produkční i mimoprodukční funkce.

Zásady státní lesnické politiky, čl. III, stanoví následující dlouhodobé cíle státní lesnické politiky:

1. *Zajistit zachování lesa a lesní půdy pro budoucí generace*
2. *Zvyšovat konkurenceschopnost lesního hospodářství*
3. *Zvyšovat biodiverzitu v lesních ekosystémech, jejich celistvost a ekologickou stabilitu*
4. *Posílit význam lesa a lesního hospodářství pro ekonomický rozvoj venkova*

Národní lesnický program, i když byl vypracován pro období do roku 2013, zůstává stále aktuálním koncepčním dokumentem lesního hospodářství.

Nejdůležitější cíle Národního lesnického programu se v zásadě shodují dlouhodobými cíli státní lesnické politiky. Některé z nich je však třeba modifikovat nebo doplnit tak, aby reflektovaly vývoj posledních let, zejména nesporné klimatické změny a jejich dopady, dlouhodobý vývoj zdravotního stavu lesů, trvale se zvyšující tlak na rekreační a ostatní mimoprodukční funkce lesů apod.

V rámci lesnické politiky je třeba zmínit také stávající **Koaliční smlouvu na volební období 2013 – 2017**, která v části III. Program vlády, v odstavci 3. Rozvoj zemědělství a venkova, mimo jiné uvádí: „*Nebudeme privatizovat státní lesy*“ a „*Zákonem stanovíme nezcizitelnost státních lesů. Státní lesy musí aktivně přispívat k udržení zaměstnanosti v regionech*“.

Na základě uvedeného ustanovení koaliční smlouvy vypracovalo Ministerstvo zemědělství návrh novely lesního zákona, zakotvující výslovně nezcizitelnost lesů ve vlastnictví státu.

Tento návrh se však zdržel v legislativním procesu a do konce volebního období této Poslanecké sněmovny již nebude projednán.

Totéž platí i o poslaneckém návrhu zákona, kterým měl být v rámci novely lesního zákona zřízen Lesnický a dřevařský fond.

Lze předpokládat, že oba zmíněné návrhy budou zapracovány do nejbližší novelizace lesního zákona.

III. Obecné užívání lesů a aktuální problémy ochrany lesů

Podíl státu na vlastnictví lesů by měl odpovídat nejen historicko-politickému vývoji každého státu, ale i zájmu na zachování toho, co je v našich podmínkách označováno jako tzv. **právo obecného užívání lesů** (§ 19 odst. 1 lesního zákona), tedy zejména právo každého vstupovat do lesa bez ohledu na to, kdo je jeho vlastníkem.

Takto pojaté právo obecného užívání lesů, pro nás dnes již téměř samozřejmé, není ani ve vyspělých státech Evropy (např. Francie a další) běžné.

Zásady státní lesnické politiky, čl. IV, písm. D, odst. 2 a 3 předpokládají omezení dosavadního rozsahu práva obecného užívání lesů.

Aktuální problémy ochrany lesů

V důsledku oslabení smrkových porostů suchem a lokálně také imisemi došlo ke kalamitnímu přemnožení podkorního hmyzu na smrku. Nejvíce zasaženým regionem je oblast Moravskoslezského a Olomouckého kraje, ale i navazující Zlínský a částečně Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina. V Čechách je zasažen především Jihočeský a Plzeňský kraj.

Vedle lýkožrouta smrkového se výrazně zvýšil výskyt lýkožrouta severského, a to zejména v moravských krajích.

Podrobnosti: viz příloha

IV. Veřejná správa a státní správa lesů

Veřejná správa je pojem obsahově široký – zahrnuje nejen vlastní státní správu, ale i samosprávu, a to jak samosprávu územní, tak i samosprávu profesní.

Územní samospráva je vykonávána především územními samosprávnými celky, tedy obcemi (základní prvky územní samosprávy) a kraji (vyšší územní samosprávné celky). Obce i kraje jsou **veřejnoprávní korporace**, které mají právní subjektivitu a vlastní majetek.

Mnohé obce jsou významnými vlastníky lesů. Péče o majetek obce spadá do samostatné působnosti obce. **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích** (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu se zájmy obce a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti obce. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku.

V letech 1998 – 2002 proběhla v České republice tzv. **reforma veřejné správy**, která vyvrcholila zrušením okresních úřadů k 31. 12. 2002.

Nejdůležitějším výsledkem reformy veřejné správy je tzv. smíšený model výkonu veřejné správy, spočívající v tom, že subjekty, které jsou primárně nositeli výkonu samosprávy (obce a kraje), vykonávají současně také v zákonem vymezeném rozsahu státní správu – jde o tzv. **výkon státní správy v přenesené působnosti**. Tomuto modelu odpovídá také aktuální struktura orgánů státní správy lesů tak, jak je vymezena v platném znění zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

Státní správu lesů vykonávají orgány státní správy lesů (§ 47 lesního zákona), kterými jsou

- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- kraje (krajské úřady)
- Ministerstvo zemědělství.

Ve vojenských lesích, které jsou v působnosti Ministerstva obrany (tzn. zejména lesy na území vojenských újezdů) vykonává státní správu lesů v rozsahu působnosti orgánu státní správy lesů prvního a druhého stupně **Vojenský lesní úřad**.

V lesích na území národních parků je ústředním orgánem státní správy lesů Ministerstvo životního prostředí, které v těchto lesích má zároveň také působnost orgánu státní správy lesů druhého stupně (kraje).

Zvláštním orgánem, který vykonává převážně dozorovou činnost, je **Česká inspekce životního prostředí**, tedy správní orgán, zřízený zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. I přesto, že jí tento zákon svěřuje konkrétní působnosti, blízké působnostem orgánů státní správy lesů, není Česká inspekce životního prostředí orgánem státní správy lesů. Je tomu tak proto, že Česká inspekce životního prostředí vykonává široké působnosti také v jiných odvětvích státní správy (ochrana přírody, nakládání s odpady apod.).

Součástí výkonu státní správy lesů je **dozor** nad dodržováním lesního zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Orgány státní správy lesů přitom dozírají, zda vlastníci nebo nájemci lesů hospodaří podle schválených lesních hospodářských plánů nebo převzatých lesních hospodářských osnov. Ukládají opatření k odstranění zjištěných nedostatků, popřípadě i opatření ke zlepšení stavu lesů a plnění jejich funkcí. V případě hrozící škody jsou oprávněny rozhodnout o omezení nebo zastavení výroby nebo jiné činnosti v lese až do doby odstranění nedostatků nebo jejich příčin (§ 51 lesního zákona).

Ministerstvo životního prostředí v rámci výkonu **vrchního státního dozoru** dozírá, jak orgány státní správy, právnické a fyzické osoby dodržují ustanovení lesního zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jeho základě. Přitom je oprávněno ukládat opatření k odstranění zjištěných nedostatků (§ 50 lesního zákona).

Za porušení lesního zákona mohou orgány státní správy lesů ukládat **sankce**, tedy pokuty za přestupky jak fyzickým osobám, tak i právnickým osobám, resp. i fyzickým osobám oprávněným k podnikání. Výše pokuty v zákonném rozpětí se stanoví podle povahy protiprávního jednání, osoby pachatele a přitěžujících, resp. polehčujících okolností.

Zaměstnanci právnické osoby, které bylo svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu, odborní lesní hospodáři a **zaměstnanci orgánů státní správy lesů** jsou povinni při výkonu své činnosti důsledně dbát ochrany lesa a řádného hospodaření v něm (§ 52 lesního zákona).

Smíšený model výkonu veřejné správy má četné více či méně závažné nedostatky, projevující se zejména na úrovni obcí s rozšířenou působností, jejichž obecní úřady jsou orgány státní správy lesů prvního stupně. Z hlediska výkonu státní správy lesů, opírajícího se o poznatky a zkušenosti vlastníků lesů i Ministerstva zemědělství, jde zejména o následující problémy

- kumulace činností, které mají zajišťovat jednotliví zaměstnanci obecního úřadu,
- ovlivňování výkonu státní správy lesů v konkrétních případech ze strany funkcionářů obce (starosty, členů zastupitelstva obce).

I přesto, že zákon výslovně stanoví, že obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti, je dlouhodobě patrné, že tento příspěvek nepokrývá náklady obcí i (ani) krajů na výkon státní správy v přenesené působnosti. To má za následek nejen kumulaci činností jako důsledek snižování počtu zaměstnanců obecních (krajských) úřadů, ale i nedostatek prostředků k zajištění nezbytných činností, spojených s praktickým výkonem státní správy v přenesené působnosti (omezování služebních cest, účastí na vzdělávacích akcích apod.).

Předpokladem zkvalitnění veřejné správy lesů je tedy obecné zlepšení podmínek pro výkon státní správy, a to zejména na úrovni obcí, ale jistě i krajů. Předpokladem pro to je přijetí politických rozhodnutí o případných systémových změnách v pojetí výkonu veřejné správy, jako východisek pro nezbytné legislativní změny. Totéž platí i o úvahách o zřízení samostatné soustavy orgánů státní správy lesů, oddělené od obecních struktur státní správy (obce a kraje), o sloučení ministerstev apod.

Národní lesnický program na období do roku 2013, schválený usnesením vlády č. 1221 z 1. října 2008, věnuje veřejné správě lesů celou klíčovou akci 14 a jako cíl obecně stanoví „zlepšit slabé postavení lesního hospodářství v rámci veřejné správy“.

Vedle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (tzv. služební zákon), který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2015, je právní rámec postavení zaměstnanců orgánů státní správy lesů vymezen zákonem č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zásady státní lesnické politiky jako jednu z cest ke zvyšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství uvádějí „sjednotit a zjednodušit výkon státní správy“, samotným postavením orgánů státní správy lesů a zlepšením podmínek pro výkon státní správy lesů se však nezabývají.

V. Aktuální změny lesního zákona

Dnem 1. května 2017 nabyl účinnosti zákon č. 62/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), který v části druhé obsahuje také změnu a doplnění několika ustanovení lesního zákona.

Nejdůležitější je doplnění § 27 o nový odstavec 5, který zní: „*Vlastník lesa může v případě slučování dvou nebo více částí lesního majetku za účelem zpracování nového plánu požádat schvalující orgán státní správy lesů o zkrácení doby platnosti plánu. Orgán státní správy lesů žádosti vyhoví, pokud zkrácením doby platnosti plánu nedojde k ohrožení rovnoměrného a*

trvalého plnění funkcí lesa. Součástí žádosti je lesní hospodářská evidence o plnění závazných ustanovení plánu, aktualizovaná ke dni navrhovaného konce platnosti plánu. Navrhovat zkrácení doby platnosti plánu lze pouze k 31. prosinci běžného roku. Lhůta k podání žádosti o zkrácení doby platnosti plánu je do 30 dnů od navrhovaného konce platnosti plánu. Orgán státní správy lesů poskytne vlastníkovvi lesa na jeho žádost předběžnou informaci podle § 139 správního řádu o podmínkách zkrácení doby platnosti plánu."

Další změny se týkají zejména evidence původu reprodukčního materiálu. Nově byla založena povinnost orgánů státní správy lesů zasílat Ministerstvu zemědělství každoročně do 31. ledna údaje o odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa a o zaplacených poplatcích za odnětí. Tyto údaje jsou přístupné také pro Ministerstvo životního prostředí.

Změny lesního zákona v souvislosti s novou právní úpravou **přestupkového práva**.

Dnem 1. července 2017 nabyla účinnosti nová právní úprava přestupkového práva, kterou tvoří zákony

- č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,
- č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, a
- č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. Tímto zákonem je novelizován v několika ustanoveních **lesní zákon** i zákon o myslivosti.

Nová právní úprava přestupkového práva se týká

- lesní stráže – oprávnění projednat přestupek příkazem na místě,
- změn ve vymezení skutkových podstat přestupků (§ 54) a zrušení § 55.

Pro úplnost uvádím, že dnem 1. ledna 2018 nabývá účinnosti zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Tento zákon přináší i okrajovou změnu lesního zákona, týkající se působnosti Ministerstva zemědělství při posuzování projektů společného zájmu energetické infrastruktury podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 347/2013.

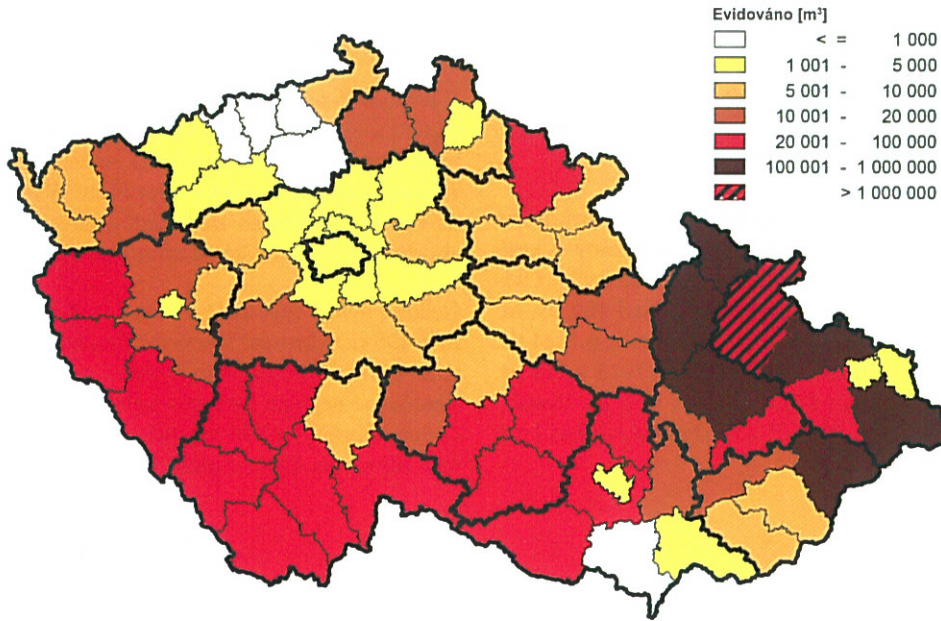
V červenci 2017 započaly na Ministerstvu zemědělství v Sekci lesního hospodářství přípravy návrhu rozsáhlé novelizace lesního zákona. Pověřená pracovní skupina shromažďuje a vyhodnocuje náměty, které by měly být novelou řešeny. Po jejich vyhodnocení bude rozhodnuto, zda se bude dále pracovat na novele stávajícího lesního zákona, nebo na přípravě návrhu nového lesního zákona.

Hlavní lesní škodliví činitelé v roce 2016

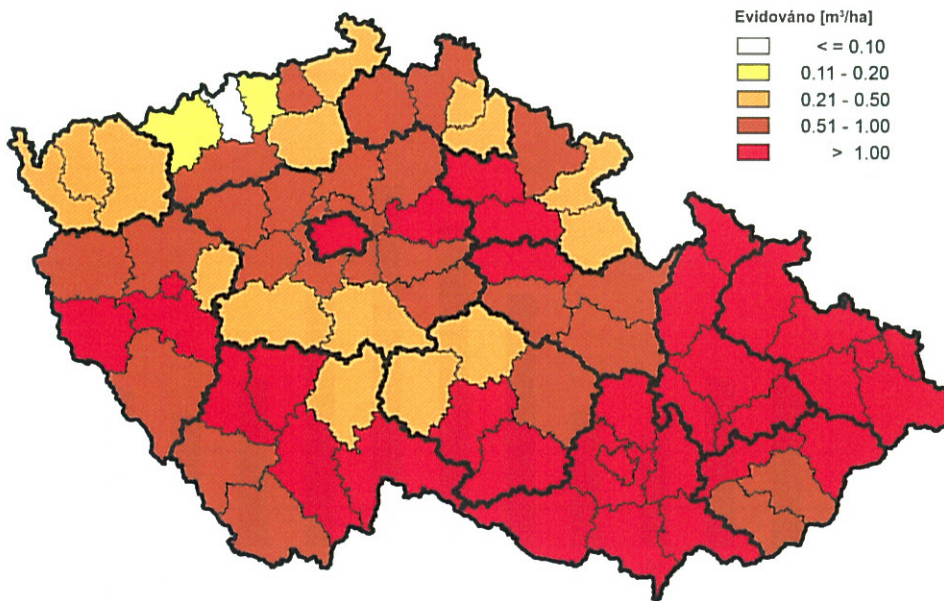
Major forest damaging agents in 2016

okres / kraj	vitr + sníh + námrza wind + snow + rime	sucho drought	exhalace air pollution	žloutnutí smrků spruce chlorosis	podkorní hmyz na smrků bark borers on spruce	podkorní hmyz na borovicích bark borers on pine	ploskohřbetky na smrků Cephalcia spp. on spruce	pilatky na smrků Tenthredinidae on spruce	obalečí a píďalky na dubech Tortricidae and Geometridae on oaks	klikoroh borový Hylobius abietis	hlodavci rodents	sypavka borová Lophodermium spp.	václavka Armillaria spp.
district / region	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[ha]	[m ²]	[m ²]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[m ²]
Hlavní město Praha	1 119	695	0	0,0	1 478	3	0,0	0,0	10,0	1,2	0,3	2,5	6
Hlavní město Praha	1 119	695	0	0,0	1 478	3	0,0	0,0	10,0	1,2	0,3	2,5	6
České Budějovice	12 714	26 704	27	15,0	41 636	608	1,0	0,0	0,0	16,8	4,7	41,3	3 414
Český Krumlov	46 158	41 444	9	0,0	42 006	12	0,0	0,0	0,0	9,7	30,1	0,0	2 031
Jindřichův Hradec	15 252	67 100	232	0,0	59 252	909	0,0	0,0	0,0	85,6	3,8	405,4	557
Písek	12 378	45 241	0	0,0	32 184	0	0,0	0,0	0,0	187,4	12,6	0,1	17 327
Prachatice	26 061	7 171	0	470,0	41 601	30	0,0	0,0	0,0	23,3	6,5	3,5	3 008
Strakonice	4 469	474	0	0,0	20 437	0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	9 470
Tábor	3 455	3 818	0	0,0	6 532	86	0,0	0,0	0,0	37,6	15,9	45,0	112
Jihočeský kraj	120 487	191 952	268	485,0	243 648	1 645	1,0	0,0	0,0	360,4	76,0	495,3	35 919
Blansko	14 837	6 779	0	0,2	31 635	562	1,0	0,0	0,0	17,9	2,5	2,1	309
Brno - město	2 512	2 495	0	0,0	3 809	148	0,0	0,0	0,0	3,7	0,5	0,4	279
Brno - venkov	20 134	14 032	0	0,0	24 423	1 017	0,0	0,0	0,0	13,8	1,3	0,6	6 471
Břeclav	218	124	0	0,0	234	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40
Hodonín	3 509	4 237	0	0,0	4 154	105	0,0	0,0	0,0	9,8	5,0	0,3	386
Vyškov	9 775	69 766	0	0,0	12 904	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 060
Znojmo	9 259	43 497	0	1,2	34 217	2 271	0,0	0,0	20,0	4,5	24,4	3,1	894
Jihomoravský kraj	60 244	140 930	0	1,4	111 376	4 103	1,0	0,0	29,8	44,9	29,0	64,0	9 439
Cheb	15 863	172	156	5,0	8 102	8	0,0	0,0	0,0	7,2	3,2	1,3	0
Karlovy Vary	53 171	13 141	2	1 138,7	18 328	16	0,0	0,0	0,0	38,6	21,6	14,5	6
Sokolov	24 929	726	0	166,4	7 676	10	0,0	0,0	0,0	6,8	4,6	0,0	105
Karlovarský kraj	93 963	14 039	158	1 310,1	34 106	34	0,0	0,0	0,0	52,6	29,4	15,8	111
Havlíčkův Brod	18 156	9 628	46	0,0	9 413	0	0,0	0,0	0,0	147,4	2,1	0,0	379
Jihlava	19 141	29 965	696	0,0	32 207	0	0,0	0,0	0,0	30,2	2,1	1,0	50
Pelhřimov	2 936	2 875	1	0,0	11 259	0	0,0	0,0	0,0	3,8	5,7	0,0	11
Třebíč	15 404	55 043	291	0,0	54 761	941	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5	10,0	2 902
Žďár nad Sázavou	15 308	16 071	0	550,0	21 140	93	120,0	0,0	0,0	70,1	2,2	0,2	1 801
Kraj Vysočina	70 945	113 582	1 034	550,0	128 780	1 034	120,0	0,0	0,0	251,6	12,6	11,2	5 143
Hradec Králové	846	14 089	15	0,0	6 706	403	0,0	0,0	6,0	7,0	0,1	27,8	352
Jičín	803	3 752	0	0,0	8 624	131	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	10,6	604
Náchod	8 959	3 968	62	372,5	7 442	11	1,0	0,0	0,0	20,0	1,2	9,5	216
Rychnov nad Kněžnou	6 366	14 014	1 142	216,0	9 237	1 053	3,2	1,3	1,3	130,4	5,7	92,1	443
Trutnov	22 816	4 170	116	88,1	25 569	0	121,0	30,0	0,0	61,6	17,0	0,0	2 488
Královéhradecký kraj	39 790	39 993	1 335	676,6	57 578	1 598	125,2	31,3	7,3	220,2	24,0	140,0	4 103
Česká Lípa	14 027	6 265	0	0,0	11 947	35	0,0	0,0	0,0	1,0	1,9	84,5	34
Jablonec nad Nisou	10 039	0	0	1 616,7	4 148	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Liberec	11 947	62	0	539,0	12 142	18	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	11,2	0
Semily	5 908	2 102	0	205,3	7 795	4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	266
Liberecký kraj	41 921	8 429	0	2 361,0	36 032	57	0,0	0,0	0,0	1,0	2,0	95,7	300
Brunšpýr	74 882	212 381	257	8 794,6	1 051 494	76	0,0	0,0	0,0	4,3	6,1	1,0	150 278
Frydek - Místek	26 573	22 402	0	6 757,2	110 363	0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	1,0	46 787
Karviná	1 730	2 777	0	14,2	1 369	0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	1,5	20
Nový Jičín	8 713	33 314	0	1 190,0	64 413	2	0,0	0,0	0,0	1,0	0,7	0,3	16 074
Opava	19 035	7 071	36	5 864,0	127 018	488	0,0	0,0	0,0	8,5	21,1	0,8	44 020
Ostrava	634	1 030	199	8,7	1 060	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,5	121
Moravskoslezský kraj	131 567	278 975	492	22 628,7	1 355 717	566	0,0	0,0	0,0	13,8	33,2	5,1	257 300
Jeseník	17 853	6 391	8 692	75,0	102 789	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	26 802
Olomouc	60 225	395 992	0	1 352,6	304 000	0	0,0	0,0	0,0	24,1	2,6	0,0	129 487
Prostějov	1 147	2 309	0	4,0	17 892	0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,0	2 539
Přerov	3 207	2 179	0	700,0	32 662	112	0,0	0,0	2,0	0,2	0,1	0,0	6 883
Šumperk	87 565	14 396	1 684	900,7	107 646	0	0,0	0,0	0,0	5,9	5,4	0,0	18 772
Olomoucký kraj	169 997	421 267	10 376	3 032,3	564 989	112	0,0	0,0	2,0	30,6	8,5	0,0	184 483
Chrudim	2 722	13 809	0	7,5	9 984	0	0,0	0,0	0,0	12,0	10,7	0,1	452
Pardubice	2 043	8 575	1 050	0,4	6 782	571	0,0	0,0	0,0	1,3	1,4	30,9	324
Svitavy	11 245	2 911	50	32,8	18 215	0	0,0	0,0	0,0	21,5	4,5	12,6	2 045
Ústí nad Orlicí	41 606	6 946	807	593,1	18 731	2	0,0	0,0	0,0	26,9	5,2	5,7	967
Pardubický kraj	57 616	32 241	1 907	633,8	53 712	573	0,0	0,0	0,0	61,7	21,8	49,3	3 788
Domažlice	14 235	11 327	0	0,3	30 232	13	0,0	0,0	0,0	46,9	4,1	0,0	620
Klatovy	31 782	20 175	0	0,0	58 113	2	0,0	0,0	0,0	14,1	4,8	0,0	178
Plzeň - jih	7 649	4 237	1	0,0	18 599	11	0,0	0,0	0,0	7,7	8,3	1,5	850
Plzeň - město	771	2 314	0	0,0	2 678	0	0,0	0,0	0,0	11,1	0,0	45,0	16
Plzeň - sever	9 875	2 408	0	0,5	14 984	17	0,0	0,0	0,0	32,6	11,0	2,2	175
Rokycany	10 072	1 806	0	31,0	5 125	4	0,0	0,0	0,0	15,5	1,3	0,0	147
Tachov	20 397	1 144	0	0,0	29 103	51	0,0	0,0	0,0	114,0	7,5	18,8	0
Plzeňský kraj	94 781	43 411	1	31,8	158 834	98	0,0	0,0	0,0	241,9	37,0	67,5	1 986
Benešov	21 990	4 842	1	0,0	9 539	50	0,0	0,0	0,0	47,5	11,3	31,0	714
Beroun	8 911	4 052	0	6,0	5 759	53	0,0	0,0	0,0	3,6	2,5	8,1	105
Kladno	4 336	1 824	0	0,0	2 952	70	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	40
Kolín	737	6 848	0	0,7	2 887	162	1,8	0,7	0,7	39,5	0,9	42,0	4
Kutná Hora	8 700	8 497	0	0,0	9 284	0	0,0	0,0	0,0	59,7	1,1	0,0	1 979
Mělník	1 698	1 373	0	0,0	1 465	0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,6	0,5	0
Mladá Boleslav	3 630	2 205	0	0,0	4 155	124	0,0	0,0	0,0	0,9	0,1	10,0	0
Nymburk	1 121	3 799	0	0,0	6 113	130	0,0	0,0	0,0	6,7	1,0	10,6	5
Praha - východ	5 556	11 430	0	0,0	3 225	0	0,0	0,0	0,0	1,1	3,9	15,1	25
Praha - západ	10 769	1 985	1	0,0	3 064	0	0,0	0,0	0,0	2,0	9,9	26,1	52
Příbram	48 978	19 178	4	513,0	13 304	0	0,0	0,0	0,0	95,1	23,5	85,6	1 181
Rakovník	5 703	3 017	0	0,0	5 944	106	0,0	0,0	0,0	0,7	5,3	0,7	17
Středočeský kraj	122 129	69 050	6	519,7	67 691	695	1,8	0,7	0,7	257,2	63,0	229,7	4 122
Děčín	6 864	54											

Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví v roce 2016
Recorded volume of spruce wood infested by bark beetles in 2016



Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví na 1 ha smrkových porostů v roce 2016
Recorded volume of spruce wood infested by bark beetles to 1 ha of spruce stands in 2016



PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ A OPTIMALIZACE MANAGEMENTU SPÁRKATÉ ZVĚŘE

²⁾Miroslav Sloup, ¹⁾František Havránek

¹⁾Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Strnady 136, 252 02 Jiloviště, fhavranek@centrum.cz, ²⁾Babinská 448, 331 01 Plasy

Úvod

Evropská krajina prodělala v posledních desetiletích letech výrazné změny formování a využití krajiny zejména z hlediska zemědělského hospodaření. Tyto změny zapříčinily v kombinaci s dalšími faktory nárůst populací of large ungulates. *(ve skutečnosti je to tak, že to myslivci nestřílí, stavy spárkaté začaly narůstat v padesátých letech minulého století a například v Krušných Horách byly již v sedmdesátých letech stejné stavy jako teď i podle oblastí; na Horní Planě se první kusy objevily v padesátých letech a nechali to postupně namnožit, je to vidět i na starých porostech)* Mezi druhy, u kterých došlo k nárůstu početnosti je řazen také jelen evropský (*Cervus elaphus*). Pro následné hospodaření se zvěří je pro myslivecký management klíčové stanovení početnosti zvěře, které je možné odvodit pomocí přímých a nepřímých metod sčítání. V předkládaném příspěvku byl hodnocen vývoj početnosti jelení zvěře v letech 2015 a 2016 pomocí metody sčítání hromádek trusu (jedna z metod pobytových znaků) na jednotlivých transektech v honitbách Blatenský Vrch a Zlatý Kopec. V honitbě Blatenský Vrch byla zjištěna početnost $9,6 \pm 7,6$ ks/100 ha v roce 2015, $9,7 \pm 4,8$ ks/100 ha pak v roce 2016. V sousední honitbě Zlatý Kopec byla početnost jelena evropského stanovena na $7,8 \pm 2,9$ ks/100 ha v roce 2015, v následujícím roce pak na $6,1 \pm 5,3$ ks/100 ha. Mezi jednotlivými roky a honitbami nebyly zjištěny statisticky prokazatelné rozdíly.

Klíčová slova: počty zvěře, jelen evropský, škody zvěří

Key words: deer density, red deer, game damage

Globální ekosystémy jsou ať již přímo či nepřímo stále více ovlivňovány lidskou činností. Člověk postupně přetváří planetu a tím mění životní podmínky a prostředí pro další organismy (VITOUSEK et al. 1997). Hlavním důvodem pro tento posun, který se týkal formování a využití krajiny, bylo v předchozích staletích zejména zemědělské hospodaření (ELLIS, RAMANKUTTY 2008). V uplynulých 150 letech prodělala zemědělská krajina v Evropě výrazné změny, které se týkaly postupného nárůstu intenzifikace zemědělství a stoupajícího využití půdy (RAMANKUTTY, FOLEY 1999). S těmito obměnami a s rostoucí poptávkou vzrostla zemědělská produkce (LEVERS et al. 2016), změnila se velikost půdních bloků a struktura pěstovaných plodin, které jsou často pěstovány nikoliv jako zdroj obživy, ale jako zdroj energie (SAUERBREI et al. 2014). Tato opatření v moderní zemědělské krajině měla za následek pokles biodiverzity (SAUERBREI et al. 2014; WRZESIEŃ, DENISOW 2016) a snížení početnosti dříve hojných druhů drobné zvěře (LUNDSTRÖM-GILLIÉRON, SCHLAPFER 2003; KUIJPER et al. 2009). Nově vzniklým podmínkám se naproti tomu dokázaly s úspěchem přizpůsobit populace velkých savců, nárůst populací je dokumentován napříč celou Evropou (BLEIER et al. 2012; HAGEN et al. 2014; HEURICH et al. 2015; THULIN et al. 2015; BALTZINGER et al. 2016).

Nárůst populací kopytníků není zapříčiněn pouze změnami prostředí. Jako další důvody jsou často zmiňovány absence přirozených predátorů, tedy velkých šelem, které hrály v redukci populací kopytníků zásadní roli (KUIJPER et al. 2013). Klíčovým nástrojem managementu, regulace distribuce, ale také udržování populací velkých savců se postupem času stal řízený odlov zvěře (HOTHORN, MÜLLER 2010; BISCHOF et al. 2012; HEURICH et al. 2015). Efektivita lovu však silně závisí na vynaloženém loveckém úsilí, místních zákonech a lovecké filozofii (WILLIAMS et al. 2013), lov může být tedy i důvodem k přímému zvýšení stavů populací velkých savců. S tímto nárůstem úzce souvisejí škody na lesních porostech (HOTHORN, MÜLLER 2010; GERHARDT et al. 2013) a na polních plodinách (BLEIER et al. 2012). Tyto škody jsou způsobovány nejenom domácími druhy zvěře, ale také druhy introdukovanými.

Nebývalých hodnot dosáhla v Evropě populace většiny velkých savců, jedním z druhů s výrazným nárůstem početnosti je jelen evropský (*Cervus elaphus*) (FULLER, GILL 2001). Jako příklad může sloužit Fenoskandinávie, ve které se v uplynulých šedesáti letech stal dominantním druhem (AUSTRHEIM et al. 2011). Nejpočetnější populace se však nachází Britských ostrovech, v současnosti činí až 30 % evropské populace (CLUTTON-BROCK, ALBON 1989). Díky vysokým populacím v Evropě se zvýšil odstřel ve většině zemí o desítky až stovky procent. Výjimkou je Polsko, kde po velkém nárůstu populace následoval pozvolný pokles stavů. K významným navýšením odlovu došlo v posledních letech také v Norsku, Maďarsku, ve Skotsku a ve Francii. Zvýšení odstřelu však přímo neodpovídá nárůstu početnosti. Předpokládá se, že populace zvěře rostou mnohem rychleji, a proto se je nedaří odlovem dostatečně redukovat (MILNER et al. 2006).

Narůstající hustota jelena evropského má za následek stoupající negativní vliv na zemědělské hospodaření, ale zejména na lesní porosty (VOSPERNIK 2006; REIMOSER, PUTMAN 2009). Mezi nejvýraznější poškození patří loupání kůry, prozatím se nepodařilo dostatečně vysvětlit, z jaké příčiny jsou tyto škody způsobeny. Jednou z možností, která by loupání kůry mohla vysvětlovat, je relativně vysokých obsah nutričních hodnot (JIANG et al. 2005). V mnoha studiích je dále uváděno, že konzumace kůry má pozitivní vliv na trávení v batoru (Saint-ANDRIEUX et al. 2009; ZIDAR 2011). Míra poškození porostů loupáním může být dána nejenom populační hustotou daného druhu zvěře, ale také charakteristikou lesního prostředí (JERINA et al. 2008; BORKOWSKI, UKALSKI 2012). Pokud loupání překročí 90 % obvodu kmene, dochází k odumírání celého stromu (GILL 2006), to však nemusí být jediným ekonomickým problémem. V případech poškození do kmene často pronikají houbové patogeny, které následně ovlivňují stabilitu porostů a kvalitu dřevní hmoty (VASILIAUSKAS et al. 1996). Mezi strukturální změny způsobené jelenem evropským patří okus semenáčků a terminální a boční okus (MILLER et al. 1982). Míru poškození okusem mohou ovlivňovat faktory prostředí jako je nadmořská výška, druh vegetace a struktura rostlinných společenstev (MILLER et al. 1982; TAKADA et al. 2002).

Stanovení početnosti volně žijících druhů zvěře, zejména kopytníků, je značně obtížné (PUTMAN et al. 2011). S vývojem moderních technologií jsou stále zkoušena nová řešení, jako například sčítání různých druhů zvěře pomocí termovizních přístrojů (WIGGERS, BECKERMAN, 1993; HAROLDSON et al. 2003; MORELLE et al. 2012). Metoda stanovení početnosti zvěře pomocí nalezeného počtu hromádek trusu je však stále jednou z nejpoužívanějších metod, která je využívána po celém světě (JATHANN et al. 2003; SMART et al. 2004; HEINZE et al. 2011; VALA, ERNST 2011; HERRERO et al. 2013; VALENTE et al. 2014; TORRES et al. 2015). V porovnání s ostatními metodami má nesporné výhody, které spočívají v časové nenáročnosti, absenci technického vybavení a nízké náročnosti z hlediska finančních nákladů. Další výhodou je možnost sčítat zvěř v průběhu celého roku (MARQUES et al. 2001; ACEVEDO et al. 2008; TORRES et al. 2015).

Vztah mezi zvěří a lesem je stále se opakující problém, kdy krajní názory jedné strany obhajují vyšší početní stavy zvěře a škody způsobené zvěří víceméně bagatelizují. Opačný názor považuje zvěř v lesích za škodlivý element, který je potřeba anulovat. Pro další posuzování je vhodné si vzájemný vztah mezi lesem a zvěří vymezit.

Les je lesní ekosystém tvořený složkou rostlinnou, živočišnou a prostředím. Za základní funkce lesů jsou považovány funkce ekologické, ekonomické a sociální.

Zvěř považujeme za obnovitelné přírodní bohatství, které v míře únosné, tj. takové které nenaruší ekosystém a jeho společenské funkce, je nenahraditelné. Původní druhy zvěře jsou přirozenou součástí ekosystémů, ve kterých plní nezastupitelnou funkci a je nutné je zde ponechat.

Ekosystém podle současného poznání považujeme za dynamický cirkulační systém živých organizmů a jejich neživého prostředí, který vyžaduje vnímat jeho jednotlivé složky jako nedílnou součást celku, která by neměla ohrožovat nebo významně narušovat ostatní složky ekosystému.

Přijmeme-li určité zjednodušení, pak vztah mezi lesem a zvěří je hledání vyvážené rovnováhy mezi jednotlivými prvky ekosystému a jeho užitnými funkcemi.

Specifickým problémem je především samotný **způsob hodnocení vyváženého vztahu mezi zvěří a lesem.** Dosavadní praxe upřednostňuje stanovení tak zvaného „únosného stavu zvěře“, kdy početnost

zvěře zajistí přiměřené lovecké využití a zároveň nebude docházet k netolerovatelnému poškozování prostředí a hospodářských záměrů vlastníka.

Ekologickou **únosnost honitby můžeme určit podle vlivu zvěře na prostředí**. Za vhodnou formu hospodaření se zvěří je považován systém, který není definován absolutním počtem kusů na plochu honitby, ale podle toho, jaké dopady má daná populace na prostředí.

Z ekonomického hlediska **jsou škody zvěří tehdy únosné, pokud významněji neomezují vlastníka lesa při naplňování jeho hospodářského záměru**. Takové posouzení je značně široké a pro jednotlivá stanoviště různé. V lese, který má skladbu (druhovou i prostorovou) blízkou skladně cílové a kde je plně rozvinuta přirozená obnova všech žádoucích dřevin je únosná míra škody zřejmě jiná, než např. v případech přeměn náhradních porostů za dřeviny cílové s potřebným zastoupením dřevin melioračních a zpevňujících.

Modelové řešení Krušné Hory

- Problematika vysokých stavů jelení zvěře je v oblasti dlouhodobá, po dobu delší než 30 let nebyla uplatněna účinná opatření. Z provedeného šetření je zřejmé, že minulé i současné úsilí o redukci stavu populace jelena lesního nevedlo a nevede k požadovanému snížení. Požadavek na snížení skutečných stavů jelena lesního a úprava poměru pohlaví je legitimní.
- Pro výpočet potřeby lovu vycházet z intenzity vlivu zvěře na ekosystém, sčítané počty jen jako doplňující ukazatel, hodnocení vztahu mezi zvěří a ekosystémem zajistit nezávislými odborníky. Vzhledem k migraci zvěře stanovit výši lovu pro širší území než je honitba.
- Vysoká frekvence turistů má významný dopad tam, kde narušuje pohyb mezi stávaníštěm a místy s přijímáním potravy.
- V zimním období, ve vyšších nadmořských výškách (nad 800 až 900 mn.m.) zůstává zvěř tam kde je intenzivně příkrmována v ostatních případech obvykle migruje do nižších poloh.
- Jsou v oblasti případy, kdy podle struktury a způsobu příkrmování zřejmě jde o zlepšení slovitelnosti. Takové zjištění je velice závažné a má negativní dopady pro daleko větší oblast, než je jedna honitba.
- Orientační šetření rozboru krve ukazuje na některé negativní prvky ve výživě (nevyvážené množství makro a mikroprvků, konzumace krmiv s vyšším obsahem složitých cukrů, případně škrobu atd.).
- Velmi často neumožňují krmná zařízení dostatek nebo vhodnost prostoru pro souběžné příkrmování i slabších a mladých kusů.
- Zjištěny hrubé krmivářské nedostatky podáváním pečiva, cukrové řepy (v mrazech) nebo pšenice, jakož i čisté kukuřice. Nedostatečné je využívání dužnatých krmiv.
- Problematické je využívání vnadišť. Velké zásoby mrznoucí řepy a nevhodné krmivo (pečivo, kukuřice), je poměrně časté.

Z literatury

- V zimním období má jelení zvěř 5 – 6 denních pastevních cyklů, na jaře 8 – 11. Vyrušovaná zvěř přechází na noční režim pasení a zvyšuje možnost poškozování lesa.
- příkrmování zvěře narušuje její migraci. Respektive přeměnění migrující zvěř na stálou, což může být jeden z důvodů zvýšených škod na lesních porostech.
- Názory na příkrmování se velice různí, zobecnit lze, že není zapotřebí krmit zvěř jen proto, aby přečkala zimu. Cílem příkrmování může být snížení potravního tlaku na hospodářsky významné dřeviny, nebo za účelem zvýšení produktivity lovu, což může mít za následek zvýšení škod na lese.
- Příkrmování je nutné realizovat správným způsobem (množství, kvalita, složení, roční období i denní režim). Veškerá přicházející zvěř ke krmelišti musí mít možnost současně a nerušeně přijímat potravu. Nesprávně prováděné příkrmování může mít za následek zvýšenou intenzitu okusu a ohryzu dřevin.
- Zvěř s celodenním přístupem ke krmivu loupala denně v přepočtu na jeden kus 296 cm². U zvěře, která měla přístup ke krmivu jen v noci dosahovalo loupání 3593 cm², to je více než 12 násobek.

- Samostatným problémem jsou vnadiště. V řadě případů jsou v oblastech jelení zvěře zakázány, nebo jejich využití velice omezeno.
- Cílevědomé hospodaření s jelení zvěří je možné pouze v rámci velkých územních celků. Honitba jako základní jednotka pro plánování je pro migrující zvěř velice sporná, Za únosnou výši škody u poškození obnovy okusem terminálu považovat **do 20 % poškozených jedinců za dobu od zalesnění do zajištění kultury** (5let – ročně do 5%). Přitom u zajištěné kultury nesmí být jako důvod pro nezajištění v zákonné lhůtě poškození zvěří a musí být dodržen minimální podíl MZD.

Rozsah poškození zvěří v Krušných horách:

- okusem terminálu poškozeno cca 30 % jedinců (BŘ – do 10%, ost. listnaté – JŘ - až přes 60%)
- Loupáním poškozeno přes 30 % jedinců (výč. tlouš. 7 – 12 cm). U SM a JŘ poškozeno přes 60% jedinců (ročně poškozeno 10% jedinců)

Ekonomické dopady (Krušné hory – cca 110 tis. ha lesa)

- Okus a loupání – 2,5 tis. Kč/ha.
- Zvýšené náklady na obnovu – 76 tis. Kč/ha,
- Výnosy za dřevo - 75,7 tis. Kč/ha,

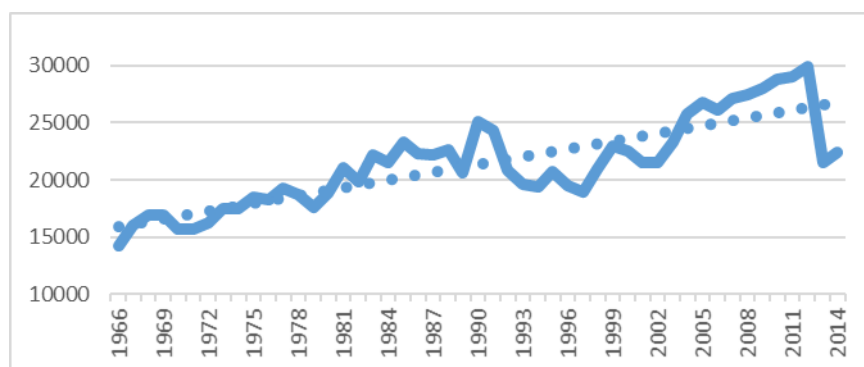
Celkem 170.000 Kč na 1 ha lesa (za dobu obmýtí – 120let) cca 1400 Kč ročně na 1 ha.

Z výsledků NIL II (2011 – 2015), který je zatím vypracován pouze pro jednotlivé kraje je posouzení následující v % zastoupení na por. půdě:

cílový parametr	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	ČR	poznámka
Zastoupení jedinců poškozených zvěří - celkem	21,8	15,4	10,7	Oba kraje absolutně nejhorší v ČR
Zastoupení jedinců poškozených loupáním, ohryzem, vytloukáním	19,3	12,6	8,2	Oba kraje absolutně nejhorší v ČR
Zastoupení jedinců obnovy poškozených zvěří	31,1	20,6	20,0	Karlovy Vary – nejhorší v ČR, Ústí – mírně horší než průměr

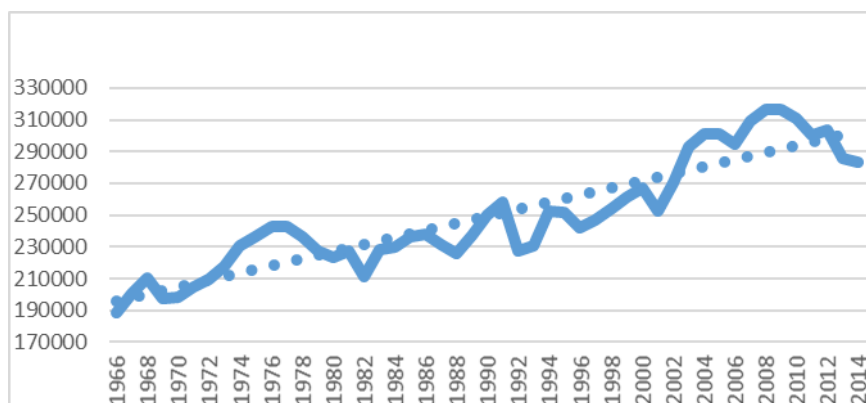
I z těchto čísel je zřejmé, jaké výsledky bude mít revitalizace Krušných hor, pokud nebude zásadně řešen vliv jelení zvěře na lesní ekosystém.

Pro zajímavost vývoj JKS jelení zvěře za období 1966 – 2014 v ČR:



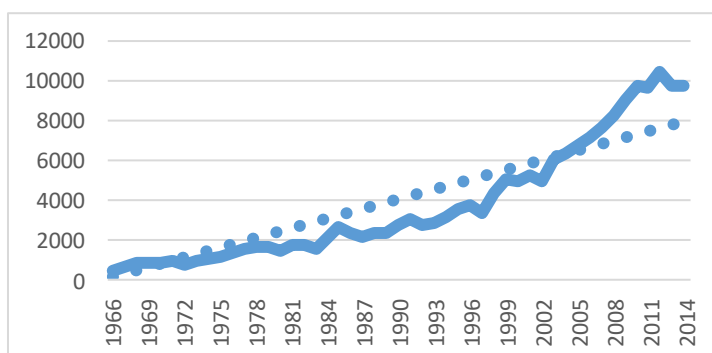
Dle myslivecké statistiky (údaje MZe za celou ČR) se za 45 let (1966 až 2012) stavy jelena lesního zvýšily z cca 14 tisíc jedinců na necelých 30 tisíc, to je o více než dvojnásobek.

Vývoj JKS srnčí zvěře za období 1966 – 2014 (ČR)



U srnčí zvěře (190 tis. v r. 1966 a přes 300 tis. v r. 2012), i když zde v posledních letech je určitá stagnace až pokles.

Vývoj JKS sičí zvěře za období 1966 – 2014 (ČR)



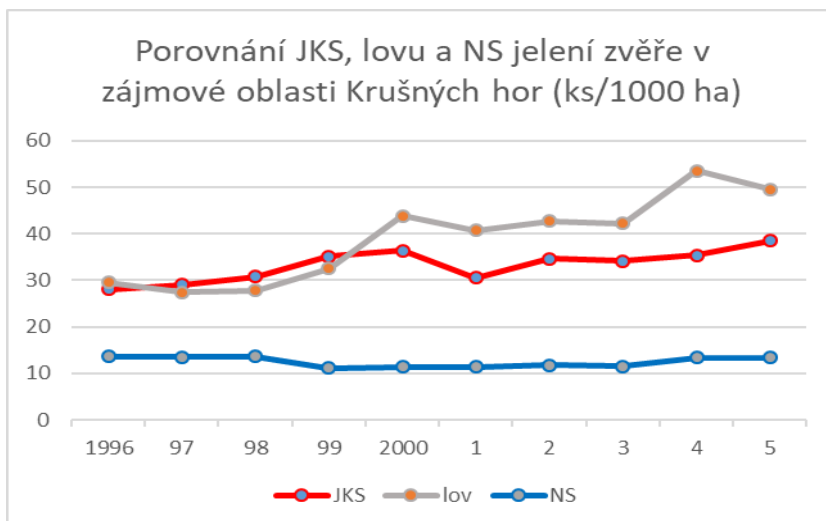
Pro zajímavost uvádím vývoj početních stavů u jelena siky. Kde v r. 1966 bylo evidováno necelých 500 jedinců a v r. 2012 přes 10 tis. jedinců – to je 20x více oproti stavu původnímu (MZe).

NS, JKS, Lov v Krušných horách

podle zpětného propočtu jsou normované stavy jelena lesního

- překračovány o stovky procent. Nejvyšší jsou stavy na náhorních platech a svazích střední části Krušných hor (VÚLHM – 2014).
- Z našich šetření se dostaneme na čtyř až šestnásobek, lokálně i více než sedmkrát normovaných stavů.

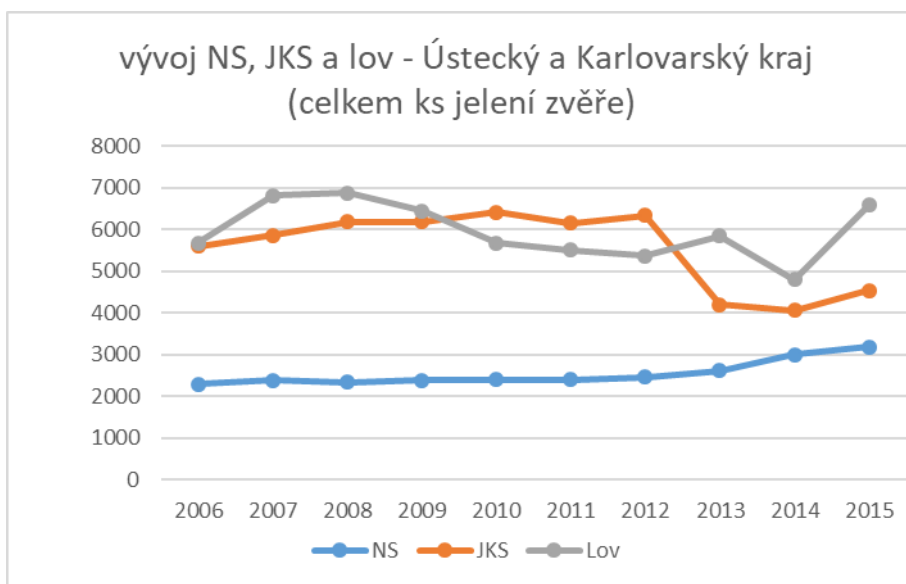
Statistika jelení zvěře v zájmové oblasti Krušných hor:



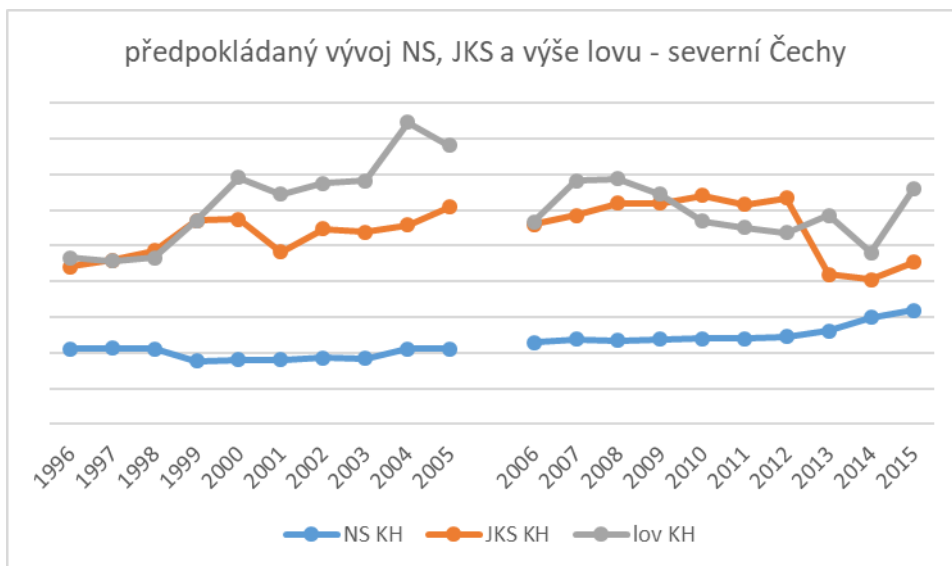
Sčítaný stav představoval dvojnásobek až trojnásobek stavu normovaných, skoro trojnásobek až čtyřnásobek NS byl sloven a v následujícím roce se sčítaný stav prakticky nezměnil !!!

Skutečné stavy mnohonásobně převyšují stavy normované. Požadavek na snížení skutečného stavu jelení zvěře je legitimní, problematika vysokých stavů jelení zvěře je v oblasti dlouhodobá, po dobu delší než 30 let nebyla uplatněna účinná opatření, je nutno logicky počítat s poměrně vyšším ročním přírůstkem, než je v plánech mysliveckého hospodaření sumárně uváděn.

Pro další období nebyl vyžádán souhlas MZe s použitím mysl. statistiky dle jednotlivých honiteb a tak přikládáme výsledky - sumář za kraj Karlovarský a Ústecký.



Pro porovnání předkládáme oba spojené grafy, které dávají, i když ne zcela přesný, přesto použitelný vývoj NS, JKS a lovu v širší oblasti.



Z tohoto grafu je patrná snaha o zvyšování NS jelení zvěře při značném kolísání JKS a úprava lovu tak, aby vyhovovala mysliveckým požadavkům. I z toho je zřejmé, že tímto způsobem vycházet z potřeby lovu, bez nezávislého vyhodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystém nemůže přinést žádoucí výsledek a náklady vkládané do revitalizace Krušných hor nepřinesou žádaný výsledek.

Doporučená opatření:

- Skutečné stavy mnohonásobně převyšují stavy normované. Požadavek na snížení skutečného stavu jelení zvěře je legitimní.
- Pro výpočet potřeby lovu je potřeba vycházet z intenzity vlivu zvěře na ekosystém, sčítané počty jen jako doplňující ukazatel.
- Honitba jako základní jednotka pro plánování je pro migrující zvěř velice sporná.
- Pro zachování dominantního vlivu na myslivecké hospodaření, není příliš vhodný pronájem honiteb.
- Umožnění pronájmu části honitby na určité období za účelem lovu.
- Zajistit důslednou kontrolu ulovené zvěře,
- Zkvalitnit způsob příkrmování
- Řešit případy, kdy vysoká frekvence turistů narušuje pohyb mezi stávaníštěm a místy s přijímáním potravy
- lze předpokládat, že součástí přirozené migrace zvěře je obsazovat zimní stávaníště v západní části pod 900 mn.m., ve východní části zřejmě pod 800 mn.m. Bez změny zákona lze doporučit u honiteb zasahujících nad i pod tuto hranici přesunutí krmných zařízení pod tuto hranici, v případě celých honiteb nad uvažovanou hranicí je vhodné při nejbližší možné příležitosti hranice změnit,
- vzhledem k prostorovému konservatismu jelení zvěře zvážit vytvoření sezónních klidových zón na lokalitách s nízkým rizikem škod,
- příkrmování z hlediska času struktury a množství důsledně přizpůsobit biologickým požadavkům zvěře a řádnému mysliveckému hospodaření,
- rozšířit šetření rozboru krve na více částí zájmového území,
- hrubé krmivové nedostatky u uživatelů považovat za závažné porušení vztahu mezi vlastníkem a uživatelem honitby,
- krmná zařízení musí zajistit dostatek prostoru tak, aby veškerá přicházející zvěř ke krmelišti mohla současně a nerušeně přijímat potravu.
- využití vnaďíšť podřídit velmi důsledné kontrole (umístění, kvalita a množství krmiva). Nedodržení zásad považovat za závažné porušení vztahu mezi vlastníkem a uživatelem honitby,

- založení pastevních ploch s mrazuvzdornými plodinami a porosty (alternativa siláž nebo senáž), využití ohryzových a okusových dřevin v lesních porostech, upravit časovost zásahů, využití dalších možností pro zvýšení úživnosti jako např. dočasně nevyužívaných skládek, okolí cest, liniových staveb (elektrovody), vápnění, hnojení atd.,
- Zákonem nevyžadovat stavy zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem
- Vyhodnotit a eventuálně doplnit síť prezimovacích objektů,
- Umožnění pronájmu části honitby na určité období za účelem lovu, případně možnost provádění odstřelu za daných podmínek na dané části honitby na základě povolenky k lovu bez účasti loveckého doprovodu,
- Omezit, nebo zastavit dotace do pěstební činnosti na územích, kde není soulad mezi zvěří a lesním ekosystémem.
- důsledná kontrola ulovené zvěře,
- dosáhnout poměr pohlaví 1 : 1

Národní lesnický program II (NLP II) na úseku myslivosti.

Problematikou vztahu mezi lesem a zvěří se zabýval i vládou schválený „Národní lesnický program II (NLP II)“ uplatněním požadavku na „Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří“. Zde se mimo jiné uvádí: S využitím výstupů národní inventarizace lesů (NIL) a fungující a ověřenou praxí v okolních zemích „navrhnout nový systém stanovování výše odlovu, vycházejícího striktně ze zjištěného stavu lesa. Koordinační rada k NLP II navrhla zainteresovaným ministerstvům (MŽP a MZe):

- *připravit novelu vyhlášky o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích,*
- *urychleně zpracovat a schválit novou koncepci myslivosti v ČR a na základě této koncepce připravit změnu mysliveckého zákona.*

Návrh metodiky:

1. Státem pověřená organizace vyhotoví posudek, jehož součástí je i návrh plánu lovu na nejbližší období 5 let pro každý region a honitbu na základě posouzení celkového stavu ekosystému (a zpětného propočtu stavu spárkaté zvěře).
2. Vyhodnocuje se stav stromové vegetace a škody vzniklé okusem a loupáním (a ze zpětného propočtu stavů spárkaté zvěře), pro region (minimálně 3 honitby), tak, aby byly zachyceny co nejvěrohodněji území s celoročním výskytem zvěře. Následně obdobně pro jednotlivé honitby. Výsledky šetření budou vyhodnoceny a zpracován návrh na velikost odstřelu v regionu i v jednotlivých honitbách.
3. Po pěti letech bude ověřena účinnost přijatých opatření pro region i jednotlivé honitby na základě výsledků opakovaného šetření a zpětných propočtů stavu zvěře.
4. Vlastníkům a uživatelům honiteb je dána možnost, pokud předloží závažné důvody, požádat o revizi již po 3 letech platnosti posudku.
5. Získané výsledky a návrh velikosti odstřelu pro region i jednotlivé honitby na následujících pět let předá zpracovatel hodnocení vlastníkům i uživatelům honiteb jako podklad pro vypracování plánu mysliveckého hospodaření. Podle výsledků provedených šetření předloží také doporučení k přiznání či nepřiznání dotací na pěstební činnost.
6. V kopii jej obdrží místně příslušné orgány státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody, krajský úřad, MZe a MŽP.

Návrh systému pro stanovování výše odlovu:

- Poškození obnovy okusem a vytloukáním. Vyhodnocuje se okus terminálu a vytloukání u jedinců od výšky 0,10 m do 1,3 m v % z celkového počtu šetřených jedinců.
- Poškození stromů loupáním a ohryzem, Vyhodnocuje se loupání a ohryz způsobený za poslední rok (nové a opakované) u jedinců s výčetní tloušťkou (d1,3) 7 – 11,9 cm v % z celkového počtu šetřených jedinců.
- Poškození mající vliv na biodiverzitu dřevin (okus a vytloukání na jedincích obnovy listnatých dřevin a jedle). Vyhodnocuje se u obnovy okus terminálu u listnáčů + JD u jedinců od výšky 0,10 m do 1,3 m v % z celkového počtu šetřených jedinců.

Hodnocení výsledků navržené metodiky:

1. Škody jsou bezvýznamné, tlak zvěře na lesní ekosystém je možno zvýšit (stav zvěře lze zvýšit, možnost snížit odlov zvěře), z hlediska stavu ekosystému není doporučována úprava výše lovu.
2. Poškození ekosystému je úměrné, tlak zvěře na lesní ekosystém je přiměřený (stav zvěře je odpovídající, cílem je udržet stavy na současné výši, není potřeba změnit způsob péče o zvěř), na základě zpětného propočtu je navržen celkový odlov ve výši vypočtených laní/srn (zajišťuje nenavýšení stavů přírůstkem).
3. Škody do jisté míry omezují lesnické hospodaření a biodiverzitu lesního ekosystému (stav zvěře je vyšší, potřeba zvýšit odlov, případně úpravu poměru pohlaví a zlepšit způsob péče o zvěř), zvýšení celkového odlovu o 10 % a více (úměrně k bodovému hodnocení) nad množství vypočtených laní/srn.
4. Škody jsou neúměrně vysoké, je potřeba okamžitých opatření pro snížení škod (neúnosné stavy zvěře, okamžité snížení stavu zvěře spolu s úpravou poměru pohlaví a zlepšení způsobu péče o zvěř). Zvýšení celkového odlovu o 25 % a více (úměrně k bodovému hodnocení) nad množství vypočtených laní/srn.

Návrh do programu revitalizace Krušných hor:

Z dosavadních šetření je zřejmé, že opatření k ochraně nově založených porostů (např. oplocování) jsou značně nákladná a neřeší stav následných mlazín (loupání, ohryz). Skutečné stavy násobně překračují stavy normované, důsledkem jsou neúnosné škody na lesních porostech. Jedinou možnou cestou je radikální snížení stavů, zejména jelení zvěře. Z toho vychází i náš návrh:

- **Okamžitým řešením** pro všechny zaujaté honitby uváděné ve studii (zejména tam, kde je majoritním držitelem honitby stát – dle údajů z šetření se jedná o 67% honební plochy, z toho 50% LČR a 17% PF) vycházet při plánování lovu ze **zpětného propočtu** tak, aby do 5let byl dosažen 110% stav k stavu normovanému. Přitom rychlost postupu upravit následovně:

Návrh lovu vypočítat pro každou honitbu ze stanovené části rozdílu mezi stavem vypočteným ze zpětného propočtu a cílovým stavem + každoroční vypočtený přírůst. Přitom se předpokládá, že snížení stavu bude promítnuto do 5 let následovně:

- 1.rok: 30% z rozdílu + vypočtený přírůst
- 2.rok: 25%
- 3.rok 20%
- 4.rok 15%
- 5.rok 10%

- **Systémovým řešením** je hodnotit stavy zvěře podle jejich vlivu na lesní ekosystém. Takový návrh již dříve předkládal ÚHÚL a projednala KR k NLPII. Jeho odzkoušení a využití v podmínkách Krušných hor by mohlo ověřit navržený systém v provozních podmínkách. Základem je, že nezávislá organizace vyhodnocuje škody vzniklé okusem a loupáním na předem určených bodech (v síti bodů NIL). Výsledky šetření jsou vyhodnoceny a na jejich základě (bez nebo s přihlédnutím ke zpětnému propočtu stavu zvěře) je zpracován návrh na velikost odstřelu

Tím by byly získány objektivní údaje jak pro navržené regiony (navržené oblasti chovu jelení zvěře), **tak pro jednotlivé honitby**. Navíc vyhodnocením shodných ukazatelů ve všech 4 navržených regionech v NIL I a NIL II by byl získán komplexní dlouhodobější vývoj vlivu zvěře na lesní ekosystém

Závěr:

- Myslivost vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností a dostatkem pravomocí. V okolních státech je toto například řešeno vysoce odborně fundovanými pracovníky na úseku nejen myslivosti, ale i lesnictví, ekologie a obdobných profesí. U nás na obcích s rozšířenou pravomocí (ORP) jde mnohdy o pracovníky s minimální praxí a bez hlubších znalostí v oboru s nedostatečnými pravomocemi. Výsledky jsou k tomu odpovídající.

- **Myslivost nemůže spoléhat jen na zájmovou činnost rekreačních myslivců, vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností. To platí zejména v oblastech, kde je potřeba významná změna hospodaření.**

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ACEVEDO P., RUIZ-FONS F., VICENTE J., REYS-GARCÍA A.R., ALZAGA V., GORTÁZAR C. 2008. Estimating red deer abundance in a wide range of management situations in Mediterranean habitats. *Journal of Zoology*, 276 (1): 37-47.
- [2] AMBROŽ R., VACEK S., VACEK Z., KRÁL J., ŠTEFANČÍK I. 2015. Current and simulated structure, growth parameters and regeneration of beech forests with different game management in the Lány Game Enclosure. *Lesnícky časopis – Forestry Journal*, 61 (2): 78-88.
- [3] ANONYMOUS, 2017a. Charakteristika lesní správy Horní Blatná. *Lesy ČR, LS Horní Blatná*, <https://ls230.lesycr.cz/charakteristika-lesni-spravy-horni-blatna/>
- [4] ANONYMOUS, 2017b. Inventarizace škod zvěří na lesním hospodářství České republiky. Ústav pro hospodářskou úpravu lesa, <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/362-portal-myslivosti/data-o-myslivosti/>
- [5] ANONYMOUS, 2017c. Základní údaje o honitbách, stavu a lovu zvěře. Český Statistický Úřad, <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-udaje-o-honitbach-stavu-a-lovu-zvere-2015>
- [6] AUSTRHEIM G., SOLBERG E.J., MYSTERUD, A. 2011. Spatio-temporal variation in large herbivore pressure in Norway during 1949–1999: has decreased grazing by livestock been countered by increased browsing by cervids? *Wildlife Biology*, 17 (3):286–298.
- [7] BALTZINGER M., MÄRELL A., ARCHAUX F., PÉROT T., LETERME F., DECONCHAT M. 2016. Overabundant ungulates in French Sologne? Increasing red deer and wild boar pressure may not threaten woodland birds in mature forest stands. *Basic and Applied Ecology*, 17 (6): 552-563.
- [8] BISCHOF R., NILSEN E.B., BRØSETH H., MÄNNIL P., OZOLIŅŠ J., LINNELL J.D.C. 2012. Implementation uncertainty when using recreational hunting to manage carnivores. *Journal of Applied Ecology*, 49 (4): 824-832.
- [9] BLEIER N., LEHOCZKI R., ÚJVÁRY D., SZEMETHY L., CSÁNYI S. 2012. Relationship between wild ungulates density and crop damage in Hungary. *Acta Theriologica*, 57 (4): 351-359.
- [10] BORKOWSKI J., UKALSKI K. 2012. Bark stripping by red deer in a post disturbance area: the importance of security cover. *Forest Ecology Management*, 263: 17–23.
- [11] BUCKLAND T.S., AHMADI S., STAINES B.W., GORDON I.J., YOUNGSON R.W. 1996. Estimating the minimum population size that allows a given annual number of mature red deer stags to be culled sustainably. *Journal of Applied Ecology*, 33 (1): 118-130.
- [12] CLUTTON-BROCK T.H., ALBON S.D., 1989. *Red Deer in the Highlands*. Blackwell Scientific Press, Oxford, UK
- [13] DOERR M.L., MCANINCH J.B., WIGGERS E.P. 2001. Comparison of four methods to reduce white tailed deer abundance in an urban community. *Wildlife Society Bulletin*, 29: 1105-1113.
- [14] ELLIS E.C., RAMANKUTTY N. 2008. Putting people in the map: anthropogenic biomes of the world. *Frontiers in Ecology and Environment*, 6 (10): 439-447.
- [15] FULLER R.J., GILL R.M.A. 2001. Ecological impacts of increasing numbers of deer in British woodland. *Forestry* 74 (3):193–199.
- [16] GERHARDT P., ARNOLD J.M., HACKLANDER K., HOCHBICHLER E. 2013. Determinants of deer impact in European forests – A systematic literature analysis. *Forest Economy and Management*, 310: 173-186.
- [17] GILL R.M.A. 1992. A review of damage by mammals in north temperate forest: 1. Deer. *Forestry*, 65 (2): 145-169.
- [18] GILL R.M.A. 2006. The influence of large herbivores on tree recruitment and forest dynamics. In: Kjell, D., Duncan, P., Bergström, R., Pastor, J. (eds): *Large Herbivore Ecology and Ecosystem Dynamics*. Cambridge University Press, Cambridge, p. 170–193.
- [19] HAGEN R., HEURICH M., KRÖSCHEL M., HERDTFELDER M. 2014. Synchrony in hunting bags: Reaction on climatic and human induced changes? *Science of The Total Environment*, 468-469: 140-146.
- [20] HAROLDSON B.S., WIGGERS E.P., BERINGER J., HANSEN L.P., MCANINCH J.B. 2003. Evaluation of aerial thermal imaging for detecting white-tailed deer in a deciduous forest environment. *Wildlife Society Bulletin*, 31 (4): 1188–1197.
- [21] HEINZE E., BOCH S., FISCHER M., HASSENMÖLLER D., KLENK B., MÜLLER J., PRATI D., SCHULZE E.-D., SELLE C., SOCHER S., HALLE S. 2011. Habitat use of large ungulates in northeastern Germany in relation to forest management. *Forest Ecology and Management*, 261: 288-296.
- [22] HERRERO J., TORRES R.T., PRADA C., GARCÍA-SERRANO A., GIMENEZ-ANAYA A., FERNÁNDEZ-ARBERAS O. 2013. Sustainable monitoring of roe deer in public hunting areas in the Spanish Pyrenees. *Forest Systems*, 22 (3): 456–462.

- [23] HEURICH M., BRAND T.T.G., KAANDORP M.Y., SUSTR P., MULLER J., REINEKING B. 2015. Country, Cover and Protection: What Shapes the Distribution of Red Deer and Roe Deer in the Bohemian Forest Ecosystem? *PloS One*, 10 (3): 1-17.
- [24] HOTHORN T., MÜLLER J. 2010. Large-scale reduction of ungulate browsing by managed sport hunting. *Forest Ecology and Management*, 260: 1416-1423.
- [25] JATHANNA D., KARANTH K.U., JOHNSINGH A.J.T. 2003. Estimation of large herbivore densities in the tropical forests of southern India using distance sampling. *Journal of Zoology*, 261 (3): 285-290.
- [26] JERINA K., DAJČMAN M., ADAMIČ M. 2008. Red deer (*Cervus elaphus*) bark stripping on spruce with regard to spatial distribution of supplemental feeding places. *Zbornik gozdarstva in lesarstva* 86:33-43.
- [27] JIANG Z., UEDA H., KITAHARA M., IMAKI H. 2005. Bark stripping by sika deer on veitch fir related to stand age, bark nutrition, and season in northern Mount Fuji district, central Japan. *Journal of Forest Research*, 10 (5): 359-365.
- [28] KUIJPER D.P.J., DE KLEINE C., CHURSKI M., VAN HOOFT P., BUBNICKI J., JĘDRZEJEWSKA B. 2013. Landscape of fear in Europe: wolves affect spatial patterns of ungulate browsing in Białowieża Primeval Forest, Poland. *Ecography*, 36 (12): 1263-1275.
- [29] KUIJPER D.P.J., OOSTERVELD E., WYMENGA E. 2009. Decline and potential recovery of the European grey partridge (*Perdix perdix*) population—a review. *European Journal of Wildlife Research*, 55 (5): 455-463.
- [30] LEVERS C., BUTSIC V., VERBURG P.H., MULLER D., KUEMMERLE T. 2016. Drivers of changes in agricultural intensity in Europe. *Land Use Policy*, 58: 380-393.
- [31] LUNDSTRÖM-GILLIÉRON C., SCHLAPFER R. 2003. Hare abundance as an indicator for urbanisation and intensification of agriculture in Western Europe. *Ecological Modelling*, 168 (3): 283-301.
- [32] MARQUES F.F.C., BUCKLAND S.T., GOFFIN D., DIXON C.E., BORCHERS D.L., MAYLE B.A., PEASE A.J. 2001. Estimating deer abundance from line transect surveys of dung: sika deer in southern Scotland. *Journal of Applied Ecology*, 38 (2): 349-363.
- [33] MAYLE B.A., PEASE A. J., GILL M. A. 1999. How many deer? A field guide to estimating deer population size. *Feld book 18*. The Forestry Commission, Edinburgh.
- [34] MILNER J. M., BONENFANT C., MYSTERUD A., GAILLARD J. M., CSANYI S., STENSETH N. C. 2006. Temporal and spatial development of red deer harvesting in Europe: biological and cultural factors. *Journal of Applied Ecology*, 43 (4):721-734.
- [35] MILLER G.R., KINNAIRD J.W., CUMMINS R.P. 1982. Liability of saplings to browsing on a red deer range in the Scottish Highlands. *Journal of Applied Ecology*, 19 (3): 941-951.
- [36] MORELLE K., BOUCHE P., LEHAIRE F., LEEMAN V., LEJUNE P. 2012. Game species monitoring using road-based distance sampling in association with thermal imagers: a covariate analysis. *Animal Biodiversity and Conservation*, 35(2): 253-265.
- [37] PUTMAN R., WATSON P., LANGBEIN J. 2011. Assessing deer densities and impacts at the appropriate level for management: a review of methodologies for use beyond the site scale. *Mammal Review*, 41 (3): 197-219.
- [38] RAMANKUTTY N., FOLEY J.A. 1999. Estimating historical changes in global land cover: Croplands from 1700 to 1992. *Global Biochemical Cycles*, 13 (4): 997-1027.
- [39] REIMOSER F., PUTMAN R.J. 2009. Impact of large ungulates on agriculture, forestry and conservation habitats in Europe. In: Putman, R. J., Apollonio, M., Andersen, R., *Ungulate Management in Europe: Problems and Practices*. Cambridge University Press, Cambridge.
- [40] SMART J.C., WARD A.I., WHITE P.C. 2004. Monitoring woodland deer populations in the UK: an imprecise science. *Mammal Review*, 34(1-2): 99-114.
- [41] SAUERBREI R., EKSCHMITT K., WOLTERS V., GOTTSCHALK T. 2014. Increased Energy maize production reduces farmland bird diversity. *Global Change Biology Bioenergy*, 6 (3): 265-274.
- [42] SAINT-ANDRIEUX C., BONENFANT C., TOÏGO C., BASTILLE M., KLEIN F. 2009. Factors affecting beech *Fagus sylvatica* bark stripping by red deer *Cervus elaphus* in a mixed forest. *Wildlife Biology*, 15 (2): 187-196.
- [43] TAKADA M., ASADA M., MIYASHITA T. 2002. Cross-habitat foraging by sika deer influences plant community structure in a forest-grassland landscape. *Oecologia*, 133 (3): 389-394.
- [44] THULIN C.G., MALMSTEN J., ERICSSON G. 2015. Opportunities and challenges with growing wildlife populations and zoonotic diseases in Sweden. *European Journal of Wildlife Research*, 61(5): 649-656.
- [45] TORRES R.T., VALENTE A.M., MARQUES T.A., FONSECA C. 2015. Estimating red deer abundance using the pellet-based distance sampling method. *Journal of Forest Science*, 61 (10): 422-430.
- [46] VACEK Z. 2017. Structure and dynamics of spruce-beech-fir forests in Nature Reserves of the Orlické hory Mts. in relation to ungulate damage. *Central European Forestry Journal*, 63 (1): 23-34.

- [47] VACEK Z., VACEK S., REMEŠ J., ŠTEFANČÍK I., BULUŠEK D., BÍLEK L. 2013. Struktura a modelový vývoj lesních porostů v NPR Trčkov – CHKO Orlické hory, Česká Republika. *Lesnícky časopis – Forestry Journal*, 59 (4): 248-263.
- [48] VACEK Z., VACEK S., BÍLEK L., KRÁL J., REMEŠ J., BULUŠEK D., KRÁLÍČEK I. 2014. Ungulate Impact on Natural Regeneration in Spruce-Beech-Fir Stands in Černý důl Nature Reserve in the Orlické Hory Mountains, Case Study from Central Sudetes. *Forests*, 5 (11): 2929-2946.
- [49] VACEK S., BULUŠEK D., VACEK Z., BÍLEK L., SCHWARZ O., SIMON J., ŠTÍCHA V. 2015. The role of shelterwood cutting and protection against game browsing for the regeneration of silver fir. *Austrian Journal of Forest Science*, 132 (2): 81-102.
- [50] VALA Z., ERNST M. 2011. Red deer density in the air-polluted area of forest ecosystems in the Krušné hory Mts. – Klášterec nad Ohří Forest District. *Journal of Forest Science*, 57 (2): 59-63.
- [51] VALENTE A.M., FONSECA C., MARQUES T.A., SANTOS J.P., RODRIGUES R., TORRES R.T. 2014. Living on the edge: roe deer (*Capreolus capreolus*) density in the margins of its geographical range. *PLoS ONE*, 9 (2): 88459.
- [52] VASILIAUSKAS R., STENLID J., JOHANSSON M. 1996. Fungi in bark peeling wounds of *Picea abies* in central Sweden. *Forest Pathology*, 26 (6): 285–296.
- [53] VITOUSEK P.M., MOONEY H.A., LUBCHENCO J., MELILLO J.M. 1997. Human domination of Earth's ecosystems. *Science*, 277: 494–499.
- [54] VOSPERNIK S. 2006. Probability of bark stripping damage by red deer (*Cervus elaphus*) in Austria. *Silva Fennica*, 40 (4):589–601.
- [55] WIGGERS E.P., BECKERMAN S.F. 1993. Use of thermal infrared sensing to survey white-tailed deer populations. *Wildlife Society Bulletin*, 21 (3): 263-268.
- [56] WRZESIEŃ M., DENISOW B. 2016. The effect of agricultural landscape type on field margin flora in south eastern Poland. *Acta Botanica Croatica*, 72 (2): 217-225.
- [57] ZIDAR, J. 2011. Factors affecting bark-stripping by red deer (*Cervus elaphus*)-the importance of landscape structure and forage availability. Master Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Grimso. Wildlife Research Station, p. 28

OBSAH

	strana
Jan Lojda, Martin Polívka EKONOMICKÉ NÁSTROJE V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ	5
Martin Polívka EKONOMICKÉ NÁSTROJE V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ II	13
Kateřina Holuřová LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ V PŘÍRODNÍCH BIOTOPECH EVROPSKY VÝZNAMNÝCH LOKALIT SOUSTAVY NATURA 2000	35
Jiří Staněk PRÁVNÍ ÚPRAVA V OBLASTI LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ	53
Miroslav Sloup, František Havránek PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ A OPTIMALIZACE MANAGEMENTU SPÁRKATÉ ZVĚŘE	62



Vodní zdroje Ekonitor spol. s r.o.

Píšťovy 820, 537 01 Chrudim III

tel. +469 682 303-5

seminare@ekomonitor.cz

www.ekomonitor.cz



ISBN 978-80-88238-03-4